

De Nederlandse conjunctuur

2001, aflevering 4

Verantwoording

Met de in 2000 opgestarte publicatie *De Nederlandse conjunctuur* wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven. Deze aflevering bevat de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen 2001-II.

De gegevens in deze publicatie zijn voor alle kwartalen aangepast aan de meest recente jaarcijfers van de Nationale rekeningen, die op 17 juli zijn gepubliceerd.

Waar mogelijk zijn de gegevens over het tweede kwartaal aangevuld met indicatoren voor het derde kwartaal van 2001. Daarbij gaat het onder meer om de Consumentenprijsindex, de Consumptie-index, het Consumenten Conjunctuur Onderzoek, de Conjunctuurtesten van de industrie en de zakelijke dienstverlening en de Productie-index van de industrie.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Drs. R.L. Vellekoop
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair bedrijf

Inlichtingen

Tel.: (045) 570 70 70
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2001.
Bronvermelding is verplicht.
Vereenvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten
Abonnementsprijs: f 52,00 (€ 23,61)
Prijs per los nummer: f 20,00 (€ 9,08)
Kengetal: P-104
ISSN 1566-3191

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Verantwoording	2
Colofon	3
Verklaring der tekens	4
Summary	7
1. Macro-economisch beeld	10
2001-II: groei stabiel op lager niveau	10
2. Bestedingen	13
2.1 Consumptie groeit in eerste halfjaar met 1,8%	13
2.2 Investerings: opnieuw daling	14
2.3 In- en uitvoer: groei neemt verder af	15
3. Productie	17
3.1 Landbouw: inkomen fors lager door MKZ	17
3.2 Delfstoffenwinning: daling afzetprijzen	18
3.3 Industrie: productiegroei stagneert	18
3.4 Voeding: ruilvoet beter, productievolume kleiner	19
3.5 Papierindustrie: sterke productiedaling	19
3.6 Aardolie-industrie: hoge nominale groei	20
3.7 Chemische basisproducten: nominale groei stabiel	20
3.8 Eindchemie: lagere nominale groei	21
3.9 Rubber en kunststof: lichte daling productiewaarde	21
3.10 Metaalindustrie: lichte stijging productiewaarde	21
3.11 Machine-industrie: productiegroei licht in de plus	22
3.12 Elektrotechniek: lagere groei	22
3.13 Transportmiddelenindustrie: productie stabiel	22
3.14 Bouwnijverheid: aanhoudende stagnatie	23
3.15 Handel en reparatie: groeivertraging	23
3.16 Horeca: omzetgroei door prijsstijgingen	24
3.17 Financiële instellingen: matige groei	24
3.18 Lager productievolume in de uitzendbranche	24
3.19 Minder reële groei bij zakelijke dienstverleners	24
3.20 Overheid: werkgelegenheid zorgt voor groei	24
3.21 Sterke groei zorg	25
4. Prijzen	26
4.1 Stijging afzetprijzen industrie vlak af	26
4.2 Stijging consumptieprijzen loopt nog op	26
4.3 CAO-lonen stijgen harder	26
4.4 Prijsontwikkelingen Kwartaalrekeningen	26
5. Inkomen en arbeid	27
5.1 Arbeid en lonen	27
5.2 Groei ondernemersinkomen valt sterk terug	28
5.3 Stijging belastingen blijft hoog	28
5.4 Nationaal inkomen en besparingen	29
Tabellen	30
Tables	30
Begrippenlijst	52
Main concepts	52

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2000–2001	= 2000 tot en met 2001
2000/2001	= het gemiddelde over de jaren 2000 tot en met 2001
●	= niet aangepast aan jaarcijfers NR
□	= in overeenstemming met voorlopige jaarcijfers NR
■	= in overeenstemming met nader voorlopige jaarcijfers NR

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen.

Explanation of symbols

.	= data not available
*	= provisional figure
x	= publication prohibited
–	= nil
–	= (between two figures) inclusive
0 (0,0)	= the figure is less than half of the chosen unit
a blanc	= category not applicable
2000–2001	= 2000 to 2001 inclusive
2000/2001	= the average of the years 2000 to 2001 inclusive
●	= not adjusted to annual figures NA
□	= not adjusted with first preliminary annual NA figures
■	= not adjusted with second preliminary annual NA figures

In case of rounding the total may not completely match the sum of the added numbers.

Afsluitdatum gegevensverwerking voor tabellen en persbericht: 17 oktober 2001.

De tekst van deze publicatie is tot 5 november 2001 bijgewerkt.

Closing data of data processing for tables and press release: October 17 2001.

The text in this publication has been updated until November 5 2001.

Short term indicators

		Unit	2000				2001		
		I	II	III	IV	I	II	III	
Economic growth									
Netherlands	% volume growth	4,7	4,0	3,1	2,2	1,4	1,4	.	
Germany	% volume growth	2,6	4,0	3,2	2,5	1,8	0,7	.	
EU-15	% volume growth	3,5	3,8	3,4	3,0	2,6	1,9	.	
US	% volume growth	4,2	5,2	4,4	2,8	2,5	1,2	.	
Japan	% volume growth	2,4	1,0	0,3	2,5	0,2	-0,7	.	
Expenditure and foreign trade									
Imports of goods and services	% volume growth	9,8	10,8	8,2	8,8	6,0	3,1	.	
Exports of goods and services	% volume growth	9,7	9,1	10,0	9,3	5,2	4,0	.	
Consumption	% volume growth	4,1	3,0	2,7	2,9	1,7	2,1	.	
Collective	% volume growth	1,6	1,8	1,3	1,1	2,7	2,4	.	
Individual	% volume growth	4,5	3,2	2,9	3,2	1,5	2,1	.	
Gross fixed capital formation	% volume growth	5,1	7,1	2,0	1,1	-1,0	-2,2	.	
Businesses	% volume growth	3,8	6,4	1,7	0,5	-1,8	-3,1	.	
Government	% volume growth	14,3	11,7	3,6	4,3	4,6	3,6	.	
Surplus of the nation on current transactions	in % GDP	5,7	4,6	4,7	5,3	4,2	2,8	.	
Production (value added)									
Producers of goods	% volume growth	5,1	4,3	2,5	1,4	-0,2	0,2	.	
Producers of commercial services	% volume growth	5,6	5,3	4,3	3,1	2,3	1,8	.	
Producers of non-commercial services	% volume growth	1,3	1,2	1,4	1,3	2,8	2,8	.	
Prices, wages and interest rates									
Consumer price index	% change	2,0	2,4	2,7	3,0	4,4	4,7	4,6	
Producers' prices manufacturing industry: output	% change	10,7	12,3	12,1	11,4	6,4	4,9	.	
Producers' prices manufacturing industry: input	% change	20,9	19,5	18,8	17,6	7,2	5,5	.	
Crude oil, North Sea Brent	\$ per barrel	26,68	26,76	30,59	30,07	26,42	27,61	25,86	
US dollar	gld	2,23	2,36	2,44	2,54	2,39	2,52	2,48	
Monthly contract wages	% change	3,1	3,2	3,3	3,0	3,3	4,5	5,1	
Call money	%	3,3	4,0	4,4	4,8	4,8	4,8	4,3	
Average yield to maturity	%	5,4	5,3	5,4	5,2	4,8	5,0	4,8	
Assets and financing									
CBS share price index ¹⁾	% change	1,1	1,2	0,6	-4,9	-10,8	3,5	-20,2	
Savings	% change	4,0	4,0	4,0	3,0	7,0	10,0	.	
Consumer credit	% change	9,0	4,0	0,0	0,0	-6,0	-6,0	.	
Labour market									
Paid employment in full-time equivalents	% change	2,7	2,8	2,7	2,6	2,6	2,5	.	
Hours worked by temporary workers	% change	-9,0	-14,0	-12,0	.	.	.	.	
Registered unemployment	%	3,1	2,4	2,5	2,6	2,4	1,8	2,0	
Vacancies	x 1 000	216,0	218,0	183,0	204,0	216,0	218,0	.	
Sentiment									
Producers' confidence manufacturing industry	level (%)	6,2	6,9	7,8	5,8	1,8	-1,2	.	
Consumer confidence	level (%)	25,6	27,7	24,8	19,6	10,5	-0,5	-4,1	
Calendar and season									
Shopping days		77	75	79	76	77	75	78	
Working days		65	62	65	63	64	62	65	

¹⁾ Change on previous period.

Summary

The growth rate of the Dutch economy was clearly lower so far in 2001 than it has been in years. The growth rate for the first six months is 1.4%. This is not even half of last year's growth rate (3.5%). The first indicators for the third quarter are not indicating a quick recovery but rather a further slowdown.

Incidental factors in the first and second quarter

Dutch economic growth in the second quarter of 2001 was about the same as in the first quarter. The volume increase in the Gross Domestic Product (GDP) was up 1.4% on a year ago, far less than in previous years. Incidental factors were of major influence in the first and second quarters. In the first quarter the growth rate was negatively influenced by the fact that the expenditure and production shifted in part to the last quarter of 2000 because of the VAT rate increase on 1 January. In the second quarter the negative influence came from the outbreak of foot and mouth disease.

Structural slowdown

Apart from these incidental factors there is also a more structural slowdown. Both consumer and producer confidence have been falling since the end of 2000. Manufacturing production slowed down throughout 2001 turning into negative growth during the summer.

Expenditure: investments down

Investments were down on a year ago during the second quarter as well as the first. In the first quarter investments were down by 1.0%, in the second quarter by 2.2%. The drop in investments by enterprises was manifested clearly. The fastest dropping growth rates were in the investments in machinery. Individual consumption (2.1%) grew slightly more than during the first quarter (1.5%), but is low compared to previous years. Expenditure on durable consumer goods and services did not grow as fast as in previous years. The consumption of food, beverages and tobacco was actually even slightly lower during the second quarter than a year ago. This is related to the hefty price increases in food.

International trade: slowdown

The volume increase in exports fell, as it did in the preceding two quarters. The growth rate in re-exports fell sharply, from 12.7% in the first to 6.2% in the second quarter. These are goods, such as computers and consumer electronics, produced abroad and distributed to other countries through distribution companies located in the Netherlands. The export growth rate of Dutch manufactured goods recovered from 1.4% in the first to 3.3% in the second quarter. The volume increase in the export of services was more or less stable at about 1.5%, but lower than in previous years. The second quarter growth rate for imports (3.1%) was clearly lower than in the first (6.0%). There was a dip in the import growth rates of agricultural products, oil, plastics and consumer electronics.

Production: down in construction and agriculture

On the production side of the economy agriculture suffered the consequences of the outbreak of foot and mouth disease in the

second quarter. The volume of value added was down 3.1% on a year ago. In the first quarter the volume increase was also low (-6.4%).

In construction there was negative growth just like there was in the three previous quarters. The value added went down by almost 1% on a year ago. There is hardly any growth in the production of infrastructure and commercial buildings during the second quarter, while the production volume of houses is actually falling.

Lower growth rate in manufacturing

In the Dutch manufacturing industry the volume growth of the second quarter value added (0.4%) was again much lower than in previous years. This was also the case in the first quarter. There was negative growth in the textile and leather industry, printing, rubber and plastics. Only the oil and chemical industries saw relatively high growth rates. The other branches of industry saw modest growth rates.

Growth rate in commercial services down again

In commercial services the growth rate is diminishing further, from 2.3% in the first to 1.8% in the second quarter. In the period 1995-2000 this branch of industry had growth rates between 4 and 6%. The relatively low increases in the transport and communication companies (4.8%) and in the financial and business services (1.9%) are striking because these were the branches with the highest growth rates in recent years.

In non-commercial services the volume increase in the first half of 2001 remained stable. The public sector, education and the care sector averaged growth figures of 2.8%, which is actually substantially higher than over the past two years.

Employment growth stable

Employment increased at a stable level during the second quarter. For the fifth quarter in a row the number of jobs increased by 2.7%. In the public sector and in the care sector the job growth rates were 2.7% and 4.4%. The number of jobs has not been growing as fast as before in industry, construction and commercial services for several quarters.

Wage increases close to inflation rate

The wages are increasing again. In the second quarter the average wage per working year was up 4.9% on a year ago, against 4.6% in the two preceding quarters. The second quarter inflation rate was 4.7%, so there is hardly any real wage increase.

Share of wage sum in GDP larger in the second quarter

The value of the wage sum paid out to employees rose slightly faster in the second quarter than total income. The share of the wage sum in the total income went up. In the first half year of 2001 the wage share was 53.6%, against 53.2% in the same period in 2000.

Less entrepreneurial income

The value of the net operating surplus – the income of enterprises and self-employed persons – was down 1.5% in the second

quarter on a year ago. Raw data from the Quarterly Accounts indicate that the entrepreneurial income in agriculture, the metal industry, financial and business services will be lower. In the previous quarters the increase was already levelling off, but not beyond 5%.

Price rises GDP diminishing

In the second quarter of 2001 the price level of GDP was up 4.9% on a year ago, which means an end to the GDP price rises that started in the first quarter of 2000. The levelling off in the second quarter is mainly because the export prices did not rise as fast.

Higher consumer prices

In contrast to the GDP price increases, the Dutch inflation rate (based on the consumer price index) in the second quarter of 2001 went up even further to 4.7%. Apart from the increase in the VAT rate, there are the higher food prices etc. Because of the delayed reaction to the rise in oil prices, the price of natural gas also went up.

Second half of 2001: stabilisation or further deterioration?

The low growth rates in the first and second quarters are partly caused by incidental factors that have no further influence on the

third quarter. However, the first economic data about the third quarter give no hint of a fast recovery. It is actually not impossible that the situation will deteriorate further.

Dutch consumption and willingness to purchase remain stable. Household consumption in July and August increased at the same rate as in the first half year. At the same time the willingness to buy has been lower than last year throughout 2001.

The level of industrial production in July–August was lower than last year. The producer confidence has been down for months, because there are fewer new orders both domestically and from abroad. Therefore the industrial entrepreneurs are not expecting a rise in production for the rest of the year.

The value increase of exports fell further in July and August. The September survey shows that the level of new orders received from abroad is still worsening. Given the large share industry has in exports this means that higher growth rates are not coming back any time soon.

The inflation rate in the third quarter refuses to budge. The inflation rate is lower in the entire Eurozone as a consequence of the lower oil prices whereas natural gas prices in the Netherlands still grow because they are adapted more slowly to the changes in oil prices. In the Netherlands the selling prices of Dutch manufactured goods are also lower due to the lower oil prices. However, the inflationary pressure remains high on a number of non-industrial products.

Staat 1
Conjunctuurindicatoren

		Eenheid	2000				2001		
			I	II	III	IV	I	II	III
Economische groei									
Nederland	% volumegroei	4,7	4,0	3,1	2,2	1,4	1,4	.	
Duitsland	% volumegroei	2,6	4,0	3,2	2,5	1,8	0,7	.	
EU-15	% volumegroei	3,5	3,8	3,4	3,0	2,6	1,9	.	
VS	% volumegroei	4,2	5,2	4,4	2,8	2,5	1,2	.	
Japan	% volumegroei	2,4	1,0	0,3	2,5	0,2	-0,7	.	
Bestedingen en buitenlandse handel									
Invoer goederen en diensten	% volumegroei	9,8	10,8	8,2	8,8	6,0	3,1	.	
Uitvoer goederen en diensten	% volumegroei	9,7	9,1	10,0	9,3	5,2	4,0	.	
Consumptie	% volumegroei	4,1	3,0	2,7	2,9	1,7	2,1	.	
Collectief	% volumegroei	1,6	1,8	1,3	1,1	2,7	2,4	.	
Individueel	% volumegroei	4,5	3,2	2,9	3,2	1,5	2,1	.	
Bruto investeringen in vaste activa	% volumegroei	5,1	7,1	2,0	1,1	-1,0	-2,2	.	
Bedrijven	% volumegroei	3,8	6,4	1,7	0,5	-1,8	-3,1	.	
Overheid	% volumegroei	14,3	11,7	3,6	4,3	4,6	3,6	.	
Saldo lopende transacties met het buitenland	in % BBP	5,7	4,6	4,7	5,3	4,2	2,8	.	
Productie (toegevoegde waarde)									
Goederenproducenten	% volumegroei	5,1	4,3	2,5	1,4	-0,2	0,2	.	
Producenten van commerciële diensten	% volumegroei	5,6	5,3	4,3	3,1	2,3	1,8	.	
Producten van niet-commerciële diensten	% volumegroei	1,3	1,2	1,4	1,3	2,8	2,8	.	
Prijzen, CAO-lonen en rentestanden									
Consumentenprijsindex	% mutatie	2,0	2,4	2,7	3,0	4,4	4,7	4,6	
Producentenprijsindexcijfer industrie afzet	% mutatie	10,7	12,3	12,1	11,4	6,4	4,9	.	
Producentenprijsindexcijfer industrie verbruik	% mutatie	20,9	19,5	18,8	17,6	7,2	5,5	.	
Aardolie, North Sea Brent	\$ per barrel	26,68	26,76	30,59	30,07	26,42	27,61	25,86	
Amerikaanse dollar	gld	2,23	2,36	2,44	2,54	2,39	2,52	2,48	
CAO-lonen per maand	% mutatie	3,1	3,2	3,3	3,0	3,3	4,5	5,1	
Daggeldrente	%	3,3	4,0	4,4	4,8	4,8	4,8	4,3	
Rendement op staatsobligaties	%	5,4	5,3	5,4	5,2	4,8	5,0	4,8	
Vermogen en financiering									
CBS-herbeleggingsindex ¹⁾	% mutatie	1,1	1,2	0,6	-4,9	-10,8	3,5	-20,2	
Spaartegoeden	% mutatie	4	4	4	3	7	10	.	
Verstrekt consumptief krediet	% mutatie	9	4	0	0	-6	-6	.	
Arbeidsmarkt									
Arbeidsvolume van werknemers	% mutatie	2,7	2,8	2,7	2,6	2,6	2,5	.	
Aantal uren van uitzendkrachten	% mutatie	-9	-14	-12	.	.	.	.	
Geregistreerde werkloosheid	%	3,1	2,4	2,5	2,6	2,4	1,8	2,0	
Aantal vacatures	x 1 000	216	218	183	204	216	218	.	
Stemming									
Producentenvertrouwen industrie	niveau (%)	6,2	6,9	7,8	5,8	1,8	-1,2	.	
Consumentenvertrouwen	niveau (%)	25,6	27,7	24,8	19,6	10,5	-0,5	-4,1	
Kalender en seizoenen									
Koopdagen		77	75	79	76	77	75	78	
Werkdagen		65	62	65	63	64	62	65	

¹⁾ Veranderingen t.o.v. de voorgaande periode.

1. Macro-economisch beeld

De groei van de Nederlandse economie is in 2001 tot nog toe duidelijk lager dan in de afgelopen jaren. In het eerste halfjaar komt de groei uit op 1,4%, ruim een halvering van het cijfer van vorig jaar (3,5%). De eerste indicatoren voor het derde kwartaal wijzen niet op een versnelling van de ontwikkelingen, eerder op een verdere vertraging.

De Nederlandse economische groei is in het tweede kwartaal van 2001 even hoog als in het eerste kwartaal. De volumetoename van het bruto binnenlands product (BBP) bedraagt 1,4% ten opzichte van een jaar eerder. Dit is duidelijk lager dan in voorgaande jaren. In beide kwartalen hebben incidentele factoren het beeld beïnvloed. De groei in het eerste kwartaal is gedrukt door een verschuiving van een deel van de aankopen en de productie van het eerste kwartaal van 2001 naar het laatste kwartaal van 2000 in verband met de verhoging van het hoge BTW-tarief van 17,5% tot 19% per 1 januari. Wanneer gecorrigeerd wordt voor seizoen- en kalendereffecten, is de trendmatige groei in het eerste kwartaal zelfs licht negatief (zie staat 2 en 3). In het tweede kwartaal heeft de MKZ-crisis een remmende werking gehad, zij het in beperktere mate dan waar aanvankelijk rekening mee werd gehouden.

Ook los van deze incidentele factoren is echter sprake van een groeivertraging. Zowel het consumenten- als het producenten-

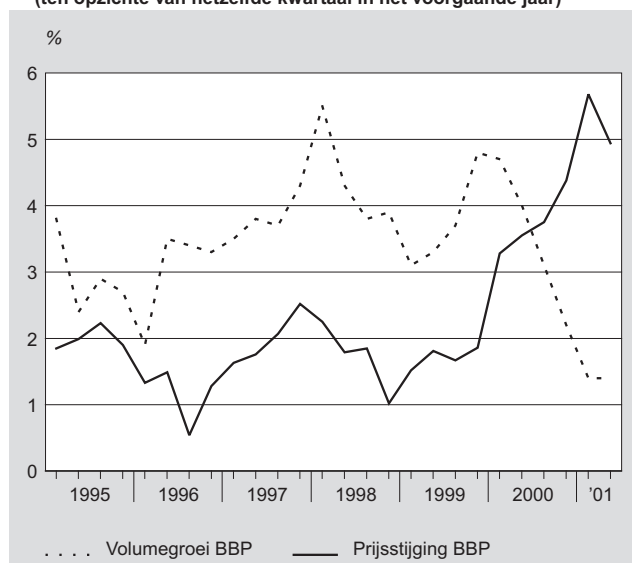
vertrouwen zijn sinds eind 2000 gedaald. De groei van de industriële productie is in de loop van 2001 vertraagd en in de zomer zelfs omgeslagen in een daling. De Nederlandse inflatie blijft hardnekkig hoog, terwijl die in de rest van Europa aan het teruglopen is. Dit holt in ons land de mogelijkheden voor een hogere volumegroei uit. Pas in oktober loopt het inflatiecijfer in Nederland terug en wordt het verschil met de rest van Europa wat kleiner.

2001-II: groei stabiel op lager niveau

In het tweede kwartaal is de economische groei uitgekomen op 1,4%. Dat is net zo laag als in het voorgaande kwartaal. De consumptiegroei komt iets hoger uit dan in het eerste kwartaal, maar blijft laag in vergelijking met de afgelopen jaren. De uitvoerstijging loopt verder terug en de investeringen zijn voor het tweede achtereenvolgende kwartaal lager dan een jaar eerder. De inflatie is in het tweede kwartaal verder opgelopen. De prijsstijging van het BBP als geheel komt in het tweede kwartaal iets lager uit dan in het eerste, vooral door lagere exportprijzen.

Opnieuw is de stijging van de totale aan werknemers betaalde loonsom (7,5%) in het tweede kwartaal iets hoger dan de waardeontwikkeling van het BBP (6,5%). Het ondernemersinkomen is lager dan een jaar eerder. Dit is de eerste daling sinds het derde kwartaal van 1999.

1. Bruto binnenlands product: volume- en prijsontwikkeling (ten opzichte van hetzelfde kwartaal in het voorgaande jaar)

Bestedingen: investeringen dalen

Net als in het eerste kwartaal is er minder geïnvesteerd dan een jaar eerder. In het eerste kwartaal lagen de investeringen 1,0% lager, in het tweede zelfs 2,2%. De overheidsinvesteringen kennen in beide kwartalen een groei van rond de vier procent. Het zijn dus met name de investeringen van bedrijven die zijn gedaald. Vooral bij de investeringen in machines vallen de groeipercentages lager uit. Daarnaast lopen ook de investeringen in wegvervoermiddelen en computers terug.

Wanneer rekening wordt gehouden met schommelingen in het gereedkomen van grote investeringsprojecten is de terugval iets kleiner. Wanneer de grote projecten buiten beschouwing worden gelaten, zouden de investeringen in het tweede kwartaal met een kleine 0,2% zijn gestegen.

De groei van de individuele consumptie (2,1%) komt iets hoger uit dan in het eerste kwartaal (1,5%), maar is opnieuw laag in vergelijking met eerdere jaren. Vooral de bestedingen aan duurzame consumptiegoederen en aan diensten stijgen minder snel dan voorgaande jaren. De consumptie van voedings- en genotmiddelen is in het tweede kwartaal zelfs iets lager dan een jaar eerder.

Staat 2
Bruto binnenlands product

	1999				2000				2001	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
mld gld in prijzen van 1995										
Oorspronkelijk BBP	186,5	195,1	188,0	201,6	195,3	203,0	193,7	205,9	198,0	205,9
Winter- en kalendereffecten	1,1	0,0	-0,4	-0,4	0,4	0,0	0,0	0,8	1,0	0,0
Genormaliseerd en gestandaardiseerd BBP	187,7	195,1	187,6	201,2	195,8	203,0	193,7	206,7	199,0	205,9
Seizoeneffecten	2,0	-3,5	6,2	-5,1	2,1	-3,8	6,2	-5,6	2,0	-3,9
Conjunctuurrelevant BBP	189,7	191,6	193,8	196,1	197,8	199,1	199,9	201,1	201,0	201,9

Dit laatste gaat samen met de forse prijsstijgingen van voedingsmiddelen.

De volumestijging van de uitvoer is net als in de voorgaande twee kwartalen teruggelopen, maar blijft hoog in vergelijking met de binnenlandse bestedingscategorieën. De vertraging van de uitvoergroei komt in het tweede kwartaal vooral voor rekening van de wederuitvoer. Dit zijn in het buitenland geproduceerde goederen die via in Nederland gevestigde distributiebedrijven naar andere landen worden gedistribueerd. Daarbij gaat het onder andere om computers en elektronica. Het stijgingspercentage van de wederuitvoer loopt terug van 12,7% in het eerste naar 6,2% in het tweede kwartaal. Dit is de laagste toename van de wederuitvoer sinds het tweede kwartaal van 1996. De uitvoer van in Nederland geproduceerde goederen laat een herstel zien. Hier loopt het stijgingspercentage op van 1,4% naar 3,3% in het tweede kwartaal. Bij de uitvoer van diensten is de volumestijging min of meer stabiel op ongeveer anderhalf procent, maar lager dan in voorgaande jaren.

Ook invoergroei loopt terug in tweede kwartaal

Het groeitempo van de invoer komt in het tweede kwartaal (3,1%) duidelijk lager uit dan in het voorgaande (6,0%). Onder andere de invoergroei van landbouwproducten, aardolie, kunststoffen en elektronica valt duidelijk terug.

Productie: dalen bij bouw en landbouw

Aan de productiekant van de economie is bij de bouwnijverheid en de landbouw opnieuw sprake van een lagere productie dan een jaar eerder. Ook in het eerste kwartaal was dat al het geval. In de industrie is de productiestijging voor het tweede kwartaal op rij erg laag. De groei in de vervoer- en communicatiebedrijven en bij de financiële en zakelijke dienstverleners is ongeveer gelijk aan die in het begin van het jaar. In vergelijking met eerdere jaren zijn de stijgingen echter duidelijk teruggelopen. De afgelopen jaren waren dat juist de sterkst groeiende bedrijfstakken.

De landbouw heeft in het tweede kwartaal te lijden gehad onder de MKZ-crisis. Het volume van de toegevoegde waarde lag 3,1% lager dan een jaar eerder. In het eerste kwartaal was de volumegroei eveneens laag (-6,4%), maar de schade bleef toen beperkt door hogere afzetprijzen. Daardoor steeg de toegevoegde waarde in guldens in het eerste kwartaal met 1,7%. In het tweede kwartaal is echter ook in guldens sprake van een kleiner gevormd inkomen (-3,0%).

In de industrie komt de volumegroei van de toegevoegde waarde in het tweede kwartaal (0,4%) opnieuw duidelijk lager uit dan in de afgelopen jaren. Ook in het eerste kwartaal was dat het geval. Binnen de industrie is sprake van krimp bij de textiel- en lederindustrie, de grafische industrie en de rubber- en kunststofindustrie. Ook in de voedings- en genotmiddelenindustrie komt de toegevoegde waarde lager uit dan een jaar eerder, met name door

de gevolgen van de MKZ-crisis. De metaalindustrie laat een bescheiden groei zijn. Alleen de aardolie- en de chemische industrie kennen nog een relatief hoge groei.

In de bouwnijverheid is net als in de voorgaande drie kwartalen geen sprake meer van groei, maar van krimp. De toegevoegde waarde ligt bijna één procent lager dan een jaar eerder. De productie van infrastructuur en bedrijfsgebouwen groeit amper in het tweede kwartaal, terwijl het productievolume van huizen zelfs daalt.

In de commerciële dienstverlening valt de groei verder terug, van 2,3% in het voorgaande naar 1,8% in het tweede kwartaal. In de periode 1995–2000 was in deze bedrijfstak nog sprake van groeicijfers tussen de vier en zes procent. Opvallend zijn vooral de relatief lage stijgingen bij de vervoer- en communicatiebedrijven (4,8%) en in de financiële en zakelijke dienstverlening (1,9%). Deze branches kenden de afgelopen jaren juist de sterkste groei. Bij de financiële instellingen speelt onder andere het slechte beleggingsklimaat een rol. Bij de communicatiebedrijven lijkt vooral de snelle groei van het mobiele bellen af te zwakken.

Bij de niet-commerciële dienstverleners blijft de volumegroei in de eerste helft van 2001 stabiel. De overheid, het onderwijs en de zorgsector noteren gemiddeld groeicijfers van 2,8%. Dat is duidelijk hoger dan in de afgelopen twee jaar.

Werkgelegenheidsgroei stabiel

De werkgelegenheidsgroei is in het tweede kwartaal stabiel gebleven. Voor het vijfde kwartaal op rij is het aantal banen met 2,7% toegenomen. Omgerekend naar voltijdbanen ligt het arbeidsvolume van werknemers 2,6% hoger dan een jaar eerder. Bij de overheid en de zorgsector neemt de banengroei toe, tot achtereenvolgens 2,7% en 4,4%. Bij onder andere de industrie, de bouw en de commerciële dienstverlening zwakt de toename van het aantal arbeidsplaatsen al een aantal kwartalen af. Bij de delfstoffenwinning en de nutsbedrijven daalt het aantal banen al enkele jaren.

Loonstijging loopt op, blijft vrijwel gelijk aan inflatie

De loonstijgingen lopen opnieuw op. In het tweede kwartaal ligt het gemiddelde loon per arbeidsjaar 4,9% hoger dan een jaar eerder, tegen 4,6% in de voorgaande twee kwartalen. De inflatie in het tweede kwartaal bedraagt 4,7%, zodat van reële loonstijgingen nauwelijks sprake is.

Aandeel loonsom in BBP groter

De totale waarde van de loonsom is in het tweede kwartaal opnieuw iets sneller gestegen dan het totale inkomen. Het aan-

Staat 3
Bruto binnenlands product: ontwikkeling

	1999				2000				2001	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
% volumemutatie t.o.v. zelfde periode voorgaand jaar										
Oorspronkelijk BBP	3,1	3,3	3,7	4,8	4,7	4,0	3,1	2,2	1,4	1,4
Genormaliseerd en gestandaardiseerd BBP	3,0	3,3	3,7	4,4	4,3	4,0	3,3	2,7	1,6	1,4
% volumemutatie t.o.v. voorgaande periode										
Conjunctuurrelevant BBP	0,9	1,0	1,1	1,2	0,9	0,7	0,4	0,6	-0,1	0,5

deel van de loonsom in het BBP is daarom gestegen. Voor het eerste halfjaar van 2001 komt het loonaandeel uit op 53,6%, tegen 53,2% in dezelfde periode in 2000.

Ondernemersinkomen daalt in tweede kwartaal

De waarde van het netto exploitatieoverschot – het inkomen van ondernemingen en zelfstandigen – is in het tweede kwartaal 1,5% lager dan een jaar eerder. Basismateriaal van de Kwartaalrekeningen wijst erop dat met name bij de landbouw, de metaal-industrie en de financiële en zakelijke dienstverlening het ondernemersinkomen lager uitvalt. In de voorgaande kwartalen vlakke de toename al enigszins af, maar niet verder dan tot ongeveer vijf procent.

Opnieuw ruilvoetverbetering

Net als in de voorgaande twee kwartalen is in het tweede kwartaal sprake van een duidelijke ruilvoetverbetering. De uitvoerprijzen stijgen sneller (3,5%) dan de invoerprijzen (2,9%). Daarmee vindt opnieuw een vergroting plaats van de koopkracht van de export. Dit heeft een stimulerend effect op de groei van het bruto nationaal inkomen. Verder heeft de ruilvoetverbetering een positief effect op de winstmarges van Nederlandse bedrijven. Vooral in de sterk op het buitenland gerichte industrie is dat merkbaar. In 2000 was de ruilvoet per saldo min of meer stabiel. Met name in 1999 was nog sprake van een verslechtering van de ruilvoet. Toen moest Nederland steeds meer exporteren om dezelfde hoeveelheid import te kunnen betalen.

Prijsstijging BBP loopt terug in tweede kwartaal

In het tweede kwartaal van 2001 ligt het prijspeil van het BBP 4,9% hoger dan een jaar eerder. Dit betekent een afzwakking van de prijsstijging in vergelijking met het eerste kwartaal, toen de hoogste prijsstijging sinds het begin van de jaren tachtig werd gemeten (+5,7%). Hiermee komt vooralsnog een einde aan de oplopende prijsstijging van het BBP, die in het eerste kwartaal van 2000 inzette. De afzwakking in het tweede kwartaal hangt vooral samen met de lagere prijsstijgingen van de uitvoer.

Consumptieprijsstijging wel hoger in tweede kwartaal

In tegenstelling tot de prijsstijging van het BBP loopt de inflatie (afgemeten aan de consumentenprijsindex) in het tweede kwartaal van 2001 verder op, tot 4,7%. In het eerste kwartaal van 2000 bedroeg de inflatie nog 2,0%. Naast de verhoging van het hoge BTW-tarief spelen onder andere ook hogere voedselprijzen een rol. De prijzen van motorbrandstoffen daalden in het tweede kwartaal. Die van aardgas liepen echter nog op vanwege de vertraagde doorwerking van de olieprijsstijgingen van het afgelopen jaar.

Besparingen drie miljard lager dan een jaar eerder

Inclusief de besparingen via pensioenfondsen en levensverzekeraars komen de Nederlandse besparingen in het tweede kwartaal 3,5 miljard gulden lager uit dan een jaar eerder. Dit hangt vooral samen met de inkomensstromen van Nederland met het buitenland. Per saldo is er 5,5 miljard gulden meer aan dividend, rente en andere primaire inkomens aan het buitenland betaald dan een jaar eerder. Verder is er per saldo 2,5 miljard gulden meer aan uitkeringen en andere secundaire inkomens aan het buitenland betaald dan in het tweede kwartaal van 2000. Hierdoor is de stijging van het beschikbaar nationaal inkomen (+8,1 miljard gulden) lager dan die van het bruto binnenlands product (+14,5 miljard gulden). De toename van de consumptieve bestedingen

(+11,6 miljard gulden) overtreft die van het beschikbaar nationaal inkomen, zodat de besparingen lager uitkomen.

In het tweede kwartaal zijn de binnenlandse investeringen (inclusief voorraden) 0,2 miljard gulden hoger dan een jaar eerder. Daarmee stijgen de investeringen sneller dan de besparingen, zodat ook het nationaal inkomensoverschot in het tweede kwartaal lager is dan een jaar eerder (-3,7 miljard gulden). Dit overschot, ook wel het saldo van de lopende transacties met het buitenland genoemd, komt uit op 6,8 miljard gulden.

Tweede helft 2001: stabilisatie of verdere terugval?

De lage groei in het eerste en tweede kwartaal zijn deels door incidentele factoren veroorzaakt, die in het derde kwartaal zijn uitgewerkt. Toch wijzen de eerste economische gegevens voor het derde kwartaal niet op een duidelijk herstel. Eerder lijkt er sprake van een meer structureel lager groeitempo, dat door incidentele factoren nog is versterkt.

Consumptiegroei en koopbereidheid stabiel

Ook bij de consumptie zijn er nog geen tekenen van een aantrekkelijke groei. De gezinsconsumptie steeg in juli en augustus in hetzelfde tempo als in het eerste halfjaar. Tegelijkertijd ligt de koopbereidheid van consumenten het hele jaar al op een iets lager niveau dan in 2000. Het consumentenvertrouwen op zich vertoont sinds eind vorig jaar een vrijwel constante daling, vooral doordat de huishoudens somberder zijn over de algemene economische toestand. In oktober herstelde het vertrouwen zich enigszins van de schok van de terreuraanslagen in de VS van 11 september. Het herstel was echter niet groot genoeg om het vertrouwen te laten stabiliseren.

Productiedaling industrie

Het niveau van de industriële productie ligt in juli/augustus onder het niveau van vorig jaar. Het producentenvertrouwen laat al een aantal maanden een dalende lijn zien, onder andere door teruglopende orderontvangsten uit binnen- en buitenland. Volgens de Conjunctuurttest verwachten ondernemers in de industrie daardoor niet dat de bedrijvigheid in de rest van het jaar toeneemt.

Waardestijging uitvoer verder teruggelopen

De waardestijging van de uitvoer is in juli en augustus verder teruggelopen. Dit hangt overigens voor een deel samen met dalingen van de industriële afzetprijzen. Daarnaast laat de Conjunctuurttest echter zien dat de buitenlandse orderontvangst van de industrie nog steeds verslechtert. Gezien het grote belang van de industrie voor het verloop van de uitvoer wijst ook dat niet op een snelle terugkeer naar hogere groeipercentages.

Inflatie in derde kwartaal hardnekkig hoog

De inflatie blijft in het derde kwartaal vrijwel stabiel op het hoge niveau van het tweede kwartaal. In de Eurozone als geheel is de inflatie inmiddels aan het dalen in het voetspoor van lagere olieprijsen. De aardgasprijs in Nederland is echter verhoogd. De aardgasprijs volgt met een vertraging de verandering in de olieprijs. In Nederland zijn de afzetprijzen van de industrie eveneens aan het dalen als gevolg van de lagere olieprijsen. Bij een aantal niet-industriële producten blijft de inflatiedruk echter hoog. Afgaand op het oktobercijfer lijkt de inflatie in het vierde kwartaal terug te lopen. Het verschil met de rest van Europa is in oktober bovendien wat kleiner geworden.

2. Bestedingen

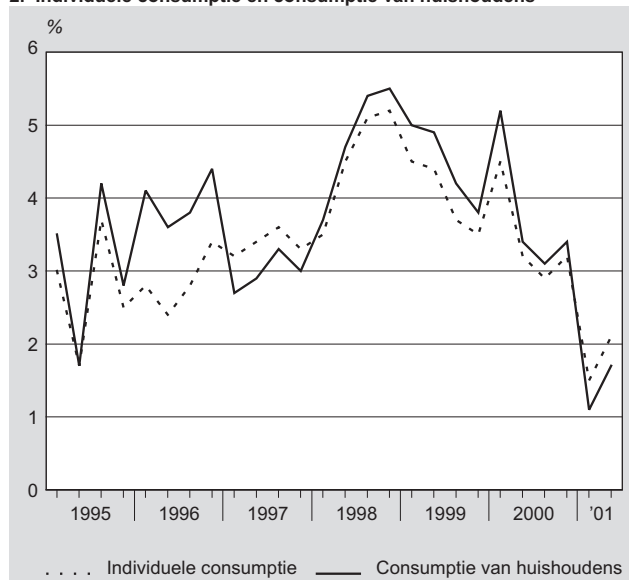
Aan de bestedingenkant van de economie valt in het tweede kwartaal de groei van de uitvoer terug. Bij de gezinsconsumptie is sprake van een min of meer stabiele, lage groei. De investeringen zijn voor het tweede opeenvolgende kwartaal gedaald in vergelijking met een jaar eerder.

2.1 Consumptie groeit in eerste halfjaar met 1,8%

De volumetoename van de individuele consumptie in het tweede kwartaal bedraagt 2,1%. Deze stijging is iets hoger dan de zeer matige groei in het eerste kwartaal. Toen was het volume van de individuele consumptie slechts 1,5% groter dan in hetzelfde kwartaal een jaar eerder.

Vergeleken met de uitbundige consumptiegroei in voorgaande jaren is de groei in de eerste helft van 2001 (1,8%) ver teruggeval- len. De hier beschreven individuele consumptie omvat alle goe- den en diensten waarover huishoudens beschikken voor consump- tieve doeleinden. Dit ongeacht of zij hiervoor zelf de kosten dragen of dat bijvoorbeeld de overheid dat doet. Bij deze benade- ring staat het welvaartsaspect centraal. In 2001 is sprake van een opmerkelijke voortrekkersrol voor de niet-collectieve overheids- consumptie. Circa viervijfde van de totale werkelijke individuele consumptie bestaat uit uitgaven die door de huishoudens zelf worden gedaan: de *consumptie door huishoudens*. De volume- ontwikkeling van de consumptie door huishoudens in het eerste halfjaar blijft beperkt tot 1,4%. Met name de negatieve ontwikke- ling van de autoaankopen heeft de groei van de consumptie door huishoudens geremd. Het resterende deel van de individuele consumptie, de (niet-collectieve) overheidsconsumptie, groeit momenteel zeer sterk. Met name de zorgsector en het onderwijs dragen hier aan bij.

2. Individuele consumptie en consumptie van huishoudens

Kleinere rol incidentele factoren in tweede kwartaal

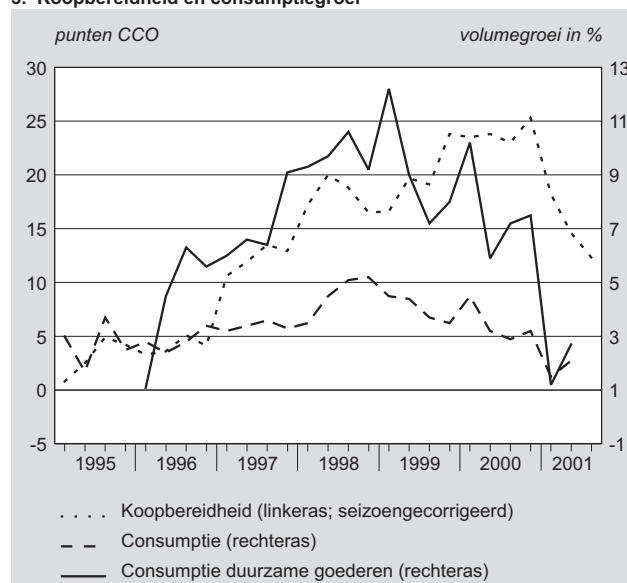
Het tweede kwartaal geeft weer een licht positieve ontwikkeling bij de duurzame goederen te zien (0,9%). Dit betekent een beschei- den herstel. In het eerste kwartaal was sprake van een volume- daling van 3,1%, de eerste die zich na 1995 (het begin van de

tijdreeks) bij de aankoop van duurzame goederen heeft voor- gedaan. De consumptiegroei in dit kwartaal werd geremd door incidentele factoren. De introductie van het nieuwe belasting- stelsel op 1 januari ging gepaard met een verhoging van het hoge BTW-tarief van 17,5 naar 19 procent. Een aantal consumenten anticipeerde hierop door aankopen van met name duurzame goederen te vervroegen. Dit stimuleerde de aankopen in de laatste maanden van 2000 ten koste van die begin dit jaar. Dit effect ebt geleidelijk weg naarmate het jaar voortschrijdt.

Van invloed op de ontwikkeling van de consumptie is ook de hoge inflatie. In 2001 heeft de opgelopen prijsstijging een remmende werking op de toename van de koopkracht. De deflator van de werkelijke individuele consumptie loopt al geruime tijd op. Dit jaar van 4,2% in het eerste kwartaal tot 4,7% in het tweede. In 1998 lag de toename nog onder de twee procent; daar kwam in 1999 0,6%-punt bij. Over geheel 2000 bedroeg de prijsontwikkeling van de individuele consumptie al 3,2%. Ook in 2001 zet deze lijn door.

In hoeverre negatieve effecten van het nieuwe belastingstelsel gecompenseerd worden door positieve effecten op de consumptie als gevolg van bijvoorbeeld lastenverlichting valt nog moeilijk te zeggen. Vooralsnog blijken consumenten dit jaar uitzonderlijk veel te sparen, onder andere als reactie op de genomen fiscale maat- regelen en op de minder florissante ontwikkeling van de beurs- koersen.

3. Koopbereidheid en consumptiegroei

Koopbereidheid stabiel

Opvallend is de volumedaling van de bestedingen aan duurzame goederen in het eerste halfjaar (-1%). In de afgelopen vier jaar was er bij duurzame goederen juist sprake van een zeer sterke toename, schommelend tussen de vijf en tien procent. Voor de hoogte van de toekomstige consumptiegroei is het de vraag hoe deze meest conjunctuurgevoelige consumptie categorie zich verder zal ontwikkelen.

Het onderzoek naar het consumentenvertrouwen (CCO) geeft hierop vooruitlopend een indruk van de sentimenten die leven onder Nederlandse consumenten. Het belangrijkste beeld dat hieruit naar voren komt is dat van afnemend vertrouwen. Men is vooral pessimistischer over de algemene economische ontwikke-

lingen. Na correctie voor seizoeninvloeden blijkt de koopbereidheid in de zomer en het begin van de herfst echter vrij stabiel. Het oktobercijfer toont op dit punt al herstel van de daling die direct na de aanslagen in de Verenigde Staten (VS) op 11 september gemeten is. De bereidheid tot het doen van grote aankopen die deel uitmaakt van de koopbereidheid heeft nauwelijks geleden onder de terreuraanslagen.

Geringe groei bestedingen aan duurzame goederen

Het volume van de bestedingen aan duurzame goederen als consumentenelektronica, kleding, meubels en auto's in het tweede kwartaal ligt 0,9% boven het niveau van hetzelfde kwartaal vorig jaar. Op kwartaalbasis is dit een van de laagste groei-cijfers in jaren. Net als in het eerste kwartaal is sprake van sterke volumedalingen bij de bestedingen aan vervoermiddelen. Vooral de aankopen van nieuwe personenauto's blijven fors achter bij die in dezelfde periode van vorig jaar. Aan vervoermiddelen en onderdelen samen is in het tweede kwartaal voor prijsverandering gecorrigeerd ruim acht procent minder uitgegeven. Dat is overigens nog een verbetering ten opzichte van het eerste kwartaal, toen de daling meer dan twintig procent bedroeg. Ook bij huishoudelijke artikelen is het volume kleiner dan een jaar eerder. Hier is de afname echter minder groot. De positieve volumeontwikkeling van onder meer de uitgaven aan kleding en textiel, schoenen en lederwaren, woninginrichting, huishoudelijke apparaten weet de dalingen te compenseren.

Consumptie voedings- en genotmiddelen lager

Het volume van de bestedingen aan voedings- en genotmiddelen in het tweede kwartaal is 2,0% minder groot dan een jaar eerder. Aan de gematigde prijsstijging van één à twee procent per jaar die deze consumptiecategorie tot voor kort te zien gaf is in 2001 een eind gekomen. Voedings- en genotmiddelen zijn in het eerste kwartaal vijf en in het tweede kwartaal acht procent duurder dan in dezelfde periode een jaar eerder. Dit holt de mogelijkheden voor volumegroei uit. Met name voor voedingsmiddelen als vlees, vis, zuivelproducten en aardappelen, groenten en fruit moest de consument dieper in de buidel tasten.

Bestedingen aan diensten nemen minder snel toe

Het groeitempo van de bestedingen aan diensten ligt in het eerste halfjaar duidelijk lager dan in voorgaande jaren. In het tweede kwartaal is de volumemutatie van de bestedingen aan diensten uitgekomen op 2,7%. De volumegroei van de vervoers- en communicatiediensten is minder hoog dan voorheen. Bij de bestedingen aan horecadiensten en bij de financiële en zakelijke

diensten is zelfs sprake van een lichte volumedaling. Bij de medische en maatschappelijke diensten trekt de groei in de loop van dit jaar juist aan.

2001-III: Consumentenvertrouwen daalt verder

Het consumentenvertrouwen vertoont vanaf het vierde kwartaal van 2000 een dalende trend (zie ook staat 1). In het tweede en derde kwartaal zijn er zelfs meer pessimisten dan optimisten. De daling hangt vooral samen met een minder positief oordeel over het economisch klimaat in het algemeen. Daarnaast is met name in juni de koopbereidheid eveneens teruggelopen, zij het in beduidend minder sterke mate. In juli en augustus leek zich een stabilisatie van het vertrouwen af te tekenen, maar na de terreuraanslagen in de VS zette in september en oktober de daling door. In hoeverre deze ontwikkelingen gevolgen hebben voor de consumptieve bestedingen in het derde kwartaal is niet geheel duidelijk. In de periode 1996–1999 ging de oplopende koopbereidheid gepaard met hogere groeicijfers voor de consumptie van duurzame goederen en voor de consumptie als geheel. De stabilisatie van de koopbereidheid in 2000 viel samen met teruglopende groeicijfers van duurzame consumptiegoederen en min of meer stabiele stijgingspercentages van de consumptie als geheel. De daling van de koopbereidheid in 2001 ging weer gepaard met lagere groeicijfers van de consumptie.

2001-III: Consumptiegroei juli en augustus laag

Een eerste indicatie over de consumptieontwikkeling in het derde kwartaal geeft de maandelijkse consumptie-index. De voorlopige uitkomsten over juli en augustus laten een groei van de individuele consumptie zien die in dezelfde orde van grootte ligt als het gemiddelde over het eerste halfjaar.

2.2 Investerings: opnieuw daling

Na een volumedaling van de investeringen in het eerste kwartaal (–1%), is ook in het tweede kwartaal sprake van een daling (–2,2%). Zo komen de investeringen over het eerste halfjaar van 2001 op een volumedaling te staan van 1,6%. Dit betekent een voorlopig einde van een lange periode met hoge groeicijfers. De daling in het tweede kwartaal wordt veroorzaakt door teruglopende investeringen in wegvervoermiddelen (–3,6%), computers (–2,3%) en machines en installaties (–10,1%). De sterke daling bij machines en installaties wordt veroorzaakt door de oplevering van incidentele grote projecten in het overeenkomstig kwartaal van het afgelopen jaar. Wanneer deze projecten buiten beschouwing gelaten worden, stijgen de totale investeringen in vaste activa en laten een lichte groei zien van 0,2%.

Staat 4
Binnenlandse individuele consumptieve bestedingen

	1999				2000				2001	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
% volumemutatie t.o.v. zelfde periode voorgaand jaar										
<i>Goederen, w.v.:</i>	6,0	5,3	4,3	4,0	5,4	1,9	2,8	3,2	–0,4	0,7
Voedings- en genotmiddelen	–1,0	0,9	2,5	2,3	2,6	1,5	0,6	0,3	1,1	–2,0
Duurzame consumptiegoederen	12,6	9,4	5,2	6,4	8,0	2,0	4,9	6,6	–3,1	0,9
Overige goederen	3,8	3,3	4,9	2,1	4,0	2,1	1,7	0,9	2,0	3,2
<i>Diensten</i>	3,4	3,0	3,3	3,4	3,8	4,4	3,3	2,8	2,6	2,7
Individuele consumptieve bestedingen (binnenlands)	4,5	4,0	3,7	3,7	4,5	3,3	3,1	3,0	1,3	1,9
Individuele consumptieve bestedingen (nationaal)	4,5	4,4	3,7	3,5	4,5	3,2	2,9	3,2	1,5	2,1

Investerings in woningen blijven dalen

De investeringen in woningen blijven dalen, hoewel minder sterk dan in het eerste kwartaal. In het tweede kwartaal komt de daling uit op 0,5%, tegen 3,4% in het eerste. In het afgelopen jaar is de groei van het aantal nieuwe woningen gestagneerd.

Bij bedrijfsgebouwen groeien de investeringen in het tweede kwartaal met 1,3%. Dat is iets meer dan in het eerste. Voor het eerste halfjaar komt de stijging bij deze investeringscategorie uit op 1,2%. Daarmee blijft de groei sterk achter bij de hoge groeicijfers van de afgelopen jaren.

Investerings in infrastructuur: bescheiden groei

De groei van de investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken ligt met 2,0% iets onder de groei over eerste halfjaar van 2001 met 2,2%. Deze groei blijft sterk achter bij de 6,9% van het afgelopen jaar. Toch blijven de infrastructurele investeringen bovengemiddeld groeien ten opzichte van de totale investeringen in vaste activa. Er wordt onder andere gewerkt aan een aantal megaprojecten zoals de Betuwelijn en de HSL-lijn.

Wegvervoermiddelen: investeringsgroei negatief

In wegvervoermiddelen is in het tweede kwartaal voor 3,6% minder geïnvesteerd dan een jaar eerder. Dit is een even grote daling als in het eerste kwartaal.

Na jaren van forse groei dalen de investeringen in zakenauto's in het tweede kwartaal met 1,9%. In het eerste kwartaal was eveneens sprake van een daling, en wel met 2,6%.

De investeringen in overige wegvervoermiddelen zetten de dalende lijn voort. Deze categorie omvat onder andere bestelauto's vrachtauto's, trekauto's en autobussen. Daalden deze investeringen in het eerste kwartaal al met 5,9%, in het tweede kwartaal lopen de investeringen in wegvervoermiddelen verder terug (-9,3%). Deze sterke daling wordt veroorzaakt door teruglopende aankopen van vrachtauto's (-5%), trekauto's (-10,6%) en bestelauto's (-13,3%). Bij bestelauto's betekent dit vooralsnog het einde van een reeks van jaren met een sterke groei van de aankopen met tientallen procenten.

De investeringen in vliegtuigen liggen dit kwartaal lager dan een jaar eerder, maar het effect op de mutatie van de totale investeringen vaste activa is gering. Het investeringsniveau in vliegtuigen kan sterk fluctueren, omdat een vliegtuig al gauw honderden miljoenen kost.

Investerings in computers nemen af

De investeringen in computers dalen in het tweede kwartaal met 2,3%, na een daling van 3,8% in het voorgaande kwartaal. Vorig jaar was nog sprake van een bescheiden investeringsgroei van ongeveer drie procent, na enkele jaren van zeer hoge groei.

Machines en installaties: sterke daling

De investeringen in machines en installaties dalen sterk ten opzichte van het overeenkomstig kwartaal (-10,1%). Deze scherpe daling is geheel toe te schrijven aan de oplevering van grote investeringsprojecten. Een jaar eerder is er voor 1,3 miljard aan grote incidentele investeringsprojecten opgeleverd: kostbare installaties waar meerdere jaren aan gebouwd is, zoals elektriciteitscentrales of chemische installaties. In het tweede kwartaal van 2001 zijn er juist geen grote projecten afgerond. Wanneer deze projecten buiten beschouwing gelaten worden, liggen de investeringen in machines en installaties juist 3,4% hoger dan een jaar eerder.

Overige materiële activa: stijging investeringen

Daalden de investeringen in overige materiële activa in het eerste kwartaal nog met 2%, in het tweede kwartaal is weer 1,9% meer geïnvesteerd dan een jaar eerder. Tot de overige materiële activa behoren onder andere investeringen in meubilair, rekken, silo's, opslagtanks, containers en pallets.

Immateriële activa: investeringsgroei loopt op

De investeringsgroei in immateriële activa komt in het tweede kwartaal uit op 4%. Dat is ruim hoger dan in het voorgaande kwartaal (1,9%). De investeringen in immateriële activa omvatten hoofdzakelijk investeringen in software.

2.3 In- en uitvoer: groei neemt verder af

Zowel de invoer als de uitvoer laten in het tweede kwartaal van 2001 een matige volumegroei zien ten opzichte van het overeenkomstige kwartaal in 2000. De invoer groeit 3,3%, terwijl de uitvoer een volumegroei van 4,5% toont. In het eerste kwartaal

Staat 5
Bruto investeringen in vaste activa

	1999				2000				2000	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
<i>mld gld</i>										
Bruto investeringen in vaste activa	44,5	47,5	42,5	51,1	48,6	52,8	45,1	53,9	50,0	53,8
Investerings in schepen, vliegtuigen en in cultuur gebrachte activa	0,9	1,3	0,8	0,6	1,0	1,5	1,2	1,4	1,0	1,3
Grote projecten	0,5	0,4	0,6	0,9	0,0	1,3	0,5	0,3	0,0	0,0
Bruto investeringen in vaste activa (geschoond)	43,2	45,8	41,1	49,7	47,6	50,0	43,4	52,2	49,0	52,5
<i>% waardemutatie t.o.v. zelfde periode voorgaand jaar</i>										
Bruto investeringen in vaste activa	9,3	9,6	9,8	13,0	9,1	11,2	6,1	5,5	3,0	2,0
Bruto investeringen in vaste activa (geschoond)	7,9	11,7	10,9	12,6	10,3	9,2	5,5	5,1	3,0	5,0

bedroeg de stijging respectievelijk 6,7% en 5,9%. Vooral de invoergroei van ruwe aardolie, aardolieproducten en elektrotechnische machines is sterk afgenomen ten opzichte van het eerste kwartaal. De daling van de uitvoergroei is vooral zichtbaar in de papierindustrie en bij de elektrotechnische machines.

Ruilvoet verbetert opnieuw

De ruilvoetverbetering van het eerste kwartaal van 2001 zet door in het tweede kwartaal, maar wel minder sterk. De invoerprijzen stijgen gemiddeld met 2,8%. Een verrassend effect is te zien bij de delfstoffen en de aardolieproducten. Bij de delfstoffen, waaronder ook aardolie, is sprake van een toename van de prijsstijging. Was de prijsstijging in het eerste kwartaal 10%, in het tweede kwartaal is sprake van een prijsstijging van 12%. Bij de aardolieproducten zien we een tegengestelde beweging: in het

eerste kwartaal een prijsstijging van ruim 12% en in het tweede kwartaal daalt deze naar 9%. De uitvoerprijzen stijgen gemiddeld met 3,3%. Dit betekent dat de goederenuitvoer een half procentpunt duurder wordt dan de goedereninvoer.

Wederuitvoer

Invoergoederen hebben niet altijd een binnenlandse bestemming, maar kunnen ook weer uitgevoerd worden. We spreken dan van wederuitvoer. Dit betreft in het buitenland geproduceerde goederen die via Nederlandse distributiebedrijven verder worden gedistribueerd. In het tweede kwartaal van 2001 is van de totale goederenuitvoer de helft wederuitvoer. In het eerste kwartaal was dit 42%. Dit hogere aandeel van de wederuitvoer in de uitvoer wordt vooral veroorzaakt door een sterke stijging van de wederuitvoer van delfstoffen en transportmiddelen.

3. Productie

Het volume van het BBP tegen basisprijzen van de Nederlandse economie in het tweede kwartaal van 2001 is 1,6% groter dan in het overeenkomstige kwartaal van 2000. Voor het eerste halfjaar is het groeicijfer eveneens 1,6%. Dat is minder dan de helft van het gemiddelde groeicijfer van 2000 (3,5%). Daarmee zet de dalende tendens van de economische groei vanaf de tweede helft van 2000 in versterkte mate door.

Lagere groei goederen en commerciële diensten

De volumegroei van de toegevoegde waarde tegen basisprijzen van de goederenproducenten (landbouw en visserij, delfstoffenwinning, industrie, energie- en waterleidingbedrijven en bouwnijverheid) ligt in het eerste halfjaar van 2001 rond de 0%. De groei van deze sector loopt al vanaf het eerste kwartaal van 2000 duidelijk terug, namelijk van 5,1% in het eerste kwartaal van 2000 naar 1,4% in het vierde kwartaal. Ook bij de producenten van commerciële diensten (handel, reparatie- en horecabedrijven, vervoers-, post- en communicatiebedrijven, financiële instellingen en zakelijke dienstverlening) vertraagt het groeitempo, namelijk van een gemiddelde groei van 4,5% in het gehele jaar 2000 naar 2,1% in het eerste halfjaar van 2001. Geheel anders is het beeld bij de producenten van niet-commerciële diensten (overheid en onderwijs, gezondheidszorg en overige diensten). Het groeitempo (2,8% in het eerste halfjaar van 2001) verdubbelt in deze sector in vergelijking met vorig jaar (1,3%).

Bij de goederenproducenten vertoont de industrie nog nauwelijks groei. In de bouwnijverheid stagneert de productiegroei, terwijl zich in de landbouw een duidelijke daling voordoet door de negatieve gevolgen van MKZ en BSE. Het productievolume van de delfstoffenwinning is daarentegen flink gestegen. De groei van de industriële productie blijft in het eerste halfjaar ver achter bij 2000. De eerste gegevens van de Maandproductie-index en de Conjunctuurtent van de industrie tot en met oktober 2001 laten zien dat de industriële productie (gecorrigeerd voor het aantal werkdagen) in het derde kwartaal is teruggelopen. Daarmee is de productie in de eerste acht maanden van 2001 ongeveer even groot is als in de overeenkomstige periode een jaar eerder. Bovendien worden zowel de orderontvangsten als de orderportefeuille als ongunstig beoordeeld.

3.1 Landbouw: inkomen fors lager door MKZ

In het tweede kwartaal van 2001 daalt de productiewaarde van de landbouw, agrarische diensten, bosbouw en visserij met 1,8% ten opzichte van het overeenkomstige kwartaal van 2000. Alleen voor

de landbouw komt de daling uit op 3%, vooral veroorzaakt door de MKZ-perikelen. Met een halvering van de productiewaarde weegt de productie van runderen zwaar mee in de daling. Zowel de hoeveelheden als de prijzen van runderen en kalveren zijn sterk teruggelopen. Van varkens en varkensproducten daalt ook de productiewaarde zij het in mindere mate (-8%). Sommige varkenshouders hebben nog wel geprofiteerd van de gestegen prijzen als gevolg van de krapte die is ontstaan door de vernietiging van dieren in combinatie met de vervoersverboden in een aantal geplaagde regio's. De productiewaarde van bloemen en planten stijgt met ruim 3% als gevolg van betere prijzen. Het volume is daarentegen met ruim 1% gedaald. De verbruikswaarde binnen de landbouw daalt dit kwartaal met ruim 1% en dat is iets minder dan de daling van de productiewaarde. Hierdoor daalt per saldo de nominale toegevoegde waarde tegen basisprijzen met bijna 5%. Voor een beoordeling van het inkomen van de boeren wordt de ontwikkeling van het exploitatieoverschot als indicator gebruikt. Deze grootte wordt afgeleid door de ontvangen niet-productgebonden subsidies en de betaalde niet-productgebonden belastingen en heffingen te verrekenen met de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. In het tweede kwartaal van 2001 is het exploitatieoverschot met 5% gedaald.

Het prijsniveau van de totale landbouwproductie ligt in het tweede kwartaal van 2001 circa 3% hoger dan een jaar eerder. Dat is onvoldoende om de hogere verbruiksprijzen (+4%) te compenseren. De verbruiksprijs van veevoeder is zelfs met 6% gestegen. In de tuinbouw doet zich ten opzichte van het lage prijsniveau in 2000 een prijsherstel van gemiddeld 3% voor. In het bijzonder moet er voor groenten meer betaald worden. In tegenstelling tot de producenten van evenhoevige dieren kunnen de producenten in de pluimveesector tevreden zijn, want zij zijn dit keer niet geconfronteerd met tegenvallers in de sector. In 1999 is er flink verlies geleden in deze branche als gevolg van de dioxine-crisis met lage prijzen en slechte afzet als gevolg. Sinds vorig jaar zijn de prijzen van zowel eieren als overige pluimvee producten gestegen. Momenteel zijn de prijzen wel weer teruggelopen maar dit komt door de hogere aanvoer op de markt. Als gevolg van aantrekkende prijzen op de zuivelmarkt is de prijs voor melk ten opzichte van overeenkomstige periode vorig jaar 6% hoger. Met name de prijsontwikkeling van boter (+3%) en kaas (+8%) is hiervan de belangrijkste oorzaak.

Het productievolume van de landbouw in het tweede kwartaal van 2001 is ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar met 6% gedaald. Runderen (-40%) en varkens (-15%) behoren tot de meest opvallende dalers. Groentetelers (1%), de melkveehouderij (3%) en de overige veehouderij (4%) behoren tot de stijgers in de sector. Zowel de invoer als uitvoer van landbouwproducten is in volume gedaald met respectievelijk 2% en 3%. De exportwaarde van landbouwproducten is ruim 3% hoger. De tuinbouwexport is

Staat 6
Bruto toegevoegde waarde van drie groepen producenten: volume

	Aandeel in 2000	1999				2000				2001	
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
	%	% mutatie t.o.v. zelfde periode voorgaand jaar									
Goederenproducenten	30	0,9	1,7	3,8	5,2	5,1	4,3	2,5	1,4	-0,2	0,2
Producenten van commerciële diensten	50	5,0	4,8	4,7	6,2	5,6	5,3	4,3	3,1	2,3	1,8
Producenten van niet-commerciële diensten	20	1,5	1,4	2,1	1,8	1,3	1,2	1,4	1,3	2,8	2,8
Bruto toegevoegde waarde (basisprijzen)	100	3,0	3,1	3,8	4,9	4,5	4,0	3,1	2,2	1,7	1,6

goed voor 40% op de Nederlandse betalingsbalans en is met 2% toegenomen.

MKZ is een zeer besmettelijke ziekte die alleen voorkomt bij de zogenaamde evenhoevige dieren. Hieronder worden koeien, varkens, schapen en geiten gerekend. De symptomen van deze ziekte zijn blaren in de bek, op de tong, uiers en poten. Ook eten de dieren niet meer en nemen daardoor af in gewicht. Daarnaast geven de dieren minder melk. De verspreiding van het virus vindt plaats door het inademen van vochtdeeltjes afkomstig van zieke dieren. Om verspreiding van de ziekte te voorkomen worden alle dieren binnen een bepaalde straal rond een ziektehaard geruimd. Tijdens deze MKZ-crisis zijn ongeveer 270 duizend dieren vernietigd. Bijna 90 000 runderen (ruim 2% van de totale voorraad), 135 000 varkens (ongeveer 1% van de totale voorraad), 35 000 schapen, 10 000 geiten en 400 andere dieren. De schade voor het ruimen van vee wordt in het systeem van de Nationale rekeningen geboekt als een verlies in het productievolumen bij de veehouderij en komt zodoende tot uitdrukking in de groeicijfers op basis van een waardering in marktprijzen, de maatstaf voor de economische groei. Dit productieverlies is voor het tweede kwartaal van 2001 geraamd op ruim 180 miljoen gulden. Dit is ongeveer 36% van de totale geraamde schade voor de getroffen sectoren. De veehouders zijn hiervoor volledig uit het Diergezondheidsfonds gecompenseerd, uitgezonderd de veehouders die door de 'strafkortingen' geld mislopen. De inkomens in de landbouw zijn dus amper beïnvloed door de veestapelverliezen. Het productieverlies door de vervolgschade dat hierdoor ontstaat komt natuurlijk wel tot uiting in het inkomen van boeren. Naast de landbouw en slachterijen is de productie van onder andere de veevoederindustrie, de transportbedrijven en de destructiebedrijven door de MKZ-crisis beïnvloed. Dergelijke indirecte effecten zijn moeilijk te kwantificeren.

3.2 Delfstoffenwinning: daling afzetprijzen

De productiewaarde van de delfstoffenwinning komt in het tweede kwartaal van 2001 uit op 6,4 miljard gulden. Dit betekent een nominale groei van 22% ten opzichte van hetzelfde kwartaal van 2000. De stijging van het intermediaire verbruik blijft ook dit kwartaal achter bij de stijging van de productiewaarde. Hierdoor is de groei van de nominale toegevoegde waarde per saldo nog hoger dan die van de productie: +25% ten opzichte van het tweede kwartaal in 2000. In volume neemt de toegevoegde waarde tegen basisprijzen van de delfstoffenwinning toe met bijna 6%. De productieprijzen zijn in het tweede kwartaal weer gaan dalen ten opzichte van het gemiddelde prijsniveau van 2000. Vergeleken met het overeenkomstige kwartaal van 2000 zijn deze weliswaar nog 17% hoger, maar in het eerste kwartaal lag het prijsniveau nog 32% hoger dan in hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Dit hangt samen met de lagere energieprijzen op de wereldmarkt

In- en uitvoer van aardgas groeit fors

De afzet van aardgas groeit in het tweede kwartaal van 2001 met 14% dankzij de relatief lagere gemiddelde temperaturen in deze periode. De afzet naar het buitenland neemt met 21% toe terwijl de binnenlandse vraag naar aardgas 9% hoger ligt dan een jaar eerder. Aan de aanbodkant blijft de invoer van aardgas fors groeien. In het tweede kwartaal wordt 46% meer aardgas ingevoerd. De productie van aardgas groeit hierdoor per saldo met bijna 9%. De aardgasprijzen zijn in het tweede kwartaal van 2001 gedaald. De productieprijs is 16% hoger ten opzichte van het jaargemiddelde van 2000, terwijl dit percentage in het eerste

kwartaal op 21 uitkwam. Ten opzichte van dezelfde periode van het voorgaande jaar ligt de prijs ruim 19% hoger. De nominale productiewaarde neemt hierdoor toe met 30%. De invoerprijs neemt met 40% toe ten opzichte van het overeenkomstige kwartaal een jaar eerder, terwijl de uitvoerprijs 34% hoger ligt.

De productie van ruwe aardolie en aardgascondensaat blijft dalen. In het tweede kwartaal van 2001 neemt de productie van ruwe aardolie- en aardgascondensaat in volume af met 14%. Nominiaal daalt de productie met 6%.

3.3 Industrie: productiegroei stagneert

De productiewaarde van de industrie in het tweede kwartaal van 2001 is 5% hoger dan in hetzelfde kwartaal een jaar eerder. In het eerste kwartaal van 2001 werd nog een 6% hogere productiewaarde gemeten. De afzetgroei op de binnenlandse en buitenlandse markt is ongeveer even groot. In het eerste kwartaal bleef de groei van de binnenlandse afzet nog duidelijk achter bij de buitenlandse. In bijna alle branches van de industrie is de productiewaarde hoger. Net als in het eerste kwartaal doet de grootste stijging van de productiewaarde zich voor bij de aardolie-industrie (+17%) en de basischemie (+12%), terwijl de basismetaal de enige branche is met een lagere productiewaarde (-2%). In de totale industrie stijgt de verbruikswaarde harder dan de productiewaarde. Dit wordt verklaard door de lichte verslechtering van de ruilvoet in de meeste branches van de industrie. Hierdoor blijft de groei van de toegevoegde waarde uitgedrukt in geld (+4%) iets achter bij de groei van de productiewaarde (+5%). Binnen de industrie daalt de toegevoegde waarde van de basismetaal het meest (-23%), terwijl de aardolie-industrie (+41%) en de anorganische basischemie (+30%) de grootste vooruitgang laten zien. Dit beeld stemt overeen met dat van het eerste kwartaal.

Sinds eind 2000 vertoont de prijsstijging van de Nederlandse industriële productie een dalende tendens. In het jaar 2000 waren de afzetprijzen nog fors opgelopen onder invloed van de gestaag oplopende prijzen van ruwe aardolie en aardolieproducten. Het effect van de prijsontwikkelingen van de aardolie-industrie is in 2001 vrijwel uitgewerkt. In het tweede kwartaal van 2001 zijn de afzetprijzen gemiddeld 2,8% hoger ten opzichte van het jaargemiddelde van 2000 (1,9% in het eerste kwartaal). Ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder zijn de afzetprijzen echter gemiddeld 3,7% hoger (5,1% in het eerste kwartaal), terwijl de verbruiksprijzen met 3,8% zijn gestegen (5,0% in het eerste kwartaal). Deze mutaties illustreren het geringe ruilvoetverlies van de Nederlandse industrie in het tweede kwartaal van 2001. Binnen de industrie laten enkele branches, zoals de aardolie-industrie en de anorganische basischemie, een afwijkend beeld zien, want hun ruilvoet is fors verbeterd.

De reële toegevoegde waarde van de industrie in het tweede kwartaal van 2001 is 0,4% groter dan in de overeenkomstige periode een jaar eerder. Deze groei is vrijwel gelijk aan die in het eerste kwartaal van 2001 (+0,5%). Indien echter rekening wordt gehouden met kalendereffecten is er sprake van een terugval in het groeitempo. De groei in het eerste kwartaal is namelijk neerwaarts beïnvloed doordat dat kwartaal een werkdag minder kende dan het eerste kwartaal van 2000. In het tweede kwartaal van 2001 geeft het oorspronkelijke groeicijfer (dus niet voor kalendereffecten gecorrigeerd) een beter zicht op de reële ontwikkeling omdat in dat kwartaal het aantal werkdagen gelijk is ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder. In geheel 2000 groeide de reële toegevoegde waarde van de industrie nog met 4,8%. In het tweede kwartaal is de hoogste groei gemeten in de chemische basisproductenindustrie (+6,8%) en de aardolie-industrie (+5,8%). De rubber- en kunststofindustrie (-3,2%) en de voedings- en genotmiddelenindustrie (-2,2%) laten de grootste daling zien. Opvallend is de forse terugval van het groeitempo in de elektrotechnische industrie. In het eerste kwartaal van 2001 groeide deze

branche met 6,9% nog het hardst binnen de industrie, terwijl in het tweede kwartaal dit percentage is teruggelopen naar 1,4. In 2000 groeide de reële toegevoegde waarde van deze branche nog met ruim 12%.

2001-III: afnemende productie en orderportefeuille

In de eerste acht maanden van dit jaar ligt de gemiddelde dag-productie van de industrie in Nederland vrijwel op hetzelfde niveau als in de overeenkomstige periode een jaar eerder. In het eerste halfjaar van 2001 neemt het volume van de productie nog met 0,6% toe. Door de lage productiecijfers over de maanden juli en augustus (-2,6%) is er over de eerste acht maanden nauwelijks nog sprake van groei. De ontwikkelingen in de eerste zes maanden wijzen op een vertraging van de productiegroei. In 2000 als geheel bedroeg de productiestijging nog 4,7%. In het eerste halfjaar spelen de invoering van het nieuwe belastingstelsel en de MKZ-crisis een rol bij de groeivertraging. Die incidentele factoren spelen niet of nauwelijks meer een rol bij de productiedaling in juli en augustus.

De orderportefeuille van de Nederlandse industrie is in het derde kwartaal eveneens verder teruggelopen. De werkvoorraad komt tot uitdrukking in het indexcijfer van de orderpositie. De index eind september ligt op 93,4. Dit is een daling van 2,7 punten in vergelijking met de orderportefeuille aan het einde van het tweede kwartaal. Ten opzichte van januari van dit jaar ligt de werkvoorraad 7,4 punten lager. Daarmee ligt de orderpositie in september op het laagste niveau sinds juni 1997. De ondernemers in de industrie beoordelen zowel de orderontvangst als de orderpositie dan ook in toenemende mate als ongunstig. De concurrentiepositie van de Nederlandse ondernemers is naar hun oordeel de laatste maanden nauwelijks gewijzigd. Alleen op de markten buiten de Europese Unie is sprake van een lichte achteruitgang van de concurrentiepositie. Dit komt onder meer tot uiting in negatieve verwachtingen van de ondernemers over hun afzet op de buitenlandse markt in de periode oktober tot en met december.

2001-III: Daling prijzen industriële producten

De prijzen van Nederlandse industriële producten zijn in het derde kwartaal van 2001 met 0,3% gedaald in vergelijking met het overeenkomstige kwartaal vorig jaar. Deze daling volgt op een periode van afnemende prijsstijgingen die medio 2000 is ingezet. Over de periode januari tot en met september van 2001 liggen de prijzen gemiddeld 3,6% hoger dan in dezelfde periode van vorig jaar. In 2000 lag het prijsniveau van de industriële producten nog 11,6% boven dat van 1999. De prijsstijging van geëxporteerde en

geïmporteerde producten is sterker afgenomen dan de prijsstijging van producten voor de binnenlandse markt.

3.4 Voeding: ruilvoet beter, productievolume kleiner

De productiewaarde van de voedings- en genotmiddelen-industrie in het tweede kwartaal van 2001 is bijna 3% hoger dan een jaar eerder. In bijna alle branches is groei gemeten, alleen in de vleesverwerkende industrie en de koffie- en thee verwerkingsindustrie loopt de productiewaarde terug. In het algemeen blijft de ontwikkeling van de kosten iets achter bij die van de opbrengsten, zodat de nominale toegevoegde waarde bijna 8% hoger uitkomt. Deze ontwikkeling komt tot stand dankzij de verbetering van de bedrijfstakruilvoet.

Gemiddeld genomen zijn de prijzen van het verbruik ruim 3% hoger ten opzichte van het jaargemiddelde van 2000. De afzetprijzen van de voedings- en genotmiddelenindustrie zijn gemiddeld met 5% gestegen. Vooral de prijzen van producten uit de vleesverwerkende industrie, graanverwerkende industrie en de overige voedingsmiddelenindustrie zijn sterker gestegen dan gemiddeld. Voor koffie en thee is er minder betaald. De laatste grote prijsstijging van koffie dateert van januari 1997. Sindsdien is de prijs voor koffie gedaald met nog een kleine stijging in 1999, waarna in januari 2001 de daling weer licht is doorgezet.

De toename van de productiewaarde van de voedings- en genotmiddelenindustrie komt volledig voor rekening van de gestegen prijzen. In volume doet zich namelijk een krimp voor van 3%. Door de MKZ-epidemie hebben de vleesverwerkende bedrijven in volume gemeten 17% minder geproduceerd dan een jaar eerder. Vooral de afzet van producten naar het buitenland ligt een stuk lager. Dit wordt verklaard door de vervoers- en exportverboden. Veevoederbedrijven kampen ook met dit probleem en komen tot een 5% kleinere productie. In de drankenindustrie is de productiegroei het hoogst (+4%). Voor de totale voedings- en genotmiddelenindustrie daalt het volume van het verbruik (-3,3%) nog iets meer dan dat van de productie (-3,0%). Hierdoor krimpt de reële toegevoegde waarde met 2,2%.

3.5 Papierindustrie: sterke productiedaling

In het tweede kwartaal van 2001 is er een lichte stijging van de productiewaarde in de papierindustrie van bijna 1% gemeten. De prijzen van papier ten opzichte van het tweede kwartaal van vorig jaar zijn fors toegenomen met 6%. In het tweede kwartaal daalt

Staat 7
Industrie: bezettingsgraden, productiebelemmeringen, producentenvertrouwen en productiegroei

	1998		1999				2000				2001		
	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
	%												
Bezettingsgraad	84,9	83,7	84,1	84,1	84,3	84,5	84,7	84,2	84,7	84,8	84,7	84,8	83,7
Productiebelemmeringen													
nee	81	83	84	81	79	81	83	77	77	79	80	78	79
ja	19	17	16	19	21	19	17	23	23	21	20	22	21
te weten, als gevolg van:													
onvoldoende vraag	7	9	9	8	7	6	4	6	4	4	8	11	13
tekort aan arbeidskrachten	6	3	3	5	8	7	7	9	10	9	5	6	5
te geringe capaciteit	2	2	1	2	2	2	2	4	3	3	1	2	1
overige belemmeringen	4	3	3	4	4	4	4	4	6	5	6	3	2
Producentenvertrouwen	1,5	0,2	0,6	2,3	7,1	6,1	6,2	6,9	7,8	5,8	1,8	-1,2	-7,9
Productiegroei	1,6	-0,3	-0,3	1,5	3,0	7,4	6,7	6,3	3,4	2,8	0,5	0,4	.

echter het productievolume in de papierindustrie met bijna 5%, waardoor de bovengenoemde waardeestijging gering is. De prijzen van de grondstoffen zijn in het tweede kwartaal gestegen met ruim 4%. Omdat de prijzen van de grondstoffen (kosten voor de papierindustrie) minder snel stijgen dan de prijzen van de productie (6%), treedt er een verbetering op van de ruilvoet. Dit zorgt voor een waardeestijging van het gevormde inkomen (toegevoegde waarde tegen basisprijzen) met 3%. De lonen zijn in het tweede kwartaal met ruim 6% gestegen. Het exploitatieoverschot komt per saldo ruim 6% lager uit.

De productiewaarde van de drukkerijen en uitgeverijen stijgt met bijna 4% ten opzichte van het tweede kwartaal van vorig jaar. Deels veroorzaken de hogere prijzen in de papierindustrie een prijsstijging van 4% van het verbruik in de drukkerijen en uitgeverijen. Het productievolume daalt met bijna 2%. Het dalende productievolume is onder meer te verklaren vanuit de tegenvallende verkopen van dagbladen.

In de papierwarenindustrie stijgt de waarde van de productie met ongeveer 6%. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van het prijsniveau met 4% en van het productievolume met ongeveer 2%. Het gevormde inkomen gaat in waarde met 5% omhoog. De loonsom stijgt met ruim 6% en het exploitatieoverschot met ruim 3%.

3.6 Aardolie-industrie: hoge nominale groei

Binnen de industrie boekt de aardolie-industrie in het tweede kwartaal van 2001 de hoogste nominale groei. De productiewaarde is 17% hoger. Het gevormde inkomen groeit zelfs met ruim 40%. Dit is het gevolg van de gunstige verhouding tussen de afzet- en verbruiksprijzen. In het eerste kwartaal was de groei van het gevormde inkomen nog hoger (+60%). Gemiddeld genomen liggen de afzetprijzen van aardolieproducten in het tweede kwartaal 9% hoger ten opzichte van hetzelfde kwartaal van 2000. De verbruiksprijzen zijn gemiddeld 5% hoger. Het productievolume is ruim 6% groter.

3.7 Chemische basisproducten: nominale groei stabiel

De productiewaarde van de chemische basisproductenindustrie in het tweede kwartaal van 2001 is ruim 12% hoger dan in hetzelfde kwartaal van 2000. Dat is vrijwel gelijk aan de nominale groei van 12% in het eerste kwartaal, maar beduidend lager dan het groeitempo voor geheel 2000 (+36%). De productiewaarde van de petrochemie, de grootste branche binnen de chemische basisproductenindustrie in Nederland, stijgt het meest, namelijk met 21%. In het tweede kwartaal trekt de groei van het productievolume aan (naar 8% tegen 4% in het eerste kwartaal), maar loopt de stijging van de productieprijs ten opzichte van het overeenkomstige kwartaal in 2000 nog verder terug (naar 4% ten opzichte

van 10% in het eerste kwartaal). De totale verbruikswaarde van de chemische basisproductenindustrie stijgt, net als in het eerste kwartaal, harder dan de productiewaarde. Hierdoor blijft de nominale groei van de toegevoegde waarde (circa 2%) ruim achter bij die van de productiewaarde (zie staat 8).

Sterk uiteenlopende ontwikkelingen per branche

De groei van ruim 2% van de nominale toegevoegde waarde binnen de chemische basisproductenindustrie is opgebouwd uit sterk uiteenlopende groeicijfers van de onderscheiden branches. De groei binnen de petrochemie bedraagt 9%. Binnen de anorganische basischemie is zelfs sprake van een stijging van 30% doordat hier de afzetprijzen sterker zijn gestegen dan de verbruiksprijzen. De overige basischemie krimpt met 13%. Beide branches hebben een relatief klein belang in de chemische basisproductenindustrie.

Ruilvoet wederom verslechterd

De afzetprijzen binnen de chemische basisproductenindustrie stijgen in het tweede kwartaal van 2001 ten opzichte van het tweede kwartaal van 2000 met bijna 4%. De stijging van de verbruiksprijzen komt uit op ruim 6%. In het eerste kwartaal werden nog stijgingen van respectievelijk 10 en 11% waargenomen. Draagt in het eerste kwartaal vooral de overige basischemie bij aan de ruilvoetverslechtering, in het tweede kwartaal geldt dit ook voor de petrochemie. In de petrochemie stijgen de afzetprijzen namelijk met 4%, terwijl het verbruik gemiddeld 7% duurder is. In de overige basischemie zijn in het tweede kwartaal prijsstijgingen van respectievelijk 1% en 4% gemeten. Hierboven werd al aangegeven dat alleen bij de anorganische basischemie de ruilvoet is verbeterd.

Volumegroei trekt aan

Voor de chemische basisproductenindustrie is een versnelling van de groei in het productievolume waarneembaar. Uit staat 8 blijkt dat de reële groei (volumegroei) van de productie vrijwel een zelfde ontwikkeling laat zien als de reële groei van de toegevoegde waarde. Wel is het zo dat alleen binnen de petrochemie de reële toegevoegde waarde stijgt (+15%). De anorganische basischemie ziet een daling van 9% en de mest- en stikstofindustrie zelfs een daling van 33%.

Groei uit- en invoer basischemie verder afgenomen

De buitenlandse afzet van chemische basisproducten is in het tweede kwartaal ruim 7% hoger in waarde en een kleine 6% groter in volume. In het eerste kwartaal waren de groeicijfers nog respectievelijk 11 en 2%. De invoer laat hetzelfde beeld zien.

Staat 8
Toegevoegde waarde van de chemische basisproductenindustrie

	Aandeel in 2000	Volume			Waarde		
		2001			2001		
		I	II	I-II	I	II	I-II
	%	% mutatie t.o.v. zelfde periode jaar eerder					
Anorganische basischemie	3	-15	-9	-12	21	30	25
Overige basischemie	28	-1	-2	-2	-18	-13	-16
Petrochemie	65	6	15	10	15	9	12
Mest- en stikstofindustrie	4	-23	-33	-29	178	-3	42
Chemische basisproductenindustrie	100	2	7	4	7	2	5

Deze stijgt respectievelijk 4 en 1%, terwijl in het eerste kwartaal sprake was van een 11% hogere waarde en een 1% hoger volume. De lagere waardestijgingen worden vooral veroorzaakt door gematigder prijsontwikkelingen. In het tweede kwartaal zijn de prijzen voor de uitvoer en invoer met respectievelijk 2 en 3% gestegen. In het eerste kwartaal stegen de prijzen voor zowel de uitvoer als de invoer met 9%.

3.8 Eindchemie: lagere nominale groei

De productiewaarde van de chemische eindproductenindustrie in het tweede kwartaal van 2001 is bijna 6% hoger dan in hetzelfde kwartaal van 2000. Deze stijging is iets lager dan die in het eerste kwartaal van 2001 (+8%). De afzetprijzen binnen deze industrie liggen bijna 3% hoger. Vooral door de opgelopen prijzen van zowel grondstoffen als productieondersteunende diensten zijn de verbruiksprijzen echter meer gestegen (+4%). Hierdoor komt de stijging van de nominale toegevoegde waarde uit op nog geen 3%, waar deze in het eerste kwartaal nog ruim 4% bedroeg.

Groei productievolume neemt af

De groei van het productievolume van de chemische eindproductenindustrie valt terug van 5% in het eerste kwartaal van 2001 naar ruim 3% in het tweede kwartaal. Het verbruik en dus ook de toegevoegde waarde groeien in volume ongeveer even hard als de productie. De productiegroei van de farmaceutische producten en zeep bedraagt in het tweede kwartaal respectievelijk 11% en 5%. Bestrijdingsmiddelen, verf en de overige productgroepen laten een daling zien. Ook in het eerste kwartaal sprongen de farmaceutische producten en zeep er positief uit.

De consumptie van chemische eindproducten is in het tweede kwartaal in volume gestegen met ruim 5%. De groei is vrijwel gelijk aan die in het eerste kwartaal. De volumegroei van zowel de invoer als de uitvoer ligt in het tweede kwartaal van 2001 rond de 14%. Er is sprake van een sterkere groei in grensoverschrijdende activiteit, want in het eerste kwartaal was de groei nog 10%.

3.9 Rubber en kunststof: lichte daling productiewaarde

De productiewaarde van de rubber- en kunststofindustrie is in het tweede kwartaal van 2001 bijna 1% lager dan in dezelfde periode een jaar eerder. De verbruikswaarde daalt iets meer, zodat de nominale toegevoegde waarde op hetzelfde niveau uitkomt als in de overeenkomstige periode een jaar eerder.

De afzetprijzen zijn met bijna 3% gestegen. Het verbruik is 2% duurder. In het eerste kwartaal vielen de verbruikskosten nog 5% hoger uit. Deze ontwikkeling is sterk beïnvloed door de polymeren. De invoerprijs hiervan is ruim een procent hoger, waar de stijging in het eerste kwartaal nog 9% bedroeg. Polymeren zijn een belangrijke grondstof voor de rubber- en kunststofindustrie.

De reële toegevoegde waarde binnen de rubber- en kunststofindustrie neemt sterker af. Bedroeg de daling in het eerste kwartaal nog 2%, in het tweede kwartaal is sprake van een verslechtering van ruim 3%. Zowel het invoer- als het uitvoervolume neemt af met ongeveer 3%. Het uitvoervolume ziet een minder sterke daling dan in het eerste kwartaal, toen deze 5% bedroeg.

2001-III: productiegroei lager, orderpositie slechter

De chemische industrie heeft in de eerste acht maanden van 2001 iets meer geproduceerd dan in de overeenkomstige periode van

2000; het volume van de gemiddelde dagproductie is 1,0% groter. Deze groei blijft sterk achter bij de jaargroei van 2000 die 7,0% bedroeg. In alle branches zijn de groeicijfers flink teruggelopen of zelfs omgeslagen in een krimp. Ook de orderontvangst in het derde kwartaal is verder afgenomen. In juli meldden de ondernemers in de chemie al een afnemende vraag naar hun producten. In augustus liep de vraag nog sterker terug gevolgd door een licht herstel van de orderstroom in september. Rekening houdend met seizoeninvloeden is er echter sprake van een dalende tendens in de orderontvangsten voor chemische producten. Deze tegenvallende orderontvangst is vooral het gevolg van een terugval van binnenlandse orders. Als gevolg hiervan is de bedrijvigheid in september afgenomen en ook voor de maanden oktober tot en met december verwachten de ondernemers een verder afnemende bedrijvigheid. De orderportefeuille neemt hierdoor nog steeds af. De index van de orderpositie is in het afgelopen kwartaal teruggelopen van 97,1 in juli naar 96,1 in september. In januari lag de index nog op 101,5. Ondernemers in de chemie zijn dan ook ontevreden over zowel de orderontvangst als de orderpositie. De voorraden eindproduct zijn volgens de ondernemers nog steeds te groot.

2001-III: Daling prijzen chemische producten in 2001

De afzetprijzen van de chemische industrie liggen in de eerste negen maanden van dit jaar nog 1,4% hoger dan in de eerste negen maanden van 2000. Het prijsniveau van chemische producten lag in het vierde kwartaal van 2000 op het hoogste punt. Vanaf het eerste kwartaal 2001 nemen de prijzen echter af. Hierdoor ligt het prijsniveau in het derde kwartaal van 2001 ruim 6% onder het prijsniveau van het vierde kwartaal 2000. De verbruiksprijzen voor de benodigde grondstoffen liggen in de eerste 9 maanden van dit jaar 1,8% hoger ten opzichte van de eerste negen maanden van 2000. Ook voor de verbruiksprijzen geldt dat gedurende 2001 een daling is ingezet. Ten opzichte van eind 2000 zijn de prijzen in het derde kwartaal van dit jaar ruim 9% lager ten opzichte van het vierde kwartaal 2000.

3.10 Metaalindustrie: lichte stijging productiewaarde

De productiewaarde van de metaalindustrie laat in het tweede kwartaal van 2001 een stijging van ruim 1% zien. Dit is vrijwel gelijk aan de stijging in het eerste kwartaal. Het productievolume stijgt 1%, de afzetprijzen blijven gelijk. In het eerste kwartaal daalde het productievolume nog met 2%, terwijl de afzetprijzen met 3% stegen. Binnen de metaalindustrie lopen de ontwikkelingen duidelijk uiteen. Zo valt de nominale toegevoegde waarde van de basismetaleindustrie in het tweede kwartaal sterk terug: de sterke daling binnen de ferro-industrie heeft zich voortgezet, terwijl er nu ook binnen de non-ferro-industrie sprake is van krimp. Bij de metaalproductenindustrie doet zich echter een herstel voor. De ontwikkelingen per branche zijn weergegeven in staat 9.

Ruilvoetverslechtering basismetaleindustrie

De verschillende ontwikkelingen kunnen grotendeels verklaard worden uit het verloop van de afzet- en verbruiksprijzen. De afzetprijzen van de ferro-industrie zijn in het tweede kwartaal van 2001 ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder sterk gedaald (-9%) na een lichte daling in het eerste kwartaal, terwijl de verbruikskosten met bijna 8% zijn gestegen na reeds een stijging van 10% in het eerste kwartaal. Binnen de non-ferro-industrie stijgen de afzetprijzen licht (+2%). De verbruikskosten stijgen echter harder (+4%). Het verbruik binnen de metaalproductenindustrie wordt goedkoper. Immers, de ferro-industrie zet af tegen lagere prijzen. De metaalproductenindustrie heeft echter hogere afzetprijzen, waardoor sprake is van een ruilvoetverbetering.

Staat 9
Toegevoegde waarde van de metaalindustrie

	Aandeel in 2000	Volume			Waarde		
		2001			2001		
		I	II	I-II	I	II	I-II
	%	% mutatie t.o.v. zelfde periode jaar eerder					
Basismetalaalindustrie (ferro)	19	-5	5	0	-24	-33	-29
Basismetalaalindustrie (non-ferro)	11	-7	-2	-5	7	-3	1
Metaalproductenindustrie	70	0	1	0	0	4	2
Basismetaal- en metaalproductenindustrie	100	-2	1	0	-3	-4	-4

3.11 Machine-industrie: productiegroei licht in de plus

De productiewaarde van de machine-industrie groeit in het tweede kwartaal van 2001 met ruim 2%. Ook de totale waarde aan verbruik loopt op en wel met bijna 3%. Daarmee komt het gevormde inkomen (de totale toegevoegde waarde) een procent hoger uit. In het eerste kwartaal was nog sprake van een daling van 2% ten opzichte van een jaar eerder.

De machine-industrie ondergaat een lichte ruilvoetverslechtering. De productieprijsen zijn namelijk zowel in het eerste kwartaal als in het tweede kwartaal ruim 1% gestegen, terwijl het verbruik in beide kwartalen rond de 2% duurder werd. Het productievolume is licht gestegen.

Het volume van de investeringen in producten van de machine-industrie (machines en onderdelen van machines) is met 16% gedaald. Deze daling komt in hoofdzaak door het in gebruik nemen van grote, incidentele investeringsprojecten in het tweede kwartaal van 2000. Exclusief deze projecten is het volume van de investeringen bescheiden (1%) gestegen. De in- en uitvoer zijn in het tweede kwartaal van 2001 ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder in volume met respectievelijk 7 en 9% gegroeid.

3.12 Elektrotechniek: lagere groei

De productiewaarde van de elektrotechnische industrie is in het tweede kwartaal van 2001 3% hoger uitgekomen, tegen een groei van 9% in het eerste kwartaal. De lagere stijging kan voornamelijk worden toegerekend aan het volume dat met 2% is gestegen tegen 7% in het eerste kwartaal.

De toegevoegde waarde is licht gekrompen, waar deze in het eerste kwartaal nog (nominaal) met 5% was gestegen. De ver-

bruiksprijs is in het tweede kwartaal van 2001 bijna 3% hoger ten opzichte van de overeenkomstige periode vorig jaar, terwijl de productie blijft steken op een prijsstijging van minder dan 2%. Hogere prijzen van de zakelijke dienstverlening, computer- en servicebureaus en de uitzendkrachten veroorzaken voornamelijk de stijging van de verbruikskosten.

Elektronica: consumptiegroei blijft vrijwel gelijk

De gezinsconsumptie van computers, audio-, video- en telecommunicatieapparaten en dergelijke groeit met bijna 5% (in volume). Dat is iets minder dan in het eerste kwartaal (+6%). De uitvoer groeit, eveneens in volume, met 3%. Dat is beduidend lager dan de stijging van 18% in het eerste kwartaal. Voor het volume van de invoer geldt hetzelfde: in het tweede kwartaal groeit de import met 3% tegen 16% een kwartaal eerder.

3.13 Transportmiddelenindustrie: productie stabiel

De productiewaarde van de transportmiddelenindustrie is in het tweede kwartaal van 2001 ten opzichte van het overeenkomstig kwartaal van vorig jaar met ruim 1% gegroeid. De productiewaarde van de overige transportmiddelenindustrie stijgt met bijna 7% en de productiewaarde van de auto-industrie daalt met bijna 1%. De auto-industrie draagt voor ongeveer 60% bij aan de productiewaarde van de transportmiddelenindustrie.

In de auto-industrie zijn de afzetprijzen in het tweede kwartaal van 2001 ten opzichte van het overeenkomstig kwartaal van vorig jaar onveranderd gebleven. Doordat de prijzen van het verbruik (kosten) in de auto-industrie met 2% zijn gestegen, treedt er een verslechtering van de ruilvoet op. Deze verslechtering zorgt er mede voor dat het gevormde inkomen (de toegevoegde waarde

Staat 10
Toegevoegde waarde van de elektrotechnische industrie

	Aandeel in 2000	Volume			Waarde		
		2001			2001		
		I	II	I-II	I	II	I-II
	%	% mutatie t.o.v. zelfde periode jaar eerder					
Kantoormachine- en computerindustrie	6	-6	-2	-4	-4	2	-1
Overige elektrische apparatenindustrie	17	6	7	7	-1	-1	-1
Audio- en video-apparatenindustrie	56	10	-3	3	8	-3	2
Medische en optische apparatenindustrie	21	5	9	7	3	8	6
Elektrotechnische industrie	100	7	1	4	5	0	2

tegen basisprijzen) ruim 8% daalt. Deze ontwikkeling in de auto-industrie leidt onder meer tot een daling van het gevormde inkomen in de transportmiddelenindustrie met ruim 2%. In de scheepsbouw zijn de afzetprijzen met 2% gestegen en in de overige transportmiddelenindustrie met bijna 4%.

Het productievolume van de auto-industrie is bijna 1% kleiner ten opzichte van hetzelfde kwartaal in het vorig jaar. Ten opzichte van het eerste kwartaal van dit jaar is de productie van het aantal auto's in het tweede kwartaal van 2001 vrijwel onveranderd gebleven.

2001-III: productiegroei lager, orderpositie slechter

In de metaalindustrie blijft de volumegroei van de gemiddelde dagproductie in de eerste acht maanden van 2001 (+1,2%) ver achter bij het jaargemiddelde over 2000 (+6,9%). De orderontvangst is, na een lichte daling in juli, in augustus en september verder afgenomen. Dit geldt vooral voor de orders uit het buitenland. De orderontvangst en orderpositie worden door de ondernemers in de metaalindustrie als ongunstig bestempeld. Over de voorraden gereed product zijn de ondernemers in september vrij neutraal. Voor de periode oktober tot en met december voorziet men een lichte afname van de bedrijvigheid. De werkvoorraad is sinds het begin van 2001 sterk geslonken van 101,4 in januari tot 90,5 in september.

2001-III: Daling afzet- en verbruiksprijzen

De afzetprijzen van metaalproducten zijn in de eerste negen maanden van 2001 met 0,3% gestegen ten opzichte van de eerste negen maanden van vorig jaar. In de eerste twee kwartalen van dit jaar bleven de afzetprijzen van metaalproducten ten opzichte van het vierde kwartaal van 2000 nagenoeg stabiel. In het derde kwartaal ligt het prijsniveau wat onder druk, wat resulteert in een prijsdaling van 0,4% ten opzichte van het tweede kwartaal. De prijzen van grondstoffen en halffabrikaten liggen in de eerste negen maanden 1,4% hoger dan in de vergelijkbare periode vorig jaar. Ook hier was het prijsniveau in de eerste twee kwartalen nagenoeg stabiel. In het derde kwartaal dalen ook hier de prijzen ten opzichte van het tweede kwartaal 2001 (-0,3%).

3.14 Bouwnijverheid: aanhoudende stagnatie

In het tweede kwartaal van 2001 is de productiewaarde van de bouw gestegen met 4% ten opzichte van hetzelfde kwartaal vorig jaar. Er is sprake van een flinke prijsstijging van ruim 5%. Het bouwvolume is ten opzichte van het overeenkomstig kwartaal van vorig jaar gedaald. De daling van 1% in het tweede kwartaal is echter minder sterk dan de daling in het eerste kwartaal (-2%).

De productiewaarde van de burgerlijke- en utiliteitsbouw stijgt met ongeveer 4% en die van de grond-, weg- en waterbouw met 6%. De waardeinstijgingen worden deels veroorzaakt door forse prijsstijgingen. De prijzen in de burgerlijke- en utiliteitsbouw en in de grond-, weg- en waterbouw zijn namelijk gestegen met 6% respectievelijk 5%. Het productievolume in de grond-, weg- en waterbouw is 1% groter. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de grote infrastructurele werken zoals de Hogesnelheidslijn en de Betuwelijn. In de burgerlijke- en utiliteitsbouw daalt het productievolume met 2%.

Doordat de kosten in de bouw minder stijgen dan de opbrengsten, ligt het gevormde inkomen 7% hoger in waarde dan in het tweede kwartaal van 2000. De loonsom stijgt met ruim 7% en het exploitatieoverschot met bijna 6%. Het exploitatieoverschot is het inkomen voor ondernemingen en zelfstandigen. De reële toegevoegde waarde daalt met bijna 1%.

Het aantal vacatures in de bouwnijverheid is ten opzichte van het tweede kwartaal van vorig jaar gedaald van 21 000 naar 20 000. In het eerste kwartaal van 2001 waren er ook 20 000 vacatures in de bouwnijverheid.

3.15 Handel en reparatie: groeivertraging

In het tweede kwartaal van 2001 is de productiewaarde van de bedrijfsgroep handel en reparatie 5% hoger dan een jaar eerder. De achterliggende ontwikkelingen zijn nogal verschillend. De productiewaarde van de detailhandel stijgt met 10% fors, terwijl de groothandel met een stijging van 3% hierbij vergeleken ver achterblijft. In het eerste kwartaal van 2001 groeide de groothandel (+7%) juist harder dan de detailhandel (+4%). In beide branches komt de ontwikkeling in het tweede kwartaal vrijwel geheel voor rekening van de hogere prijzen. In volume is nauwelijks enige groei gemeten. Omdat de kosten van de detailhandel minder snel stijgen dan de opbrengsten, groeit het gevormde inkomen in deze branche (+13%) harder dan de productiewaarde. De stijging van het gevormde inkomen van de reparatiebedrijven is in het tweede kwartaal ongeveer even groot (+17%) als in het eerste kwartaal.

Het groeitempo van de reële toegevoegde waarde van de bedrijfsgroep in het tweede kwartaal valt terug naar 0,3%. In het eerste kwartaal was nog een groei van 2,2% gemeten. Deze ontwikkeling kan grotendeels worden toegeschreven aan de groothandel, die zijn reële groei ziet teruglopen van 3% in het eerste kwartaal naar ongeveer 0% in het tweede kwartaal. Deels kan dit worden verklaard door de teruggelopen groeicijfers van de buitenlandse handel.

Detailhandel: volumegroei lager

De omzetgroei van de detailhandel in het tweede kwartaal van 2001 ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder (+7%) ligt lager dan de ontwikkeling van de marges (+10%). De hogere omzet komt grotendeels voor rekening van het ruim 5% hogere prijsniveau en dat betekent dat in volume ruim 1% meer is verkocht. In het eerste kwartaal lag de volumegroei nog op ruim 2%, terwijl in 2000 nog een volumegroei van bijna 4% was gemeten. De omzetgroei van de foodsector en de non-foodsector is in het eerste halfjaar van 2001 vrijwel gelijk. In 2000 groeide de omzet van de non-foodsector duidelijk harder dan die van de foodsector.

Minder personenauto's verkocht in het tweede kwartaal

Veruit het belangrijkste onderdeel van de reparatiebedrijven betreft de autobranche, die zowel de handel in als de reparatie van auto's en motorfietsen en onderdelen en accessoires daarvan omvat (samen met de benzineservicestations). Er zijn in het tweede kwartaal van 2001 minder nieuwe personenauto's verkocht. Volgens cijfers van de RAI gaat het om een aantal van 143,1 duizend, waarvan 67,4 duizend privé en 75,6 duizend zakelijk. Dit is een afname van 11,4% ten opzichte van het tweede kwartaal van 2000. Voor particulier gebruik zijn er circa 19% (circa 15000 stuks) minder personenauto's verkocht. De zakelijke verkopen zijn met een daling van 4,4% (circa 3500 stuks) nog redelijk op peil gebleven.

De omzet in het tweede kwartaal van 2001 is met 6,5% afgenomen tot 6,5 miljard gulden. De gemiddelde prijs (unit value) per auto bedraagt 45,5 duizend gulden, 5,6% meer dan in het tweede kwartaal van 2000. De gemiddelde prijs stijgt in het privé segment met 4,5% naar 39,2 duizend gulden. In het zakelijk segment komt de gemiddelde prijs uit op 51,1 duizend gulden, circa 4,5% hoger dan in het tweede kwartaal in 2000.

3.16 Horeca: omzetgroei door prijsstijgingen

De omzet van de horeca is in het tweede kwartaal van 2001 6% hoger ten opzichte van het tweede kwartaal van 2000. Dit is vooral te danken aan de prijsstijgingen die zijn doorgevoerd. Door de betere ruilvoet groeit het gevormde inkomen met bijna 7%. De prijzen zijn echter sterk opgelopen en dat betekent dat per saldo het volume van de toegevoegde waarde vrijwel gelijk is gebleven. In 2000 was nog een reële stijging van 3% gemeten. Het arbeidsvolume is in het tweede kwartaal wel gestegen (+5%). In de restaurants is in het tweede kwartaal 7% meer uitgegeven aan maaltijden en dranken dan in het tweede kwartaal van 2000. Bij een prijsmutatie van 5% resteert een volumegroei van 2%. Samen met de kantines en catering (omzet +6%) blijft voor deze groep van horecabedrijven de groei bovengemiddeld. De omzetgroei van cafetaria's, snackbars en lunchrooms is met 2% duidelijk minder dan bij de andere branches in de horeca. In volume is de omzet met 4% gedaald. De omzetgroei van de hotelbranche (inclusief pensions en conferentieoordelen) valt terug van 10% in 2000 tot 4% in het tweede kwartaal van 2001. Ook de cafés zien hun omzetvolume teruglopen. De omzet groeit in het tweede kwartaal met bijna 8%, maar de prijsmutatie bedraagt hier eveneens ongeveer 8%.

3.17 Financiële instellingen: matige groei

De productiewaarde van de financiële instellingen (inclusief de rentemarge van de banken) is in het tweede kwartaal van 2001 met 4% gestegen. De nominale toegevoegde waarde is ook met 4% gestegen. Reëel is de toegevoegde waarde licht gestegen, waarmee de financiële instellingen nauwelijks aan de groei van het BBP in het tweede kwartaal hebben bijgedragen.

Spaarmozetten sterk gestegen

In de productie van de financiële instellingen heeft de rentemarge van het bankwezen een groot aandeel. De rentemarge wordt behaald uit kredietverlening, spaartegoeden en betalingsverkeer. De spaarmozetten - de som van stortingen en opnamen - zijn met 34% flink gestegen. In het eerste kwartaal was met 38% ook sprake van een sterke stijging. De toename van de spaarzin wordt toegeschreven aan de stijging van de netto lonen en de tegenvallende ontwikkelingen op de aandelenbeurs. De spaartegoeden zijn gegroeid van 309,5 miljard gulden eind maart tot 322,0 miljard gulden eind juni.

Lichte daling nieuw ingeschreven hypotheek

In het tweede kwartaal zijn 120 duizend nieuwe woninghypotheek ingeschreven. Dat is circa 4% minder dan in dezelfde periode vorig jaar. De daling, ingezet in het vierde kwartaal van 1999, wordt veroorzaakt door zowel een vermindering van het aantal woningtransacties als een afname van het aantal oversluitingen. De rente met betrekking tot de nieuw ingeschreven woninghypotheek is licht gedaald tot gemiddeld 5,9 procent. Het aantal nieuw ingeschreven hypotheek, voortkomend uit woningtransacties, komt bijna 5% lager uit. De verkoopprijs van een woning bedraagt gemiddeld 411 duizend gulden, een stijging van 11% ten opzichte van het tweede kwartaal van 2000 (bron: Kadaster en Bouwfonds Woningbouw). De waarde van de nieuw ingeschreven woninghypotheek bedraagt bijna 40 miljard gulden. Daarmee is de totale uitstaande schuld voor woninghypotheek opgelopen tot 666 miljard gulden, tegen 645 miljard gulden drie maanden eerder. Het gemiddelde bedrag van een nieuwe hypotheek is met 12% geklommen tot 328 duizend gulden. Deze stijging ligt nagenoeg in lijn met die van de verkoopprijzen van woningen.

3.18 Lager productievolumen in de uitzendbranche

De productiewaarde van de uitzendbureaus en dergelijke is in het tweede kwartaal van 2001 bijna 3% hoger dan in het tweede kwartaal van 2000. Het gevormde inkomen laat eveneens een stijging van bijna 3% zien. In volume is een afname van 0,6% gemeten. Voor de uitzendbureaus, met een aandeel van circa 70% in de productiewaarde van de totale branche, is in deze raming een zeer voorlopig cijfer over de omzetontwikkeling opgenomen op basis van een lage respons. De uitleenbedrijven kennen net als in voorgaande kwartalen een bovengemiddelde groei, terwijl de productiewaarde van de arbeidsbemiddeling min of meer gelijk blijft.

Afname van het arbeidsvolume

De uitzendbureaus en dergelijke hebben een aandeel van 6,2% in het totale arbeidsvolume van werknemers in Nederland. Het aandeel in de totale loonsom bedraagt 3,7%. In het tweede kwartaal van 2001 daalt het arbeidsvolume in deze branche met ruim 1%, terwijl het arbeidsvolume van de totale Nederlandse economie nog met 2,5% groeit. De krimp van het arbeidsvolume in de branche is vooral het gevolg van de afnemende bedrijvigheid bij de uitzendbureaus.

3.19 Minder reële groei bij zakelijke dienstverleners

De productiewaarde van de zakelijke dienstverlening groeit in het tweede kwartaal van 2001 met bijna 8%. Over het jaar 2000 bedroeg deze mutatie nog ruim 10%. De branche omvat met name de verhuur van roerende goederen, computerservicebureaus, speur- en ontwikkelingswerk, juridische en economische dienstverlening, architecten- en ingenieursbureaus en reclamebureaus. Het gevormde inkomen groeit met ruim 7%. De prijs van de productiewaarde stijgt met 4%. Per saldo groeit het volume van de toegevoegde waarde in het tweede kwartaal met 3%. Deze mutatie is duidelijk lager dan in 2000 (+7%).

De computerservice- en informatietechnologiebureaus hebben een aandeel van bijna 18% in de productiewaarde van de totale branche. Hun omzet groeit in het tweede kwartaal van 2001 naar schatting met circa 8%. De reële groei van de toegevoegde waarde bedraagt ongeveer 4%. Het groeitempo van deze bedrijven neemt al geruime tijd af. In 1999 steeg de omzet nog met ruim 18%, terwijl de groei in 2000 al was teruggelopen naar ongeveer 10%.

De groei van het arbeidsvolume in de totale branche is nog steeds bovengemiddeld. De overige zakelijke dienstverlening heeft een aandeel van 9,5% in het totale arbeidsvolume van werknemers en ruim 11,5% in de totale loonsom. In het tweede kwartaal groeit de werkgelegenheid (uitgedrukt in arbeidsjaren) met 5,0% (2,5% voor de totale Nederlandse economie). De loonsom stijgt hier met 12,9%, terwijl voor de totale Nederlandse economie een stijging van 7,5% is gemeten.

3.20 Overheid: werkgelegenheid zorgt voor groei

In het tweede kwartaal van 2001 is het volume van de toegevoegde waarde bij de bedrijfstak overheid 2,5% groter dan in het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar. De groei is een fractie lager dan in het eerste kwartaal, toen het volume met 2,7% steeg, maar blijft wel beduidend hoger dan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Overigens heeft dit niet geleid tot een verbetering van de arbeidsproductiviteit.

Het goede presteren van de bedrijfstak overheid komt vooral door het aantrekken van de werkgelegenheid. Het arbeidsvolume stijgt met 2,2% in het eerste kwartaal en met 2,5% in het tweede kwartaal van 2001. Dit is een duidelijke versnelling ten opzichte van het jaar 2000 toen het arbeidsvolume met 1,5% toenam. De werkgelegenheidsgroei van de overheid is in het tweede kwartaal voor het eerst sinds jaren gelijk aan die van de totale economie. Met name het overheidsbestuur en het gesubsidieerd onderwijs hebben hier in belangrijke mate aan bijgedragen door stijgingen van het arbeidsvolume met respectievelijk 3,1% en 2,8% in het tweede kwartaal. Bij defensie blijft daarentegen de werkgelegenheid al sinds het derde kwartaal van 1999 krimpen.

Het aantal openstaande vacatures lijkt zich in 2001 bij zowel de overheid als het bedrijfsleven te stabiliseren. Wat het aantal vervulde vacatures betreft is de overheid bezig aan een inhaalslag. In 1999 en de eerste helft van 2000 was de groei van het aantal vervulde vacatures bij het bedrijfsleven hoger dan bij de overheid; vanaf het derde kwartaal van 2000 is dit juist andersom. Blijkbaar wint de overheid als werkgever aan populariteit.

3.21 Sterke groei zorg

De productiewaarde van de zorg en overige dienstverlening (dit is de medische en maatschappelijke zorg, cultuur en recreatie en de overige op de consument gerichte dienstverlening) is in het tweede kwartaal van 2001 met 8,1% toegenomen ten opzichte van het tweede kwartaal van 2000 (7,9% in het eerste kwartaal). Na correctie voor een prijsmutatie van 4,2% is het volume van de productie in het tweede kwartaal 3,2% groter dan in het overeenkomstige kwartaal van 2000.

Groei arbeidsvolume

De zorg en overige dienstverlening heeft een aandeel van circa 14,5% in het totale arbeidsvolume van werknemers en van circa 13% in de totale loonsom. Het arbeidsvolume is in de eerste twee kwartalen van 2001 met respectievelijk 3,8% en 4,2% toegenomen, terwijl het totale arbeidsvolume in Nederland met respectievelijk 2,6% en 2,5% is gegroeid. De loonsom van de bedrijfstak stijgt in het tweede kwartaal met 8,6%, waarbij deze mutatie voor het totaal van de Nederlandse economie 7,5% bedraagt. De loonvoet (de prijs van de lonen) stijgt hierdoor met 4,2% ten opzichte van het tweede kwartaal van 2000.

4. Prijzen en lonen

De deflator van het BBP is in het tweede kwartaal teruggelopen, nadat in de voorgaande kwartalen de prijsstijging van het binnenlands product juist versnelde. De lagere prijsstijging van het BBP hangt vooral samen met lagere afzetprijzen in de industrie. De consumentenprijzen vertoonden in het tweede kwartaal nog steeds een stijgende lijn.

4.1 Stijging afzetprijzen industrie vlak af

De afzetprijzen van Nederlandse industriële producten in het tweede kwartaal van 2001 liggen 4,9% hoger dan een jaar eerder. Dit is een lagere stijging dan in het voorgaande kwartaal (6,4%). De verbruiksprijzen in de industrie stijgen met 5,5%. Ook hier is sprake van een afvlakkende prijsstijging: in het eerste kwartaal lagen de verbruiksprijzen 7,2% hoger dan een jaar eerder. De afvlakkende prijsstijgingen vinden plaats ondanks het feit dat in het tweede kwartaal de prijzen van ruwe aardolie hoger liggen dan een jaar eerder. In het eerste kwartaal lagen ze juist lager.

4.2 Stijging consumptieprijzen loopt nog op

De consumentenprijsindex (CPI) in het tweede kwartaal van 2001 is 4,7% hoger dan een jaar eerder. Daarmee is de inflatie opnieuw toegenomen. In 2000 liep de inflatie ieder kwartaal op, van 2,0% in het eerste kwartaal, via 2,4% en 2,7% tot 3,0% in het vierde kwartaal. In het eerste kwartaal van 2001 versnelde de stijging tot 4,4%. Dit hing onder andere samen met de verhoging van het algemene BTW-tarief van 17,5% naar 19%. Daarnaast is een aantal voedselprijzen begin 2001 harder gaan stijgen, een ontwikkeling die in het tweede kwartaal doorzette. Hield de ontwikkeling van de CPI in 2000 nog voor een belangrijk deel verband met de prijsontwikkeling van energieproducten, in 2001 is dit al minder het geval. Begin 2001 is er nog een effect van de vertraagde aanpassing van de tarieven van gas en elektriciteit aan de prijsontwikkelingen op de wereldmarkt. Het Nederlandse inflatiecijfer is inmiddels het hoogste binnen de vijftien landen van de Europese Unie.

4.3 CAO-lonen stijgen harder

De CAO-loonstijgingen laten een versnelling zien, zowel bij de particuliere bedrijven als bij de overheid en de zorg. Terwijl de CAO-index voor ambtenaren in het eerste kwartaal nog 3,3% hoger ligt dan een jaar eerder, loopt dit cijfer in het tweede kwartaal op tot 3,9%.

Ook bij de particuliere bedrijven is de contractloonstijging in het tweede kwartaal van 2001 (4,4%) duidelijk hoger dan in het eerste kwartaal (3,2%). In de gepremieerde en gesubsidieerde sector loopt het tempo van CAO-loonstijgingen iets minder snel op. In het eerste kwartaal stegen de contractlonen hier met 2,8%, in het tweede kwartaal is dat 3,9%.

4.4 Prijsontwikkelingen Kwartaalrekeningen

In het tweede kwartaal van 2001 is de deflator van het bruto binnenlands product (BBP) 4,9% groter dan een jaar eerder. Het BBP – de som van de in het binnenland gevormde inkomens – kan worden berekend als het verschil tussen de bruto productie en het verbruik in de Nederlandse bedrijfstakken. Voor de gehele Nederlandse economie is de stijging van de verbruiksprijzen (3,9%) in het tweede kwartaal van 2001 vrijwel even groot als de stijging van de productieprijzen (4,2%). In 2000 stegen de verbruiksprijzen juist sneller dan de afzetprijzen. Dit drukte de prijsstijging van het BBP. Overigens hoeft de oplopende BBP-prijs in dit opzicht niet negatief te zijn: het betekent in feite dat Nederland meer inkomen ontvangt per eenheid product.

Behalve als verschil tussen productie en verbruik kan het BBP ook berekend worden vanuit de bestedingen en vanuit de bedrijfstakken. Met de CPI als belangrijkste bron, loopt ook de deflator van de consumptie (van gezinnen en overheid tezamen) in de loop van 2000 op. Zowel in het eerste als in het tweede kwartaal van 2001 blijft de deflator van de binnenlandse bestedingscategorieën nog onder de deflator van het BBP. Dit komt doordat de deflator van de (per saldo) buitenlandse bestedingen sterk is opgelopen. In het tweede kwartaal is de groei van de uitvoerdeflator duidelijk groter dan de groei van de invoerdeflator. Ook in het eerste kwartaal was dat het geval. In de daaraan voorgaande kwartalen was het juist andersom. In de hogere prijsstijging van de uitvoer weerspiegelt zich de verbetering van de ruilvoet. Het betekent ook dat de hogere opbrengst per eenheid BBP vooral door het buitenland is betaald.

Bij de binnenlandse bedrijfstakken komt de prijsstijging bij de goederenproducenten lager uit dan in het voorgaande kwartaal. Bij de commerciële dienstverlening loopt de stijging op tot 'normale' waarden. Begin 2000 was de prijsstijging nog zeer bescheiden, deels door prijsdalingen bij bijvoorbeeld een aantal telecommunicatiediensten. De oplopende prijsstijging bij de niet-commerciële diensten is vooral een gevolg van de hogere loonstijgingen in deze sector.

Staat 11
Prijsontwikkeling bruto binnenlands product naar componenten

	2000	2001		
		I	II	I-II
% prijsverandering t.o.v. dezelfde periode voorgaande jaar				
Bruto binnenlands product	3,7	5,7	4,9	5,3
Bestedingen				
Consumptie	3,3	4,4	4,8	4,6
Investerings (incl. voorraden)	4,0	4,2	3,9	4,1
Uitvoeroverschot	9,8	32,0	11,6	22,6
Toegevoegde waarde	4,0	5,1	4,5	4,8
Afzet	.	5,1	4,2	4,7
Verbruik	.	5,0	3,9	4,4
Bedrijfstakken				
Goederenproducenten	6,0	9,1	4,6	6,8
Producenten van commerciële diensten	2,5	3,1	4,2	3,6
Producenten van niet-commerciële diensten	4,6	4,4	4,8	4,6

5. Inkomen en arbeid

In het tweede kwartaal is de waardeinstijging van het BBP 6,5%. Dit is lager dan in het vorige kwartaal (7,1%), hetgeen geheel op het conto van een mindere prijsstijging geschreven kan worden. De beloning voor de werknemers ligt met een stijging van 7,5% boven de waardeinstijging van het BBP. Dit resulteert in een weer minder sterke stijging van 3,7% van het ondernemersinkomen.

5.1 Arbeid en lonen

In het tweede kwartaal van 2001 zet de werkgelegenheidsgroei van de afgelopen jaren door. Het aantal banen van werknemers is 193 duizend hoger dan in het tweede kwartaal van 2000. Dit komt neer op een stijging van 2,7% en omgerekend naar voltijdabanen een stijging van 2,5%. Vrouwen nemen het grootste deel van deze banengroei voor hun rekening. De werkgelegenheid stijgt het sterkst in de zorg en overige dienstverlening. De loonkosten per voltijd baan zijn in het tweede kwartaal van 2001 gestegen met 4,9% ten opzichte van het overeenkomstige kwartaal van 2000.

Zorg en overige dienstverlening koploper in banengroei

Het aantal banen van werknemers is het gemiddelde aantal banen in een kwartaal of in een jaar. Het aantal banen in het tweede kwartaal van 2001 is in vrijwel alle bedrijfstakken hoger dan in het tweede kwartaal van 2000. Koploper is de zorg en de overige dienstverlening met een groei van 56 duizend banen (4,4%). Deze bedrijfstak realiseert hiermee bijna eenderde van de totale werkgelegenheidsgroei. Ook bij de overheid versnelt de banengroei, van 1,6% in 2000 naar 2,7% in het tweede kwartaal van 2001. In vrijwel alle andere bedrijfstakken vlakkt de werkgelegenheidsgroei iets af. In de commerciële dienstverlening, jarenlang de snelste groeier (in 2000 nog 3,7%), is de groei teruggelopen tot 2,9%. De commerciële dienstverlening bestaat uit de bedrijfstakken handel en horeca, vervoer en communicatie plus financiële en zakelijke dienstverlening. Bijna de helft van het totaal aantal banen in Nederland zit inmiddels in de commerciële dienstverlening. Voor alle bedrijfstakken tezamen ligt de groei in het tweede kwartaal op het gemiddelde van 2000, namelijk 2,7%. In de jaren 1997 tot en met 1999 lagen de groeicijfers boven de 3%.

Vooral meer vrouwen aan het werk

Sinds enige jaren stijgt het aantal banen van vrouwen harder dan dat van mannen. Ook in het tweede kwartaal van 2001 is dit het geval. Vergeleken met een jaar eerder neemt het aantal banen van vrouwen met 128 duizend toe. De toename bij mannen bedraagt 66 duizend. Het totaal aantal banen in het tweede kwartaal komt uit op 7,5 miljoen, waarvan 44% vervuld wordt door vrouwen.

Omdat vrouwen veel vaker in deeltijd werken dan mannen, is het verschil in werkgelegenheidsgroei tussen vrouwen en mannen, omgerekend in voltijdabanen (=arbeidsjaren), kleiner. Het aantal arbeidsjaren van vrouwen neemt met 85 duizend toe en dat van mannen met 58 duizend.

Loonkosten per voltijd baan stijgen met 4,9 procent

De totale loonkosten voor werkgevers, ook wel de beloning van werknemers genoemd, bestaan uit twee componenten: lonen en salarissen enerzijds en sociale premies ten laste van werkgevers anderzijds. De sociale premies ten laste van werkgevers hebben betrekking op de werkgeversbijdragen in het kader van de sociale zekerheid. De totale loonkosten voor de werkgevers zijn in het tweede kwartaal van 2001 met 7,5% gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Bij een stijging van de werkgelegenheid met 2,5% is de gemiddelde beloning per arbeidsjaar dus 4,9% hoger. De toename van de beloning per arbeidsjaar is met 7,3% het hoogst in de financiële en zakelijke dienstverlening. Bij de industrie en de overheid is de loonstijging met 4,0% het laagst.

Voor de lonen exclusief sociale lasten van werkgevers is de versnelling in 2001 duidelijk groter. Het loon per arbeidsjaar neemt in het tweede kwartaal 4,7% toe, terwijl dit in het eerste kwartaal nog 4,4% was en 3,5% in 2000. Deze ontwikkeling is in lijn met de oplopende stijging van de CAO-lonen. Tussen juni 2000 en juni 2001 namen deze met 4,3% toe. Dit is duidelijk meer dan het gemiddelde van 3,3% in 2000. Het verschil in ontwikkeling tussen de loonkosten en de lonen wordt veroorzaakt door de sociale lasten van werkgevers; met name de pensioenlasten namen in 2000 sterk toe.

Staat 12
Arbeidsvolume en beloning van werknemers naar bedrijfstakken

	Arbeidsvolume van werknemers						Beloning van werknemers					
	2000				2001		2000				2001	
	I	II	III	IV	I	II	I	II	III	IV	I	II
<i>mutaties t.o.v. jaar eerder in %</i>												
BEDRIJFSTAKKEN (SBI 1993)												
Landbouw, bosbouw en visserij	3,9	1,9	1,8	2,0	2,5	2,1	9,0	7,5	8,1	8,9	9,8	7,0
Delfstoffenwinning	-4,9	-2,4	-0,1	-0,3	-3,6	-6,2	-3,8	-2,6	0,7	1,4	0,0	0,0
Industrie	0,7	0,8	0,8	0,7	0,5	0,2	6,5	5,9	6,1	6,4	5,1	4,2
Energie- en waterleidingbedrijven	-3,3	-3,4	-4,2	-4,6	-4,9	-4,6	-0,2	-0,1	-0,4	-0,5	0,7	1,1
Bouwnijverheid	3,0	2,8	2,1	2,3	2,2	1,9	9,9	9,2	6,6	6,8	8,5	7,3
Handel, horeca en reparatie	3,8	3,9	3,8	3,6	3,4	3,2	9,1	8,5	8,7	8,8	7,7	7,7
Vervoer, opslag en communicatie	3,3	3,6	3,5	3,4	3,3	3,1	8,1	7,9	8,0	7,3	9,3	8,5
Financiële en zakelijke dienstverlening	4,4	4,2	3,8	3,6	3,0	2,7	10,0	9,9	9,7	9,1	9,0	10,1
Overheid	1,2	1,4	1,5	1,8	2,3	2,6	4,3	5,1	4,0	5,2	5,8	6,6
Zorg en overige dienstverlening	2,5	2,8	2,9	3,1	3,8	4,2	6,9	6,7	7,1	7,3	7,5	8,6
Totaal	2,7	2,8	2,6	2,6	2,6	2,5	7,6	7,4	7,2	7,3	7,3	7,5

Bruto looninkomen

De beloning van werknemers betreft de loonkosten voor de werkgever. Hier tegenover staat wat de werknemers ontvangen, het bruto looninkomen. Het bruto looninkomen is het aan werknemers toegekende loon voor aftrek van loonbelasting en sociale premies ten laste van de werknemers. Tot het looninkomen behoren zowel de beloning voor het verrichten van arbeid (dit komt in grote lijnen overeen met de lonen en salarissen zoals boven genoemd) als de doorbetaling van loon bij ziekte, vorstverlet etc. Het bruto looninkomen (inclusief eenmalige beloningen) nam in het tweede kwartaal van 2001 toe met 9,2%. Bij een stijging van de werkgelegenheid met 2,5% is het bruto looninkomen per arbeidsjaar dus 6,6% hoger. Het bruto looninkomen per arbeidsjaar verschilt sterk per bedrijfstak. In de landbouw, bosbouw en visserij is het 73% van het gemiddelde, terwijl in de delfstoffenwinning 154% van het gemiddelde wordt verdiend. Verder wordt er in de bouwnijverheid, de handel, horeca en reparatie en de zorg en overige dienstverlening minder dan gemiddeld verdiend. Tussen mannen en vrouwen zijn de verschillen nog groter. Gemiddeld is het bruto looninkomen voor een vrouw 68% van het bruto looninkomen voor een man. Het grootst is het verschil bij de industrie en de handel, horeca en reparatie: hier is het bruto looninkomen voor de vrouw 60% van die voor de man. Het kleinste verschil zien we bij de zorg en overige dienstverlening, waar een vrouw toch nog slechts 73% van het bruto looninkomen van de man verdient.

Economische groei en arbeidsmarkt

Terwijl de economische groei in het eerste halfjaar van 2001 met 1,4% ten opzichte van een jaar eerder relatief laag is, is de werkgelegenheid in een onverminderd tempo verder gestegen. Wel is het accent bij de werkgelegenheidsgroei verlegd naar de niet-commerciële dienstverlening. Ook de werkloosheid ligt aanzienlijk lager dan een jaar geleden, al lijkt de daling recentelijk tot stilstand gekomen. Het aanhoudend hoge niveau van het aantal openstaande vacatures wijst eveneens op een nog steeds gespannen arbeidsmarkt aan het eind van het tweede kwartaal. Over het algemeen reageert de werkgelegenheid met enige vertraging op veranderingen in de economische groei.

5.2 Groei ondernemersinkomen valt sterk terug

Doordat de groei van de lonen hoger is dan de groei van het BBP is de waardeverandering (3,7%) van het bruto exploitatiesaldo lager dan die van het BBP. Ook ten opzichte van de stijging (6,5%) in

het eerste kwartaal is de stijging afgenomen. Dit saldo kan gezien worden als het inkomen van ondernemingen en zelfstandigen.

De afschrijvingen stijgen ook het tweede kwartaal met 8,3%. Doordat de afschrijvingen in het tweede kwartaal vrijwel de helft zijn van het bruto exploitatiesaldo, daalt het netto exploitatiesaldo met -1,5%.

Hoewel in het tweede kwartaal sprake is van zowel een lichte stijging van de dollarkoers en als van de prijs van de olieproducten ten opzichte van het tweede kwartaal 2000 zijn de afzetprijzen sterker gestegen dan de verbruiksprijzen. Van de reeds in het eerste kwartaal geconstateerde ruilvoetverbetering bij een aantal bedrijfsklassen – zoals de aardolieaffinage, de bouwnijverheid en de vervoersector – is ook in het tweede kwartaal sprake. In de voedingsmiddelenindustrie, met uitzondering van de vleesverwerkende industrie en de zuivelindustrie, treedt een ruilvoetverslechtering op. Dit geldt, evenals in het eerste kwartaal, ook voor het bank- en verzekeringswezen.

Loonontwikkeling hoger dan BBP-ontwikkeling

De loonontwikkeling wijkt in het tweede kwartaal met 7,5% niet ver af van het niveau van het eerste kwartaal. Dezelfde oorzaken zijn hiervoor aan te wijzen. Ten eerste is er nog steeds een krapte op de arbeidsmarkt in met name de bouwnijverheid, de handel en de dienstensector. Ten tweede speelt de compensatie voor sterk gestegen consumptieprijzen een rol door onder andere de BTW-verhoging van 17,5% naar 19%. Ten derde is bij de CAO-onderhandelingen ruimte gecreëerd voor de wens van de werknemers om te delen in de hogere winsten van de laatste jaren van ondernemingen.

Evenals in het eerste kwartaal zijn de sterkste ontwikkelingen, met percentages boven 10%, vooral bij de commerciële en financiële dienstverlening en bij de telecommunicatie. In dit tweede kwartaal zijn echter ook de lonen in de horeca met ruim 9% sterk gestegen. Ruim onder het gemiddelde is de loonsomontwikkeling in een aantal bedrijfsklassen van de voeding- en genotmiddelenindustrie (tussen 4% en 5%) en van de chemische industrie (tussen 2,5% en 4%).

5.3 Stijging belastingen blijft hoog

Door de BTW-verhoging van 17,5% naar 19% op 1 januari en de sterk gestegen prijzen is ook in het tweede kwartaal de stijging van de indirecte belastingen vrij hoog met 10,7%. Evenals in het eerste kwartaal wordt echter de stijging getemperd door de teruggelopen autoverkoop met -16,9% in volume en de daling in de investeringen met -2,2% in volume.

Staat 13
Bruto looninkomen van werknemers naar bedrijfstakken

	Bruto looninkomen					
	2000				2001	
	I	II	III	IV	I	II
<i>mutaties t.o.v. jaar eerder in %</i>						
BEDRIJFSTAKKEN (SBI 1993)						
Landbouw, bosbouw en visserij	7,7	6,0	6,6	7,2	11,2	8,5
Delfstoffenwinning	-3,5	-2,6	1,2	1,3	2,1	1,2
Industrie	5,1	4,6	4,6	5,0	6,8	5,9
Energie- en waterleidingbedrijven	-0,7	-1,2	-0,6	-1,3	2,4	2,9
Bouwnijverheid	6,6	6,9	6,0	6,6	10,1	9,0
Handel, horeca en reparatie	8,0	7,5	7,6	7,7	9,6	9,5
Vervoer, opslag en communicatie	6,9	7,3	6,9	6,4	11,0	10,1
Financiële en zakelijke dienstverlening	9,3	9,2	9,0	8,3	10,7	11,9
Overheid	3,5	4,2	3,2	4,5	7,9	8,3
Zorg en overige dienstverlening	6,7	6,6	7,0	7,2	9,3	10,3
Totaal	6,6	6,5	6,3	6,5	9,1	9,2

De waardegroei van de verleende subsidies aan bedrijven blijft redelijk stabiel op 5,3%.

5.4 Nationaal inkomen en besparingen

Primaire inkomenssaldo weer negatief

De uit het buitenland ontvangen dividenden, rente en andere primaire inkomens zijn in het tweede kwartaal gestegen met 1,2% ten opzichte van een jaar eerder. De betaalde primaire inkomens stijgen met 19,3%. Dit resulteert in een negatief saldo van ruim –3 miljard gulden tegenover ruim 2,4 miljard in het tweede kwartaal 2000.

Het primaire inkomen, dat uit het buitenland wordt ontvangen of aan het buitenland wordt betaald, bestaat voor de helft uit rente en voor een kwart uit dividenden. De rest wordt gevormd door lonen en andere inkomens.

Door de sterke daling van het primaire inkomenssaldo ligt in het tweede kwartaal de ontwikkeling van het bruto nationaal product (BNP) met 4,0% ruim onder die van het BBP (6,5%).

Saldo secundaire inkomens meer negatief

In tegenstelling tot het eerste kwartaal is de ontwikkeling van de betaalde secundaire inkomens veel sterker dan die van de ontvangen secundaire inkomens. De ontvangen inkomens dalen met –8,3%; de betaalde inkomens nemen toe met 19,4%. Hierdoor loopt het negatieve saldo weer op tot –1,7 miljard, hetgeen een miljard meer negatief is dan in het tweede kwartaal van 2000. Door bovenstaande ontwikkeling daalt de groei van het beschikbaar nationaal inkomen (BNI) met 3,6% onder die van het BNP (4,0%).

Nationale besparingen nemen af

Hoewel de loonontwikkeling (7,5%) sterker is dan de groei van de consumptieve bestedingen (7,0) nemen de nationale besparingen toch af met –3,5 miljard. Het is sinds het 4e kwartaal van 1998 niet meer voorgekomen dat de nationale besparingen zich negatief ontwikkelden. Dit vindt zijn oorzaak in de sterke verslechtering van zowel het saldo van de primaire inkomens als het saldo van de secundaire inkomens.

Investerings in buitenland dalen fors

Door de negatieve ontwikkeling van de nationale besparingen en de vrijwel gelijkblijvende binnenlandse investeringen (stijging met 0,4%), neemt het positieve saldo van de Nederlandse investeringen en beleggingen in het buitenland af met –35,1% tot 6,8 miljard.

Tabellen

De tabellen in deze publicatie bestaan ieder uit meerdere delen. De omschrijvingen zijn per deel afwisselend in het Nederlands en in het Engels afgedrukt.

1. Goederen- en dienstentotalen
 - 1.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 1.1.2 Volumemutaties, gecorrigeerde reeks
 - 1.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 1.2.2 Waardemutaties, gecorrigeerde reeks
 - 1.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
 - 1.3.2 Waarden, gecorrigeerde reeks
2. Bruto binnenlands product naar bedrijfstakken
 - 2.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 2.1.2 Volumemutaties, gecorrigeerde reeks
 - 2.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 2.2.2 Waardemutaties, gecorrigeerde reeks
 - 2.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
 - 2.3.2 Waarden, gecorrigeerde reeks
3. Beloning van werknemers en andere inkomensbestanddelen van het binnenlands product
 - 3.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 3.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
 - 3.3.2 Banen en arbeidsvolume werknemers
4. Consumptieve bestedingen
 - 4.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 4.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 4.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
5. Investerings in vaste activa (bruto)
 - 5.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 5.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 5.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
6. Invoer van goederen en diensten
 - 6.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 6.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 6.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
7. Uitvoer van goederen en diensten
 - 7.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 7.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 7.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
8. Binnenlands product, nationaal product, nationaal inkomen en lopende transacties van Nederland met het buitenland
 - 8.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 8.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 8.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks

Tables

The tables in this publication each consist of several parts. The descriptions are alternatingly either in English or in Dutch.

1. Supply and disposition of goods and services
 - 1.1.1 Volume changes, original series
 - 1.1.2 Volume changes, final adjusted series
 - 1.2.1 Value changes, original series
 - 1.2.2 Value changes, final adjusted series
 - 1.3.1 Values, original series
 - 1.3.2 Values, final adjusted series
2. Gross domestic product by kind of economic activity
 - 2.1.1 Volume changes, original series
 - 2.1.2 Volume changes, adjusted series
 - 2.2.1 Value changes, original series
 - 2.2.2 Value changes, adjusted series
 - 2.3.1 Values, original series
 - 2.3.2 Values, adjusted series
3. Compensation of employees and other income components of domestic product
 - 3.2.1 Value changes, original series
 - 3.3.1 Values, original series
 - 3.3.2 Jobs and labour input of employees
4. Final consumption
 - 4.1.1 Volume changes, original series
 - 4.2.1 Value changes, original series
 - 4.3.1 Values, original series
5. Fixed capital formation (gross)
 - 5.1.1 Volume changes, original series
 - 5.2.1 Value changes, original series
 - 5.3.1 Values, original series
6. Imports of goods and services
 - 6.1.1 Volume changes, original series
 - 6.2.1 Value changes, original series
 - 6.3.1 Values, original series
7. Exports of goods and services
 - 7.1.1 Volume changes, original series
 - 7.2.1 Value changes, original series
 - 7.3.1 Values, original series
8. Domestic product, national income and current transactions of the Netherlands with the rest of the world
 - 8.1.1 Volume changes, original series
 - 8.2.1 Value changes, original series
 - 8.3.1 Values, original series

Tabel / Table 1.1.1

Goederen- en dienstentotalen, oorspronkelijke reeks (volume-mutaties)
Supply and disposition of goods and services, original series (volume changes)

	Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar									
	1999■	2000□	1999■				2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
1 Bruto binnenlands product (marktprijzen)	3,7	3,5	3,3	3,7	4,8	4,7	4,0	3,1	2,2	1,4	1,4	
2 Invoer van goederen en diensten	6,3	9,4	5,9	6,9	8,8	9,8	10,8	8,2	8,8	6,0	3,1	
3 (1+2) Beschikbaar voor finale bestedingen (bruto)	4,6	5,6	4,2	4,8	6,2	6,5	6,4	4,9	4,6	3,1	2,1	
Consumptie												
4 door huishoudens incl. IZWh	4,5	3,8	4,9	4,2	3,8	5,2	3,4	3,1	3,4	1,1	1,7	
5 door de overheid	2,8	1,9	2,6	2,6	3,1	1,7	2,1	1,8	1,8	3,1	3,0	
Bruto investeringen in vaste activa												
6 door bedrijven	7,8	3,1	6,9	6,6	9,9	3,8	6,4	1,7	0,5	-1,8	-3,1	
7 door de overheid	7,7	8,1	8,4	9,1	7,5	14,3	11,7	3,6	4,3	4,6	3,6	
8 Veranderingen in voorraden 1)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
9 (4 t/m 8) Nationale finale bestedingen (bruto)	4,2	3,1	3,7	5,0	5,5	4,5	4,7	1,7	1,6	1,6	0,8	
10 Uitvoer van goederen en diensten	5,4	9,5	4,9	4,6	7,4	9,7	9,1	10,0	9,3	5,2	4,0	
11 (9+10) Totale finale bestedingen (bruto)	4,6	5,6	4,2	4,8	6,2	6,5	6,4	4,9	4,6	3,1	2,1	

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Table / Tabel 1.1.2

Supply and disposition of goods and services, final adjusted series (volume changes)
Goederen- en dienstentotalen, gecorrigeerde reeks (volume-mutaties)

			Changes on previous year		Changes on previous quarter								
			1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
					II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
			%										
1	Gross domestic product (market prices)		3,7	3,5	1,0	1,1	1,2	0,9	0,7	0,4	0,6	-0,1	0,5
2	Imports of goods and services		6,3	9,4	1,6	2,5	3,0	1,5	3,2	1,7	1,6	-0,4	0,2
3	(1+2) Disposable for final expenditure (gross)		4,6	5,6	1,2	1,7	1,9	1,1	1,6	0,9	1,0	-0,2	0,4
	Consumption												
4	by households incl. NPISH		4,5	3,8	1,1	0,3	1,3	1,6	0,2	0,9	0,8	-1,0	1,0
5	by general government		2,8	1,9	0,7	0,8	0,9	-0,7	1,0	0,6	0,8	0,7	0,8
	Gross fixed capital formation												
6	by enterprises		7,8	3,1	-1,3	3,1	1,5	0,5	1,4	-1,7	0,3	-1,5	-0,3
7	by general government		7,7	8,1	2,2	3,4	1,7	4,7	0,3	-1,3	0,8	2,5	1,1
8	Changes in inventories ¹⁾		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
9	(4 to 8) National final expenditure (gross)		4,2	3,1	0,4	2,3	1,0	0,3	1,0	-0,1	0,3	0,4	0,0
10	Exports of goods and services		5,4	9,5	2,5	1,0	3,5	2,3	2,0	2,3	1,8	-0,6	0,5
11	(9+10) Total final expenditure (gross)		4,6	5,6	1,2	1,7	1,9	1,1	1,6	0,9	1,0	-0,2	0,4

¹⁾ Including acquisitions less disposals of valuables.

Tabel / Table 1.2.1

Goederen- en dienstentotalen, oorspronkelijke reeks (waarde-mutaties)
Supply and disposition of goods and services, original series (value changes)

		Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar								
		1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
				II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
		%										
1	Bruto binnenlands product (marktprijzen)	5,5	7,3	5,1	5,4	6,7	8,1	7,7	6,9	6,6	7,1	6,5
2	Invoer van goederen en diensten	6,9	18,9	4,8	9,2	14,2	18,9	20,1	17,9	18,8	9,8	6,1
3	(1+2) Beschikbaar voor finale bestedingen (bruto)	6,0	11,5	5,0	6,8	9,4	12,0	12,1	10,9	11,1	8,1	6,3
	Consumptie											
4	door huishoudens incl. IZWh	6,5	6,6	6,9	6,5	6,1	7,8	6,2	5,8	6,8	5,3	6,7
5	door de overheid	6,6	6,3	6,9	6,1	7,1	6,3	6,6	6,5	6,0	7,9	7,8
	Bruto investeringen in vaste activa											
6	door bedrijven	10,6	7,4	9,5	9,5	13,5	8,3	10,4	5,9	4,9	2,3	0,9
7	door de overheid	9,8	11,9	10,3	11,8	10,2	15,0	17,0	7,7	8,9	8,2	8,7
8	Veranderingen in voorraden ¹⁾	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
9	(4 t/m 8) Nationale finale bestedingen (bruto)	6,8	6,7	6,2	7,5	8,6	8,2	8,1	5,1	5,4	6,0	5,4
10	Uitvoer van goederen en diensten	4,8	19,2	3,1	5,7	10,6	18,0	18,6	20,1	19,9	11,1	7,7
11	(9+10) Totale finale bestedingen (bruto)	6,0	11,5	5,0	6,8	9,4	12,0	12,1	10,9	11,1	8,1	6,3

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Table / Tabel 1.2.2

Supply and disposition of goods and services, final adjusted series (value changes)
Goederen- en dienstentotalen, gecorrigeerde reeks (waarde-mutaties)

		Changes on previous year		Changes on previous quarter									
		1999■	2000□	1999■			2000□				2001●		
				II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
		%											
1	Gross domestic product (market prices)	5,5	7,3	1,6	1,6	1,8	2,1	1,8	1,2	2,1	1,7	1,2	
2	Imports of goods and services	6,9	18,9	2,8	3,6	5,9	4,6	5,0	3,8	2,5	-0,8	0,7	
3	(1+2) Disposable for final expenditure (gross)	6,0	11,5	2,0	2,3	3,3	3,0	3,0	2,2	2,2	0,7	1,0	
	Consumption												
4	by households incl. NPISH	6,5	6,6	1,2	1,0	1,5	2,9	0,5	1,8	1,7	0,8	2,1	
5	by general government	6,6	6,3	1,5	1,4	1,9	1,2	1,7	1,4	1,9	2,3	1,9	
	Gross fixed capital formation												
6	by enterprises	10,6	7,4	0,1	3,9	2,5	1,6	2,3	-0,5	1,5	-0,7	0,6	
7	by general government	9,8	11,9	2,0	5,5	1,2	5,4	2,3	-0,2	1,5	3,0	3,3	
8	Changes in inventories ¹⁾	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
9	(4 to 8) National final expenditure (gross)	6,8	6,7	1,2	2,8	1,7	1,6	1,7	0,5	1,7	1,6	1,3	
10	Exports of goods and services	4,8	19,2	3,3	1,7	4,9	6,3	4,0	5,0	2,8	-0,9	0,9	
11	(9+10) Total final expenditure (gross)	6,0	11,5	2,0	2,3	3,3	3,0	3,0	2,2	2,2	0,7	1,0	

¹⁾ Including acquisitions less disposals of valuables.

Tabel / Table 1.3.1
Goederen- en dienstentotalen, oorspronkelijke reeks
Supply and disposition of goods and services, original series

	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
<i>mld gld</i>											
1 Bruto binnenlands product (marktprijzen)	823,4	883,9	208,9	199,9	217,0	213,8	225,0	213,7	231,4	229,0	239,5
2 Invoer van goederen en diensten	463,5	551,2	113,2	114,8	126,2	129,9	135,9	135,4	150,0	142,6	144,2
3 (1+2) Beschikbaar voor finale bestedingen (bruto)	1 287,0	1 435,1	322,1	314,7	343,2	343,7	360,9	349,1	381,3	371,6	383,7
Consumptie											
4 door huishoudens incl. IZWh	413,0	440,5	104,8	102,1	107,5	106,3	111,3	108,0	114,9	111,9	118,7
5 door de overheid	189,0	201,0	49,9	45,8	48,5	47,6	53,2	48,8	51,4	51,4	57,3
Bruto investeringen in vaste activa											
6 door bedrijven	160,5	172,3	41,4	36,2	43,8	42,4	45,7	38,3	46,0	43,3	46,1
7 door de overheid	25,1	28,1	6,1	6,3	7,3	6,2	7,1	6,7	8,0	6,7	7,8
8 Veranderingen in voorraden ¹⁾	0,7	-1,0	-2,1	2,1	1,0	0,5	-1,0	0,4	-0,9	1,8	-1,9
9 (4 t/m 8) Nationale finale bestedingen (bruto)	788,3	840,8	200,1	192,4	208,1	203,0	216,3	202,2	219,3	215,2	228,1
10 Uitvoer van goederen en diensten	498,7	594,2	122,0	122,3	135,1	140,7	144,6	146,9	162,0	156,4	155,7
11 (9+10) Totale finale bestedingen (bruto)	1 287,0	1 435,1	322,1	314,7	343,2	343,7	360,9	349,1	381,3	371,6	383,7

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Table / Tabel 1.3.2
Supply and disposition of goods and services, final adjusted series
Goederen- en dienstentotalen, gecorrigeerde reeks

	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
<i>bln gld</i>											
1 Gross domestic product (market prices)	823,4	883,9	204,1	207,4	211,1	215,6	219,4	222,1	226,7	230,6	233,5
2 Imports of goods and services	463,5	551,2	112,9	117,0	123,8	129,5	136,0	141,1	144,6	143,5	144,5
3 (1+2) Disposable for final expenditure (gross)	1 287,0	1 435,1	316,9	324,4	334,9	345,1	355,4	363,3	371,3	374,1	378,0
Consumption											
4 by households incl. NPISH	413,0	440,5	102,6	103,7	105,2	108,3	108,8	110,8	112,6	113,5	115,9
5 by general government	189,0	201,0	46,9	47,5	48,4	49,0	49,8	50,6	51,5	52,7	53,7
Gross fixed capital formation											
6 by enterprises	160,5	172,3	39,1	40,6	41,7	42,3	43,3	43,0	43,7	43,4	43,7
7 by general government	25,1	28,1	6,1	6,5	6,5	6,9	7,0	7,0	7,1	7,3	7,6
8 Changes in inventories ¹⁾	0,7	-1,0	-0,6	1,1	1,2	-0,3	0,6	-0,6	-0,7	1,0	-0,2
9 (4 to 8) National final expenditure (gross)	788,3	840,8	194,1	199,4	202,9	206,2	209,6	210,7	214,4	217,9	220,8
10 Exports of goods and services	498,7	594,2	123,1	125,2	131,4	139,6	145,3	152,5	156,8	155,3	156,7
11 (9+10) Total final expenditure (gross)	1 287,0	1 435,1	316,9	324,4	334,9	345,1	355,4	363,3	371,3	374,1	378,0

¹⁾ Including acquisitions less disposals of valuables.

Tabel / Table 2.1.1
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, oorspronkelijke reeks (volume-mutaties)
Gross value added by kind of economic activity, original series (volume changes)

	Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar									
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●		
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
BEDRIJFSTAKKEN (SBI 1993)												
Landbouw, bosbouw en visserij	5,3	0,9	-2,3	14,6	8,6	0,5	-3,9	4,8	1,5	-6,4	-3,1	
Delfstoffenwinning	-8,2	-2,1	-4,1	-12,7	-16,1	0,2	-1,3	-3,1	-4,9	1,8	5,8	
Industrie	2,9	4,7	1,5	3,0	7,4	6,7	6,3	3,4	2,8	0,5	0,4	
Voedings- en genotmiddelenindustrie	2,5	2,0	2,1	2,6	5,9	6,5	3,3	-0,3	-0,6	0,8	-2,2	
Textiel- en lederindustrie	-2,0	3,0	-3,7	-2,4	0,3	4,1	6,2	1,7	0,3	1,8	-1,2	
Papierindustrie, uitgeverijen en drukkerijen	1,5	2,7	-0,5	1,8	3,6	2,6	5,3	3,2	-0,1	-0,8	-1,7	
Aardolie-industrie	4,6	8,7	11,7	13,9	-5,9	2,6	3,9	2,6	24,0	-4,7	5,8	
Chemische basisproductenindustrie	5,9	10,4	-1,1	9,8	18,3	19,0	7,2	11,6	5,3	1,9	6,8	
Chemische eindproductenindustrie	10,7	2,4	9,5	11,0	21,5	3,4	5,7	1,5	-0,8	4,8	2,9	
Rubber- en kunststofindustrie	1,9	2,4	1,9	1,6	6,8	6,4	6,5	-0,4	-2,9	-2,1	-3,2	
Basismetaal- en metaalproductenindustrie	2,1	3,2	-0,1	0,3	6,9	3,6	4,8	2,3	2,1	-1,9	1,2	
Machine-industrie	0,3	11,4	-1,7	0,3	6,0	11,4	11,8	10,8	11,6	-0,7	0,8	
Elektrotechnische industrie	2,9	12,5	-0,5	0,8	9,3	12,7	18,9	9,3	9,9	6,9	1,4	
Transportmiddelenindustrie	2,2	-1,1	3,5	-0,3	2,7	-1,2	-0,3	-1,2	-1,6	2,0	0,1	
Overige industrie	3,3	3,0	3,9	3,0	8,5	5,9	4,2	0,7	1,4	-1,8	-1,7	
Energie- en waterleidingbedrijven	6,2	1,6	5,1	6,7	6,0	1,8	2,0	1,8	0,8	1,1	1,1	
Bouwnijverheid	5,4	2,7	5,6	3,5	8,3	6,4	4,5	-0,2	-0,1	-1,1	-0,9	
Handel, horeca en reparatie	4,6	3,2	3,3	4,2	6,4	4,2	4,7	2,8	1,3	1,9	0,3	
Handel en reparatie	4,8	3,3	3,4	4,3	6,7	4,2	4,9	3,0	1,1	2,2	0,3	
Horeca	3,1	3,1	2,8	3,6	3,8	4,4	3,6	1,8	2,9	0,1	0,0	
Vervoer, opslag en communicatie	7,6	8,9	7,2	7,1	9,4	10,3	10,6	7,7	7,3	4,6	4,8	
Vervoer en dienstverlening t.b.v. vervoer	2,9	3,6	2,5	2,9	3,9	3,7	4,0	3,7	3,0	1,2	0,7	
Post en telecommunicatie	18,0	19,8	18,2	15,8	20,3	24,4	25,1	15,8	15,3	11,3	12,9	
Financiële en zakelijke dienstverlening	4,8	4,1	4,9	4,2	5,1	5,1	4,1	4,2	3,0	1,9	1,9	
Financiële instellingen	4,4	3,2	5,5	4,7	3,9	5,6	4,1	2,9	0,5	0,1	0,3	
Verhuur van en handel in onroerend goed	2,2	2,4	2,1	2,0	2,6	2,5	2,1	2,5	2,5	2,1	2,2	
Uitzendbureaus	2,0	1,9	-0,3	-0,9	6,4	4,1	2,2	2,5	-0,7	1,5	-0,6	
Overige zakelijke dienstverlening	8,2	6,7	8,6	7,8	7,8	7,2	6,4	7,2	6,0	3,1	3,3	
Overheid	1,8	0,6	1,6	2,4	1,8	0,6	0,6	0,6	0,6	2,7	2,5	
Zorg en overige dienstverlening	1,6	2,1	1,3	1,7	1,8	2,0	2,0	2,2	2,1	3,0	3,1	
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	3,7	3,5	3,1	3,8	4,9	4,5	4,0	3,1	2,2	1,7	1,6	

Table / Tabel 2.1.2
Gross value added by kind of economic activity, adjusted series (volume changes)
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, gecorrigeerde reeks (volume-mutaties)

	Changes on previous year		Changes on previous quarter									
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●		
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
ECONOMIC ACTIVITIES (NACE)												
Agriculture, forestry and fishing	5,3	0,9	-1,3	4,3	0,6	-2,2	-3,6	9,1	-3,2	-7,0	0,5	
Mining and quarrying	-8,2	-2,1	-0,5	-1,4	1,8	0,6	-1,8	-3,8	-0,3	8,1	2,2	
Manufacturing	2,9	4,7	1,5	1,9	2,1	1,3	0,7	-0,2	0,4	-0,4	0,5	
Electricity, gas and water supply	6,2	1,6	-0,6	1,7	0,3	0,3	-0,1	1,1	-0,3	0,1	0,3	
Construction	5,4	2,7	0,5	1,3	2,2	1,6	-0,4	-2,8	1,8	0,7	-0,5	
Trade, hotels, restaurants and repair	4,6	3,2	0,5	1,5	2,2	-0,1	1,1	-0,3	0,4	0,7	-0,5	
Transport, storage and communication	7,6	8,9	1,6	2,2	2,8	3,0	2,0	0,0	2,6	0,3	1,5	
Financial and business service activities	4,8	4,1	1,5	0,7	1,4	1,4	0,5	0,9	0,0	0,5	0,5	
Government	1,8	0,6	0,6	0,6	-0,1	-0,7	0,6	0,6	0,5	0,8	0,6	
Care and other service activities	1,6	2,1	0,5	0,6	0,6	0,3	0,5	0,7	0,6	1,0	0,7	
Value added (gross, basic prices)	3,7	3,5	0,9	1,3	1,6	0,6	0,4	0,7	0,5	0,1	0,2	

Tabel / Table 2.2.1
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, oorspronkelijke reeks (waarde-mutaties)
Gross value added by kind of economic activity, original series (value changes)

	Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar									
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●		
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
BEDRIJFSTAKKEN (SBI 1993)												
Landbouw, bosbouw en visserij	-4,7	9,7	-10,1	2,2	5,7	15,2	3,9	9,0	12,5	-0,4	-2,6	
Delfstoffenwinning	-14,6	46,0	-22,8	-18,5	-2,2	41,0	57,0	60,9	38,9	39,7	20,0	
Industrie	3,0	6,5	0,4	3,1	5,7	5,8	9,3	7,1	4,0	4,9	4,7	
Voedings- en genotmiddelenindustrie	7,3	3,9	0,5	6,9	8,9	2,5	7,1	0,1	5,6	9,6	8,0	
Textiel- en lederindustrie	0,7	-0,8	-0,4	-0,4	3,5	4,6	1,9	-2,0	-7,2	-2,4	1,9	
Papierindustrie, uitgeverijen en drukkerijen	4,1	3,5	1,7	3,4	6,6	3,5	4,9	4,9	0,8	2,4	5,4	
Aardolie-industrie	-20,9	59,5	-13,0	-4,6	-47,3	-20,8	73,7	120,9	70,9	75,3	52,8	
Chemische basisproductenindustrie	2,2	23,9	-11,6	6,8	26,7	35,3	32,9	28,7	3,5	7,8	2,1	
Chemische eindproductenindustrie	3,0	2,7	2,2	2,6	12,4	3,2	5,8	2,1	-0,2	3,1	3,7	
Rubber- en kunststofindustrie	4,5	-0,1	6,6	2,9	3,8	3,5	1,1	-2,4	-2,8	-0,9	-1,3	
Basismetaal- en metaalproductenindustrie	-1,1	7,7	-4,2	-2,6	8,7	7,5	11,3	7,5	4,6	-3,1	-4,3	
Machine-industrie	2,8	0,9	1,9	2,3	5,9	2,4	0,8	-0,6	1,1	-2,2	0,8	
Elektrotechnische industrie	1,9	7,6	0,4	-0,1	4,1	8,0	13,9	4,0	4,8	7,0	-0,4	
Transportmiddelenindustrie	8,9	-5,0	10,6	6,0	8,6	2,6	-4,7	-8,3	-9,5	-4,1	-1,0	
Overige industrie	5,0	2,0	6,2	4,3	8,9	4,7	3,3	-0,3	0,4	2,2	5,5	
Energie- en waterleidingbedrijven	6,9	-4,2	11,0	10,7	-0,7	-11,8	-9,5	1,4	4,1	0,0	5,6	
Bouwnijverheid	11,4	7,5	11,5	9,3	14,0	11,3	9,0	3,9	5,7	5,2	7,5	
Handel, horeca en reparatie	5,8	4,9	5,8	5,1	6,6	5,8	6,1	4,2	3,5	6,0	5,8	
Handel en reparatie	5,3	4,7	5,4	4,2	6,2	5,3	5,9	4,4	3,4	6,1	5,5	
Horeca	9,5	5,7	8,9	10,5	9,6	8,6	6,8	3,5	4,3	5,9	7,8	
Vervoer, opslag en communicatie	3,1	4,7	3,8	2,7	3,4	1,0	3,8	5,4	8,3	6,7	6,1	
Vervoer en dienstverlening t.b.v. vervoer	1,1	2,9	2,3	1,0	0,5	-1,6	1,0	4,3	8,1	8,3	7,0	
Post en telecommunicatie	7,3	8,1	6,9	6,1	9,4	6,2	9,7	7,6	8,9	3,7	4,5	
Financiële en zakelijke dienstverlening	8,9	7,9	9,1	8,1	8,9	8,4	7,6	8,1	7,4	5,5	6,0	
Financiële instellingen	11,6	14,1	11,6	11,7	12,7	14,7	12,5	15,2	13,9	3,1	4,9	
Verhuur van en handel in onroerend goed	5,4	4,4	5,9	4,8	5,2	5,0	4,4	4,0	4,2	4,7	4,8	
Uitzendbureaus	4,9	5,1	3,2	2,6	6,4	6,4	5,4	6,6	2,3	3,6	5,0	
Overige zakelijke dienstverlening	11,4	7,5	11,9	10,6	10,4	7,6	7,5	7,7	7,2	8,4	7,8	
Overheid	4,9	5,3	4,8	5,4	5,1	5,1	5,0	5,5	5,7	7,4	7,7	
Zorg en overige dienstverlening	7,1	6,6	6,5	6,7	8,1	7,3	6,9	6,9	5,6	6,7	7,2	
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	5,5	7,1	4,9	5,4	6,8	7,3	7,3	7,0	6,7	6,8	6,2	

Table / Tabel 2.2.2
Gross value added by kind of economic activity, adjusted series (value changes)
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, gecorrigeerde reeks (waarde-mutaties)

	Changes on previous year		Changes on previous quarter								
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
	%										
ECONOMIC ACTIVITIES (NACE)											
Agriculture, forestry and fishing	-6,6	4,1	12,8	0,5	-0,9	-1,9	0,9	5,8	-0,1	-4,0	-3,1
Mining and quarrying	-16,0	47,8	-3,1	5,1	20,2	14,7	7,7	7,2	4,0	16,2	-3,0
Manufacturing	2,1	7,9	-0,5	2,5	2,8	2,1	2,8	-0,1	1,0	1,8	1,1
Electricity, gas and water supply	8,0	-5,9	0,6	-4,5	-6,4	-3,0	3,6	5,3	-4,1	-7,2	-0,6
Construction	11,3	8,6	2,5	2,1	3,5	3,2	1,1	-2,1	5,0	2,5	1,3
Trade, hotels, restaurants and repair	6,6	5,9	1,2	1,8	2,2	1,3	1,5	0,4	1,4	2,3	1,6
Transport, storage and communication	3,6	5,4	0,1	0,6	1,7	0,4	2,5	1,9	2,1	1,7	1,9
Financial and business service activities	8,6	8,4	1,7	0,7	3,5	2,9	0,9	1,9	0,6	1,1	1,4
Government	5,9	4,7	1,3	1,3	1,2	0,7	1,2	1,4	1,7	1,9	1,6
Care and other service activities	6,8	7,4	1,5	1,7	2,1	2,3	1,1	1,7	1,8	2,6	1,4
Value added (gross, basic prices)	5,4	7,6	1,4	1,8	2,3	1,9	1,5	1,9	1,7	1,3	1,1

Tabel / Table 2.3.1
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, oorspronkelijke reeks
Gross value added by kind of economic activity, original series

	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
	<i>mld gld</i>										
BEDRIJFSTAKKEN (SBI 1993)											
Landbouw, bosbouw en visserij	20,5	21,4	5,5	6,2	4,6	4,7	5,3	6,5	4,9	4,8	5,1
Delfstoffenwinning	14,4	21,3	2,5	2,1	5,1	6,7	4,0	3,5	7,1	9,4	5,0
Industrie	123,4	133,1	30,4	30,1	33,6	31,5	33,7	32,3	35,6	33,3	35,1
Voedings- en genotmiddelenindustrie	23,8	24,4	5,6	6,2	6,7	5,4	5,9	6,1	7,0	6,1	6,3
Textiel- en lederindustrie	2,9	2,9	0,8	0,7	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8
Papierindustrie, uitgeverijen en drukkerijen	15,7	16,3	3,9	3,7	4,3	3,9	4,1	3,9	4,4	4,1	4,3
Aardolie-industrie	2,9	5,5	0,6	0,5	1,0	0,9	1,3	1,3	2,0	1,4	1,8
Chemische basisproductenindustrie	9,0	11,8	2,2	2,2	2,8	2,7	3,1	3,0	3,0	2,9	3,2
Chemische eindproductenindustrie	7,2	7,3	1,8	1,8	1,9	1,7	1,9	1,8	1,8	1,8	1,9
Rubber- en kunststofindustrie	4,2	4,2	1,1	1,1	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1
Basismetaal- en metaalproductenindustrie	13,6	14,8	3,4	3,3	3,6	3,6	3,8	3,6	3,8	3,5	3,7
Machine-industrie	9,8	10,4	2,5	2,3	2,5	2,6	2,7	2,5	2,7	2,6	2,7
Elektrotechnische industrie	11,5	12,3	2,7	2,8	3,1	3,0	3,1	2,9	3,2	3,2	3,1
Transportmiddelenindustrie	7,0	6,8	1,8	1,6	1,9	1,8	1,7	1,5	1,7	1,7	1,7
Overige industrie	15,8	16,5	4,1	3,8	4,1	4,0	4,3	3,9	4,3	4,1	4,6
Energie- en waterleidingbedrijven	13,2	12,4	3,4	3,0	3,1	3,2	3,1	3,1	3,2	3,0	2,8
Bouwnijverheid	43,0	46,7	11,3	9,7	11,6	11,7	12,5	10,2	12,3	12,4	13,4
Handel, horeca en reparatie	115,9	122,7	29,5	28,3	31,3	28,7	31,5	29,7	32,7	30,4	33,5
Handel en reparatie	101,0	106,8	25,5	24,2	27,7	25,1	27,2	25,6	28,9	26,4	28,9
Horeca	14,9	15,9	4,0	4,0	3,6	3,6	4,3	4,2	3,8	3,9	4,6
Vervoer, opslag en communicatie	56,0	59,1	14,2	14,0	14,0	14,1	14,9	14,9	15,2	15,0	16,2
Vervoer en dienstverlening t.b.v. vervoer	37,6	38,9	9,7	9,3	9,2	9,2	9,9	9,8	10,0	9,9	10,6
Post en telecommunicatie	18,4	20,1	4,5	4,7	4,7	4,9	5,0	5,1	5,1	5,1	5,6
Financiële en zakelijke dienstverlening	197,6	214,2	49,2	48,3	52,3	52,4	53,5	53,0	55,3	55,1	56,3
Financiële instellingen	46,5	51,4	11,4	11,1	12,6	13,0	12,7	12,7	12,9	13,2	13,2
Verhuur van en handel in onroerend goed	62,3	66,0	15,4	15,8	15,9	16,2	16,3	16,7	16,8	16,9	17,1
Uitzendbureaus	18,3	19,2	4,5	4,7	4,9	4,4	4,7	5,1	5,1	4,6	4,8
Overige zakelijke dienstverlening	70,5	77,6	17,9	16,7	18,8	18,8	19,7	18,5	20,6	20,3	21,2
Overheid	87,5	91,6	24,8	20,8	21,5	21,4	25,8	21,8	22,6	22,7	27,7
Zorg en overige dienstverlening	84,9	91,2	21,3	21,2	21,8	22,3	22,9	22,8	23,2	24,1	24,9
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	756,6	813,8	192,1	183,7	198,8	196,7	207,3	197,7	212,1	210,2	220,0

Table / Tabel 2.3.2
Gross value added by kind of economic activity, adjusted series
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, gecorrigeerde reeks

	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
	<i>bln gld</i>										
ECONOMIC ACTIVITIES (NACE)											
Agriculture, forestry and fishing	20,6	21,4	5,3	5,3	5,3	5,2	5,2	5,5	5,5	5,3	5,1
Mining and quarrying	14,4	21,3	3,3	3,5	4,2	4,8	5,2	5,5	5,8	6,7	6,5
Manufacturing	123,4	133,1	30,2	31,0	31,9	32,5	33,4	33,4	33,7	34,4	34,7
Electricity, gas and water supply	13,2	12,4	3,4	3,3	3,1	3,0	3,1	3,2	3,1	2,9	2,9
Construction	43,0	46,7	10,6	10,8	11,2	11,6	11,7	11,4	12,0	12,3	12,5
Trade, hotels, restaurants and repair	115,9	122,7	28,6	29,2	29,8	30,2	30,6	30,7	31,2	31,9	32,4
Transport, storage and communication	56,0	59,1	13,9	14,0	14,2	14,3	14,6	14,9	15,2	15,5	15,8
Financial and business service activities	197,6	214,2	49,0	49,4	51,1	52,6	53,1	54,1	54,4	55,0	55,8
Government	87,5	91,6	21,7	22,0	22,3	22,5	22,7	23,0	23,4	23,9	24,2
Care and other service activities	84,9	91,2	21,0	21,4	21,8	22,3	22,6	22,9	23,4	24,0	24,3
Value added (gross, basic prices)	756,6	813,8	187,0	190,4	194,7	198,4	201,4	205,3	208,7	211,3	213,7

Tabel / Table 3.2.1

Beloning van werknemers naar bedrijfstakken en andere inkomensbestanddelen van het binnenlands product, oorspronkelijke reeks (waarde-mutaties)
Compensation of employees by economic activity and other income components of domestic product, original series (value changes)

	Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar									
	1999■	2000□	1999■				2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
BEDRIJFSTAKKEN (SBI 1993)												
Landbouw, bosbouw en visserij	6,2	8,3	5,2	6,0	6,8	9,0	7,5	8,1	8,9	9,8	7,0	
Delfstoffenwinning	-0,6	-1,1	1,0	-1,8	-4,9	-3,8	-2,6	0,7	1,4	0,0	0,0	
Industrie	3,7	6,2	3,9	3,5	3,5	6,5	5,9	6,1	6,4	5,1	4,2	
Voedings- en genotmiddelenindustrie	5,0	6,0	5,2	5,1	5,4	6,6	5,8	5,8	6,0	5,2	2,1	
Textiel- en lederindustrie	1,6	2,8	3,0	1,2	-1,1	2,4	2,4	3,3	3,0	2,4	-0,4	
Papierindustrie, uitgeverijen en drukkerijen	3,4	6,3	3,9	3,2	3,0	6,4	6,0	6,5	6,6	4,9	3,8	
Aardolie-industrie	-7,6	2,3	-9,0	-8,1	-4,8	2,0	2,3	5,9	-0,4	2,4	4,8	
Chemische basisproductenindustrie	-0,4	4,4	0,4	-0,8	-1,8	2,9	3,9	5,0	5,8	1,4	2,6	
Chemische eindproductenindustrie	6,1	6,8	6,7	7,3	6,7	11,5	5,7	5,6	5,4	2,8	4,0	
Rubber- en kunststofindustrie	4,6	7,9	4,9	4,1	4,7	7,4	7,8	8,7	7,7	4,8	2,4	
Basismetaal- en metaalproductenindustrie	3,3	7,1	3,5	3,1	2,9	6,7	7,6	6,5	7,8	5,3	4,3	
Machine-industrie	3,9	6,3	3,9	3,7	3,6	7,2	5,4	5,7	6,9	8,8	7,1	
Elektrotechnische industrie	3,6	7,5	3,4	3,6	4,2	7,8	6,4	8,0	8,1	8,0	6,8	
Transportmiddelenindustrie	5,6	5,7	6,6	4,9	4,7	5,9	6,2	5,5	5,1	5,6	5,5	
Overige industrie	3,9	5,7	3,9	3,9	3,4	6,2	5,5	5,4	5,7	3,3	4,2	
Energie- en waterleidingbedrijven	0,7	-0,3	0,7	1,0	0,3	-0,2	-0,1	-0,4	-0,5	0,7	1,1	
Bouwnijverheid	6,1	8,1	6,1	6,3	7,5	9,9	9,2	6,6	6,8	8,5	7,3	
Handel, horeca en reparatie	7,2	8,7	7,4	7,3	7,0	9,1	8,5	8,7	8,8	7,7	7,7	
Handel en reparatie	7,4	8,9	7,6	7,5	7,2	9,2	8,5	8,8	9,0	8,0	7,5	
Horeca	5,9	7,9	6,0	5,8	5,9	8,4	8,5	7,3	7,4	5,3	9,9	
Vervoer, opslag en communicatie	5,9	7,8	6,0	5,1	6,4	8,1	7,9	8,0	7,3	9,3	8,5	
Vervoer en dienstverlening t.b.v. vervoer	5,5	7,1	5,8	4,8	5,8	7,9	7,4	7,3	6,1	6,9	5,9	
Post en telecommunicatie	7,1	9,9	6,5	6,0	8,3	8,6	9,6	10,2	11,3	16,1	16,1	
Financiële en zakelijke dienstverlening	9,5	9,6	9,9	9,1	8,9	10,0	9,9	9,7	9,1	9,0	10,1	
Financiële instellingen	10,9	8,0	11,9	10,7	10,0	8,7	8,4	7,8	7,1	9,8	9,5	
Verhuur van en handel in onroerend goed	6,9	8,4	8,3	5,1	7,8	9,2	8,9	6,0	9,0	6,1	7,8	
Uitzendbureaus	4,9	7,5	5,0	3,9	4,1	6,6	8,6	7,6	6,8	4,8	3,8	
Overige zakelijke dienstverlening	10,7	11,5	10,9	10,6	10,2	12,0	11,3	11,9	11,0	10,2	12,9	
Overheid	6,4	4,7	6,2	6,6	6,7	4,3	5,1	4,0	5,2	5,8	6,6	
Zorg en overige dienstverlening	6,3	7,0	6,4	6,2	6,2	6,9	6,7	7,1	7,3	7,5	8,6	
Beloning van werknemers	6,5	7,4	6,7	6,4	6,5	7,6	7,4	7,2	7,3	7,3	7,5	
Exploitatie-overschot (netto)	-0,3	6,4	-5,1	-0,3	5,1	7,7	7,6	6,0	4,8	5,2	-1,5	
Afschrijvingen	7,6	8,3	7,6	7,6	7,6	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	
Belastingen op productie en invoer minus subsidies	10,3	7,6	11,0	10,6	10,1	11,2	8,6	5,5	5,3	8,6	10,1	
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	5,5	7,3	5,1	5,4	6,7	8,1	7,7	6,9	6,6	7,1	6,5	

Table / Tabel 3.3.1

Compensation of employees by economic activity and other income components of domestic product, original series

Beloning van werknemers naar bedrijfstakken en andere inkomensbestanddelen van het binnenlands product, oorspronkelijke reeks

	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
	bln gld										
ECONOMIC ACTIVITIES (NACE)											
Agriculture, forestry and fishing	4,9	5,3	1,4	1,2	1,2	1,1	1,5	1,3	1,3	1,3	1,6
Mining and quarrying	1,2	1,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Manufacturing	73,6	78,1	21,3	17,0	18,5	17,9	22,5	18,1	19,7	18,8	23,5
Manufacture of food products, beverages and tobacco	10,8	11,5	3,1	2,5	2,7	2,7	3,3	2,6	2,9	2,8	3,4
Manufacture of textile and leather products	1,8	1,9	0,6	0,4	0,4	0,4	0,6	0,4	0,4	0,4	0,6
Manufacture of paper products; publishing and printing	9,4	10,0	2,8	2,2	2,3	2,3	3,0	2,3	2,5	2,4	3,1
Manufacture of petroleum products	0,9	0,9	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Manufacture of basic chemicals and man-made fibres	4,1	4,3	1,2	1,0	1,0	1,0	1,2	1,0	1,0	1,0	1,3
Manufacture of chemical products	3,6	3,9	1,1	0,8	1,0	0,9	1,1	0,9	1,0	0,9	1,2
Manufacture of rubber and plastic products	2,6	2,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,8	0,6	0,7	0,7	0,8
Manufacture of basic metals and fabricated metal products	9,6	10,3	2,7	2,3	2,4	2,4	2,9	2,5	2,6	2,5	3,0
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	7,0	7,4	2,0	1,6	1,8	1,7	2,1	1,7	1,9	1,9	2,3
Manufacture of electrical and optical equipment	8,1	8,7	2,3	1,8	2,2	1,9	2,5	1,9	2,3	2,1	2,7
Manufacture of transport equipment	4,6	4,8	1,4	1,1	1,1	1,1	1,4	1,1	1,2	1,2	1,5
Other manufacturing	11,1	11,7	3,2	2,6	2,7	2,7	3,4	2,7	2,9	2,8	3,5
Electricity, gas and water supply	3,6	3,6	1,1	0,8	0,9	0,8	1,1	0,8	0,9	0,8	1,1
Construction	29,3	31,7	8,4	7,3	7,2	7,0	9,2	7,8	7,7	7,6	9,9
Trade, hotels, restaurants and repair	65,8	71,5	18,9	15,5	16,4	16,4	20,5	16,8	17,8	17,7	22,1
Trade and repair	58,5	63,7	16,9	13,6	14,6	14,6	18,3	14,9	15,9	15,8	19,7
Hotels and restaurants	7,3	7,9	2,0	1,8	1,8	1,8	2,2	2,0	1,9	1,9	2,4
Transport, storage and communication	29,5	31,8	8,3	6,9	7,6	7,2	9,0	7,5	8,2	7,8	9,7
Transport and supporting transport activities	22,0	23,6	6,2	5,2	5,8	5,3	6,6	5,6	6,1	5,7	7,0
Post and telecommunications	7,4	8,2	2,1	1,7	1,9	1,9	2,3	1,9	2,1	2,2	2,7
Financial and business service activities	90,9	99,7	25,3	21,3	23,3	23,1	27,8	23,4	25,4	25,2	30,6
Financial intermediation	25,9	27,9	7,2	6,1	6,6	6,6	7,8	6,5	7,0	7,2	8,5
Real estate activities	4,3	4,7	1,2	0,9	1,1	1,2	1,4	1,0	1,2	1,2	1,5
Activities of employment agencies	16,3	17,5	4,4	4,0	4,2	4,0	4,8	4,3	4,5	4,1	5,0
Other business service activities	44,5	49,6	12,4	10,4	11,4	11,4	13,8	11,6	12,7	12,6	15,6
Government	69,0	72,2	20,0	16,3	16,8	16,6	21,0	16,9	17,6	17,6	22,4
Care and other service activities	54,9	58,7	15,9	13,1	13,4	13,4	17,0	14,0	14,4	14,4	18,5
Compensation of employees	422,6	453,8	120,8	99,7	105,6	103,8	129,8	106,9	113,3	111,4	139,6
Operating surplus (net)	183,0	194,7	33,9	46,2	54,3	52,2	36,5	49,0	57,0	54,9	36,0
Consumption of fixed capital	125,7	136,2	31,2	31,6	32,0	33,4	33,8	34,2	34,6	36,2	36,6
Taxes on production and imports less subsidies	92,3	99,2	22,9	22,3	25,1	24,4	24,8	23,6	26,4	26,5	27,3
Domestic product (gross, market prices)	823,4	883,9	208,9	199,9	217,0	213,8	225,0	213,7	231,4	229,0	239,5

Tabel / Table 3.4.1
Banen en arbeidsvolume van werknemers naar bedrijfstakken
Jobs and labour input of employees by industry

	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
	<i>1 000 banen</i>										
BANEN VAN WERKNEMERS											
Landbouw, bosbouw en visserij	119	122	122	126	122	111	124	128	124	114	126
Delfstoffenwinning	9	9	9	9	8	9	9	9	8	8	8
Industrie	1 045	1 054	1 046	1 045	1 048	1 053	1 054	1 053	1 055	1 059	1 057
Energie- en waterleidingbedrijven	39	37	39	39	38	38	37	37	37	36	36
Bouwnijverheid	416	427	413	425	426	413	426	435	436	423	435
Handel, horeca en reparatie	1 469	1 525	1 466	1 474	1 488	1 510	1 521	1 528	1 541	1 562	1 569
Vervoer, opslag en communicatie	426	441	422	431	433	433	438	447	448	448	453
Financiële en zakelijke dienstverlening	1 460	1 513	1 459	1 472	1 472	1 496	1 514	1 523	1 519	1 538	1 553
Overheid	890	905	890	888	894	902	903	903	912	922	927
Zorg en overige dienstverlening	1 226	1 260	1 223	1 232	1 234	1 243	1 256	1 268	1 274	1 291	1 312
Banen van werknemers	7 099	7 293	7 088	7 140	7 163	7 207	7 282	7 330	7 354	7 401	7 475
	<i>1 000 arbeidsjaren</i>										
ARBEIDSVOLUME VAN WERKNEMERS											
Landbouw, bosbouw en visserij	86	88	88	91	88	81	89	93	90	83	91
Delfstoffenwinning	8	8	9	8	8	8	8	8	8	8	8
Industrie	932	939	933	931	931	938	941	938	937	943	943
Energie- en waterleidingbedrijven	36	35	36	36	35	35	35	34	34	33	33
Bouwnijverheid	396	406	394	405	404	392	405	414	413	401	413
Handel, horeca en reparatie	1 042	1 081	1 043	1 044	1 047	1 071	1 084	1 084	1 085	1 107	1 119
Vervoer, opslag en communicatie	359	371	356	362	364	364	369	375	376	376	380
Financiële en zakelijke dienstverlening	1 153	1 199	1 152	1 161	1 164	1 186	1 201	1 205	1 206	1 221	1 233
Overheid	723	734	722	722	726	731	733	732	739	747	751
Zorg en overige dienstverlening	816	839	812	819	823	830	835	843	848	861	870
Arbeidsvolume van werknemers	5 550	5 700	5 545	5 578	5 590	5 636	5 700	5 726	5 737	5 781	5 842

Tabel / Table 4.1.1
Consumptieve bestedingen, oorspronkelijke reeks (volume-mutaties)
Final consumption, original series (volume changes)

	Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar									
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●		
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
GOEDEREN- EN DIENSTENCATEGORIEËN												
<i>Goederen</i>	4,9	3,3	5,3	4,3	4,0	5,4	1,9	2,8	3,2	-0,4	0,7	
<i>Voedings- en genotmiddelen</i>	1,2	1,2	0,9	2,5	2,3	2,6	1,5	0,6	0,3	1,1	-2,0	
Voedingsmiddelen	0,7	1,5	0,9	2,2	1,4	3,4	0,8	1,4	0,5	1,4	-2,1	
Genotmiddelen	2,1	0,8	1,0	2,9	3,8	1,2	2,7	-0,7	0,0	0,5	-1,8	
<i>Duurzame consumptiegoederen</i>	8,3	5,4	9,4	5,2	6,4	8,0	2,0	4,9	6,6	-3,1	0,9	
Kleding en schoeisel	4,5	4,2	6,0	-2,8	5,9	4,3	1,2	10,3	1,5	6,3	5,5	
Vervoermiddelen en onderdelen	11,3	1,7	14,2	11,4	2,8	7,6	-4,5	-6,5	12,1	-20,7	-8,3	
Woninginrichting en overige duurzame goederen	9,0	7,6	9,0	7,2	8,0	10,2	5,9	7,2	7,5	1,2	2,7	
<i>Overige goederen</i>	3,5	2,1	3,3	4,9	2,1	4,0	2,1	1,7	0,9	2,0	3,2	
Energie en water	-0,7	1,2	-0,4	-0,8	-4,9	0,5	1,4	2,6	0,8	3,8	3,1	
Motorbrandstoffen en overige goederen	5,0	2,5	4,4	6,4	5,1	5,6	2,3	1,5	0,9	1,2	3,2	
<i>Diensten</i>	3,3	3,6	3,0	3,3	3,4	3,8	4,4	3,3	2,8	2,6	2,7	
Huisvesting	2,0	1,9	1,2	2,6	2,4	2,0	2,2	1,6	1,7	1,8	1,9	
Horecadiensten	2,9	3,2	3,3	2,9	2,2	5,4	3,4	1,3	2,9	-0,4	-0,5	
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	4,5	3,1	5,3	4,9	4,0	3,2	3,0	2,3	4,0	2,5	1,9	
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	15,9	13,2	16,0	14,6	15,2	14,9	15,7	12,9	9,7	10,2	9,3	
Medische diensten en welzijnszorg	0,8	1,6	0,7	0,7	0,8	1,2	2,2	1,6	1,6	3,5	3,8	
Financiële en zakelijke diensten	2,0	5,9	1,7	1,8	1,9	7,3	9,6	5,1	2,0	-1,1	-0,2	
Overige diensten	2,9	2,7	2,7	2,5	3,5	2,5	2,9	3,1	2,4	2,6	2,7	
Individuele consumptie (binnenlands)	4,0	3,5	4,0	3,7	3,7	4,5	3,3	3,1	3,0	1,3	1,9	
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	5,2	4,5	11,4	2,5	6,5	8,5	1,7	-2,9	11,7	1,8	4,0	
Af: consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	3,4	4,8	-1,0	1,2	15,9	7,3	6,6	1,5	4,8	-7,0	-3,2	
1 (2+4) Individuele consumptie (nationaal)	4,0	3,5	4,4	3,7	3,5	4,5	3,2	2,9	3,2	1,5	2,1	
2 (1-4) Consumptieve bestedingen door huishoudens (incl IZWh)	4,5	3,8	4,9	4,2	3,8	5,2	3,4	3,1	3,4	1,1	1,7	
3 (4+5) Consumptieve bestedingen door overheid	2,8	1,9	2,6	2,6	3,1	1,7	2,1	1,8	1,8	3,1	3,0	
4 Individuele consumptie door overheid	2,1	2,2	2,3	1,9	2,0	1,7	2,4	2,3	2,5	3,5	3,5	
5 Collectieve consumptie door overheid	3,5	1,5	3,0	3,5	4,2	1,6	1,8	1,3	1,1	2,7	2,4	
6 (1+5 c.q. 2+3) Totale consumptieve bestedingen	3,9	3,2	4,1	3,7	3,6	4,1	3,0	2,7	2,9	1,7	2,1	

Table / Tabel 4.2.1
Final consumption, original series (value changes)
Consumptieve bestedingen, oorspronkelijke reeks (waarde-mutaties)

	Changes on previous year		Changes on corresponding quarter of previous year									
	1999■	2000□	1999■				2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
TYPE OF GOODS AND SERVICES												
Goods	6,3	6,2	6,6	6,3	5,6	7,8	4,7	5,3	7,0	4,3	6,5	
Food, beverages and tobacco	2,6	2,7	2,3	3,7	3,4	3,0	2,5	2,1	3,1	6,3	6,0	
Food	2,1	2,6	2,6	3,0	2,1	2,8	1,1	2,6	3,7	7,0	6,9	
Confectionery, beverages and tobacco	3,5	2,8	1,9	4,8	5,4	3,3	4,7	1,3	2,0	5,2	4,5	
Durable consumer goods	8,8	6,0	10,1	6,5	6,4	8,4	3,2	4,9	7,8	-1,1	4,4	
Clothing and footwear	5,6	4,4	7,5	-0,2	5,2	3,9	3,0	8,8	2,4	7,0	8,1	
Vehicles and parts	11,9	2,2	14,7	11,7	4,1	8,0	-3,8	-6,3	12,7	-19,1	-6,7	
Home furnishing and other durable goods	9,2	8,6	9,3	8,0	7,9	10,9	6,9	7,9	9,0	4,2	7,5	
Other goods	6,3	9,9	5,5	8,7	6,7	11,3	9,5	9,3	9,6	10,1	10,3	
Energy and water	2,2	13,1	3,3	4,3	-2,6	9,0	11,5	16,5	16,6	20,2	15,6	
Motor fuel and other goods	7,8	8,8	6,1	9,8	10,7	12,4	8,9	7,5	6,9	5,5	8,7	
Services	6,4	7,1	6,2	6,3	6,9	7,2	7,8	7,1	6,3	6,7	7,0	
Housing	5,4	4,9	5,2	5,5	5,3	5,2	5,2	4,5	4,5	4,7	4,9	
Hotels and restaurants services	6,7	6,5	6,4	7,3	6,2	7,7	7,2	5,1	6,4	6,0	5,9	
Recreational and cultural services	6,8	6,3	6,9	6,8	6,9	6,5	6,6	5,7	6,6	6,8	7,0	
Transport and communication services	11,3	10,8	10,9	10,9	10,1	10,3	13,5	10,8	8,6	11,4	12,3	
Medical services and welfare	5,9	6,9	5,4	5,4	6,8	6,5	7,6	7,3	6,1	8,9	9,3	
Financial and business services	5,5	10,7	5,1	5,1	6,8	12,3	13,7	10,0	6,9	3,0	4,0	
Other services	6,6	7,0	6,6	6,1	7,5	6,7	6,4	7,9	7,0	6,6	6,4	
Actual individual final consumption (domestic)	6,4	6,7	6,4	6,3	6,3	7,5	6,5	6,3	6,6	5,7	6,8	
Final consumption by resident households in the rest of the world	8,3	9,6	14,0	6,6	11,6	12,4	7,0	2,1	17,6	5,7	8,0	
Minus: final consumption by non-residents in the Netherlands	6,1	8,1	1,1	3,9	19,3	9,4	10,7	6,1	7,1	-2,6	2,8	
1 (2+4) Actual individual final consumption (national)	6,5	6,8	6,7	6,3	6,2	7,6	6,4	6,2	6,9	5,8	6,9	
2 (1-4) Final consumption expenditure by households incl. NPISH	6,5	6,6	6,9	6,5	6,1	7,8	6,2	5,8	6,8	5,3	6,7	
3 (4+5) Final consumption expenditure by general government	6,6	6,3	6,9	6,1	7,1	6,3	6,6	6,5	6,0	7,9	7,8	
4 Individual final consumption of general government	6,3	7,3	6,3	5,9	6,8	6,6	7,1	8,0	7,4	7,9	7,8	
5 Collective final consumption of general government	7,0	5,3	7,5	6,4	7,4	5,9	6,0	4,8	4,4	7,9	7,7	
6 (1+5 or 2+3) Final consumption expenditure (total)	6,5	6,5	6,9	6,3	6,4	7,3	6,3	6,0	6,6	6,1	7,0	

Tabel / Table 4.3.1
Consumptieve bestedingen, oorspronkelijke reeks
Final consumption, original series

	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
<i>mln gld</i>											
GOEDEREN- EN DIENSTENCATEGORIEËN											
<i>Goederen</i>	216,3	229,7	54,8	52,6	57,3	55,6	57,4	55,4	61,3	58,0	61,1
<i>Voedings- en genotmiddelen</i>	60,3	61,9	15,2	15,0	16,1	14,5	15,6	15,3	16,6	15,4	16,5
Voedingsmiddelen	37,3	38,3	9,4	9,2	9,9	9,0	9,5	9,5	10,2	9,7	10,2
Genotmiddelen	23,0	23,6	5,7	5,8	6,2	5,4	6,0	5,8	6,4	5,7	6,3
<i>Duurzame consumptiegoederen</i>	95,2	100,9	24,9	23,1	25,0	24,1	25,7	24,2	26,9	23,9	26,8
Kleding en schoeisel	25,7	26,9	6,9	6,1	7,3	5,6	7,1	6,6	7,5	6,0	7,7
Vervoermiddelen en onderdelen	21,8	22,3	6,2	5,2	4,7	6,1	5,9	4,9	5,3	5,0	5,6
Woninginrichting en overige duurzame goederen	47,6	51,7	11,8	11,7	12,9	12,4	12,6	12,7	14,1	12,9	13,6
<i>Overige goederen</i>	60,8	66,8	14,7	14,6	16,2	17,0	16,1	15,9	17,8	18,7	17,8
Energie en water	15,4	17,4	3,2	2,8	4,5	5,3	3,6	3,3	5,2	6,4	4,1
Motorbrandstoffen en overige goederen	45,4	49,4	11,5	11,8	11,7	11,7	12,5	12,7	12,5	12,3	13,6
<i>Diensten</i>	289,5	310,0	73,5	72,7	73,6	74,8	79,2	77,9	78,2	79,8	84,7
Huisvesting	67,7	71,0	16,6	17,3	17,3	17,5	17,5	18,0	18,1	18,3	18,3
Horecadiensten	23,6	25,2	6,3	6,3	5,6	5,8	6,7	6,6	6,0	6,2	7,1
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	14,2	15,1	3,5	3,8	3,5	3,6	3,8	4,0	3,7	3,8	4,0
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	25,4	28,2	6,2	6,7	6,7	6,4	7,1	7,5	7,3	7,1	7,9
Medische diensten en welzijnszorg	68,3	73,0	17,0	16,8	17,7	17,9	18,3	18,0	18,8	19,5	20,0
Financiële en zakelijke diensten	29,3	32,5	7,1	7,1	7,7	8,3	8,1	7,8	8,3	8,6	8,4
Overige diensten	60,9	65,1	16,7	14,7	15,0	15,4	17,8	15,9	16,1	16,4	18,9
Individuele consumptie (binnenlands)	505,8	539,7	128,3	125,4	130,9	130,4	136,5	133,3	139,5	137,7	145,8
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	17,5	19,1	4,9	4,5	4,5	4,0	5,2	4,6	5,3	4,3	5,7
Af: consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	11,6	12,5	2,4	3,5	3,1	2,9	2,7	3,7	3,3	2,8	2,7
1 (2+4) Individuele consumptie (nationaal)	511,7	546,3	130,8	126,4	132,3	131,5	139,1	134,2	141,5	139,2	148,7
2 (1-4) Consumptieve bestedingen door huishoudens (incl IZWh)	413,0	440,5	104,8	102,1	107,5	106,3	111,3	108,0	114,9	111,9	118,7
3 (4+5) Consumptieve bestedingen door overheid	189,0	201,0	49,9	45,8	48,5	47,6	53,2	48,8	51,4	51,4	57,3
4 Individuele consumptie door overheid	98,6	105,8	26,0	24,2	24,8	25,2	27,8	26,2	26,6	27,2	30,0
5 Collectieve consumptie door overheid	90,3	95,1	24,0	21,5	23,7	22,4	25,4	22,6	24,8	24,2	27,4
6 (1+5 c.q. 2+3) Totale consumptieve bestedingen	602,0	641,4	154,7	147,9	156,0	153,9	164,5	156,8	166,3	163,3	176,1

Tabel / Table 5.1.1
Investerings in vaste activa (bruto), oorspronkelijke reeks (volume-mutaties)
Fixed capital formation (gross), original series (volume changes)

	Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar									
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●		
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
NAAR TYPE ACTIVA												
Woningen	2,0	0,1	3,8	-0,4	4,4	3,8	-0,3	0,2	-3,0	-3,4	-0,5	
Bedrijfsgebouwen	10,5	6,2	10,7	8,8	15,1	10,3	9,2	3,8	1,4	1,0	1,3	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10,2	6,9	8,1	11,2	11,6	22,1	13,2	-2,7	1,1	2,5	2,0	
Vervoermiddelen	8,0	9,5	19,4	6,0	-6,5	3,1	8,1	6,2	20,1	-0,5	-5,8	
Machines en installaties	7,5	3,7	-5,8	7,3	26,7	1,6	13,9	2,1	-2,0	-0,2	-10,1	
Computers	15,9	3,4	18,4	13,5	9,0	-12,3	20,2	5,9	2,2	-3,8	-2,3	
Overige materiële vaste activa	13,1	3,7	16,1	16,0	10,3	6,7	1,9	5,2	1,4	-2,0	1,9	
Immateriële vaste activa	8,7	5,9	12,1	9,5	4,4	5,9	5,5	6,6	5,9	1,9	4,0	
In cultuur gebrachte activa (bv.bomen en vee)	38,7	-20,1	26,5	325,0	-224,3	-7,1	-1,6	-87,3	128,3	-28,9	-3,3	
Overdrachtskosten op grond	7,4	-8,0	5,9	16,6	4,3	-12,2	-7,8	-8,0	-4,4	4,7	0,0	
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	7,7	4,0	6,9	7,2	9,5	5,0	7,2	2,0	1,7	-0,9	-1,9	
Af: verkoop van gebruikte vaste activa	6,2	12,3	0,8	14,8	6,5	3,0	13,0	3,5	30,5	0,9	9,4	
Investerings in vaste activa (bruto)	7,8	3,8	7,1	7,0	9,5	5,1	7,1	2,0	1,1	-1,0	-2,2	
NAAR BEDRIJFSKLASSE VAN BESTEMMING												
Landbouw, bosbouw en visserij	21,6	-5,0	18,9	23,1	21,1	0,7	-1,4	-8,8	-12,5	-6,2	-1,0	
Nijverheid (incl. energie en bouwnijverheid)	-3,3	-0,2	-15,0	-6,1	8,9	-4,8	13,5	-3,2	-6,2	-1,7	-13,5	
Handel, horeca en reparatie	13,8	3,5	14,5	14,4	13,1	4,6	5,0	1,9	2,5	-0,5	0,9	
Vervoer, opslag en communicatie	32,0	14,0	43,4	31,8	26,9	13,5	12,9	12,7	16,4	3,6	-0,4	
Exploitatie van woningen	3,6	0,4	5,0	1,8	6,3	4,1	0,1	0,3	-2,7	-2,9	-0,2	
Overheid	10,2	3,4	11,4	10,9	9,8	8,9	6,4	-0,6	0,0	1,5	1,7	
Overige diensten en n.e.g.	4,6	8,4	6,8	6,0	1,2	7,9	12,0	5,2	7,9	-0,7	0,9	
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	7,7	4,0	6,9	7,2	9,5	5,0	7,2	2,0	1,7	-0,9	-1,9	
Af: verkoop van gebruikte vaste activa	6,2	12,3	0,8	14,8	6,5	3,0	13,0	3,5	30,5	0,9	9,4	
Investerings in vaste activa (bruto)	7,8	3,8	7,1	7,0	9,5	5,1	7,1	2,0	1,1	-1,0	-2,2	

Table / Tabel 5.2.1
Fixed capital formation (gross), original series (value changes)
Investerings in vaste activa (bruto), oorspronkelijke reeks (waarde-mutaties)

	Changes on previous year		Changes on corresponding quarter of previous year									
	1999■	2000□	1999■				2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
BY TYPE OF CAPITAL GOOD												
Dwellings	7,0	6,7	8,5	4,1	10,7	9,8	6,7	7,2	3,4	1,9	5,5	
Non-residential buildings	14,1	11,1	13,7	12,3	19,6	15,1	14,5	8,3	6,4	8,4	8,5	
Civil engineering works	12,5	11,8	10,0	15,3	13,8	28,4	18,7	1,2	5,4	5,0	5,9	
Transport equipment	9,0	11,6	21,5	7,0	-5,9	5,2	8,0	8,7	23,6	1,2	-3,5	
Machinery and equipment	9,1	5,8	-4,8	9,2	28,0	3,6	15,6	3,9	0,5	1,8	-8,5	
Computers	12,0	3,9	14,4	9,7	12,0	-14,5	19,5	7,3	5,3	-3,0	-4,6	
Other tangible fixed assets	13,9	5,6	17,7	16,7	10,9	8,3	3,6	7,0	3,8	0,9	4,3	
Intangible fixed assets	11,3	8,6	13,6	12,3	9,0	8,7	8,6	9,6	7,6	4,2	6,7	
Cultivated assets (e.g. trees and livestock)	37,5	-15,8	29,7	700,0	-241,9	-1,3	1,2	-76,5	96,7	-29,2	-8,6	
Transfer costs of ground	13,7	3,1	11,8	22,5	10,7	0,6	3,5	1,2	6,4	11,0	12,8	
Fixed capital formation from production and imports	10,4	8,0	9,3	9,9	12,8	8,9	11,2	6,0	6,0	2,9	2,1	
Minus: sales of used fixed capital goods	6,3	9,5	0,5	13,7	7,2	0,0	11,9	0,4	26,9	0,0	6,1	
Fixed capital formation (gross)	10,5	8,0	9,6	9,8	13,0	9,1	11,2	6,1	5,5	3,0	2,0	
BY ECONOMIC ACTIVITY OF DESTINATION												
Agriculture, forestry and fishing	23,9	-1,6	22,4	27,9	22,6	4,7	1,3	-6,1	-8,2	-4,3	0,2	
Industry (incl. energy and construction)	-1,8	2,1	-14,3	-4,4	11,1	-2,6	16,1	-0,7	-4,0	0,7	-11,7	
Trade, hotels, restaurants and repair	15,3	6,3	15,7	16,0	15,6	6,6	8,0	4,6	6,0	2,3	3,5	
Transport, storage and communication	34,4	16,8	45,7	34,9	29,5	16,1	14,6	15,4	20,4	5,8	3,0	
Operation of dwellings	8,7	7,0	9,7	6,3	12,7	10,2	7,2	7,2	3,8	3,4	7,2	
Government	12,3	7,2	13,4	13,5	12,5	13,3	10,6	2,6	3,6	5,3	6,2	
Other services and n.e.c.	5,8	11,7	8,2	7,5	3,1	11,0	15,0	8,6	11,8	2,4	3,4	
Fixed capital formation from production and imports	10,4	8,0	9,3	9,9	12,8	8,9	11,2	6,0	6,0	2,9	2,1	
Minus: sales of used fixed capital goods	6,3	9,5	0,5	13,7	7,2	0,0	11,9	0,4	26,9	0,0	6,1	
Fixed capital formation (gross)	10,5	8,0	9,6	9,8	13,0	9,1	11,2	6,1	5,5	3,0	2,0	

Tabel / Table 5.3.1
Investerings in vaste activa (bruto), oorspronkelijke reeks
Fixed capital formation (gross), original series

	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
mld gld											
NAAR TYPE ACTIVA											
Woningen	49,0	52,3	12,8	10,5	13,2	13,7	13,7	11,3	13,6	14,0	14,5
Bedrijfsgebouwen	29,3	32,6	8,0	6,2	7,9	8,2	9,2	6,8	8,4	8,9	9,9
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	19,7	22,0	4,6	5,3	6,0	4,8	5,5	5,4	6,3	5,0	5,8
Vervoermiddelen	20,7	23,0	5,2	4,7	5,5	5,6	5,6	5,1	6,7	5,7	5,4
Machines en installaties	34,6	36,6	8,6	8,2	9,8	8,3	9,9	8,5	9,9	8,4	9,1
Computers	9,1	9,5	2,1	2,1	2,5	2,1	2,6	2,3	2,6	2,0	2,4
Overige materiële vaste activa	11,1	11,7	2,8	2,6	3,0	2,9	2,9	2,8	3,1	3,0	3,0
Immateriële vaste activa	13,2	14,3	3,2	3,2	3,7	3,3	3,5	3,5	4,0	3,5	3,7
In cultuur gebrachte activa (bv.bomen en vee)	1,0	0,9	0,6	0,1	-0,1	0,4	0,6	0,0	-0,1	0,3	0,5
Overdrachtskosten op grond	2,6	2,7	0,7	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,8	0,7	0,8
Investeringen in vaste activa uit productie en invoer	190,4	205,6	48,7	43,6	52,3	49,9	54,2	46,2	55,4	51,3	55,3
Af: verkoop van gebruikte vaste activa	4,8	5,2	1,2	1,1	1,1	1,3	1,4	1,1	1,5	1,3	1,4
Investeringen in vaste activa (bruto)	185,6	200,4	47,5	42,5	51,1	48,6	52,8	45,1	53,9	50,0	53,8
NAAR BEDRIJFSKLASSE VAN BESTEMMING											
Landbouw, bosbouw en visserij	7,6	7,5	2,3	1,6	1,8	2,1	2,3	1,5	1,6	2,0	2,3
Nijverheid (incl. energie en bouwnijverheid)	31,0	31,7	7,7	7,3	8,8	7,1	8,9	7,3	8,4	7,1	7,9
Handel, horeca en reparatie	15,3	16,2	3,9	3,4	4,2	4,0	4,2	3,6	4,4	4,1	4,3
Vervoer, opslag en communicatie	24,6	28,7	6,1	5,9	7,0	6,6	7,0	6,8	8,4	7,0	7,2
Exploitatie van woningen	52,1	55,8	13,7	11,3	14,0	14,5	14,7	12,1	14,6	15,0	15,7
Overheid	22,1	23,7	5,4	5,5	6,4	5,4	6,0	5,6	6,7	5,7	6,4
Overige diensten en n.e.g.	37,6	42,0	9,7	8,6	10,1	10,2	11,1	9,4	11,3	10,4	11,5
Investeringen in vaste activa uit productie en invoer	190,4	205,6	48,7	43,6	52,3	49,9	54,2	46,2	55,4	51,3	55,3
Af: verkoop van gebruikte vaste activa	4,8	5,2	1,2	1,1	1,1	1,3	1,4	1,1	1,5	1,3	1,4
Investeringen in vaste activa (bruto)	185,6	200,4	47,5	42,5	51,1	48,6	52,8	45,1	53,9	50,0	53,8

Tabel / Table 6.1.1
Invoer van goederen en diensten, oorspronkelijke reeks (volume-mutaties)
Imports of goods and services, original series (volume changes)

	Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar									
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●		
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
PRODUCTGROEPEN (CPA '93)												
Landbouw-, bosbouw- en visserijproducten	4,9	2,9	5,2	2,6	6,7	5,1	4,9	-2,0	2,8	-0,6	-3,0	
Aardolie, aardgas en overige delfstoffen	-2,3	4,7	3,3	-10,3	-2,6	-1,9	-2,3	9,7	14,1	9,5	5,7	
Voedings- en genotmiddelen	7,3	5,0	6,9	7,0	8,2	5,7	8,8	4,9	1,0	6,5	4,7	
Textiel, kleding, leder en lederwaren	2,7	5,7	3,1	0,1	1,5	4,6	3,5	4,0	11,4	0,3	3,6	
Papier, papierwaren, drukwerk en opgenomen media	5,7	0,7	2,1	5,4	11,8	1,7	1,9	3,0	-3,4	-2,6	-4,8	
Aardolie-producten, e.d.	-0,2	5,5	-6,0	1,5	0,0	-18,0	31,4	11,3	-0,4	18,2	-6,2	
Chemische producten	3,7	12,7	2,1	2,6	12,8	13,5	13,3	16,9	7,5	4,7	6,7	
Rubber- en kunststofproducten	3,4	6,1	3,4	4,9	5,6	10,2	4,8	6,7	3,0	-2,9	-3,0	
Basismetalen en metaalproducten	0,3	7,0	-3,8	1,4	8,1	9,7	10,9	4,5	3,0	5,4	1,9	
Machines en apparaten n.e.g.	0,2	6,8	-4,9	1,6	10,7	12,2	11,7	4,9	-0,3	6,2	5,2	
Elektrotechnische machines en optische apparaten	15,4	19,7	15,3	19,8	16,7	18,1	23,8	17,3	19,8	16,5	3,4	
Transportmiddelen	2,5	5,9	5,8	9,0	-7,7	13,1	3,9	-3,5	10,3	-4,1	9,5	
Overige industriële producten	7,7	5,3	5,0	5,2	10,4	5,5	9,7	6,6	0,0	1,7	-1,9	
Overige producten	7,5	7,4	8,0	7,7	10,2	8,3	7,7	7,3	6,5	1,9	1,9	
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	5,2	4,5	11,4	2,5	6,5	8,5	1,7	-2,9	11,7	1,9	4,1	
Cif/fob-correctie	5,9	9,1	3,5	5,6	5,8	1,6	12,6	7,1	14,8	15,7	3,3	
Invoer van goederen en diensten (fob)	6,3	9,4	5,9	6,9	8,8	9,8	10,8	8,2	8,8	6,0	3,1	
GOEDEREN EN DIENSTEN												
Invoer van goederen (cif)	5,9	9,5	5,0	6,8	8,6	9,6	11,3	8,4	8,7	6,7	3,3	
Cif/fob-correctie en herclassificatie	5,9	9,1	5,3	6,4	5,0	1,8	11,9	7,4	15,1	15,6	3,3	
Invoer van goederen (fob)	5,9	9,5	5,0	6,8	8,7	9,9	11,3	8,4	8,4	6,3	3,3	
Invoer van diensten (cif)	8,7	8,8	10,3	7,7	10,4	10,5	8,1	7,0	9,8	2,3	2,1	
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	5,2	4,5	11,4	2,5	6,5	8,5	1,7	-2,9	11,7	1,9	4,1	
Overige invoer van diensten	9,8	10,1	9,9	9,3	11,7	11,0	10,3	10,1	9,2	2,4	1,5	
Cif/fob-herclassificatie	5,9	9,1	5,4	6,4	5,0	1,8	11,9	7,4	15,2	15,6	3,3	
Invoer van diensten (fob)	8,2	8,9	9,5	7,5	9,5	9,1	8,6	7,0	10,7	4,4	2,3	
Invoer van goederen en diensten (fob)	6,3	9,4	5,9	6,9	8,8	9,8	10,8	8,2	8,8	6,0	3,1	

Table / Tabel 6.2.1
Imports of goods and services, original series (value changes)
Invoer van goederen en diensten, oorspronkelijke reeks (waarde-mutaties)

	Changes on previous year		Changes on corresponding quarter of previous year									
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001		
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
GROUPS OF PRODUCTS (CPA '93)												
Products of agriculture, forestry and fishing	1,5	8,0	0,2	-0,7	4,5	5,4	7,5	3,9	15,3	1,2	-0,7	
Crude petroleum, natural gas and other minerals	27,3	72,6	14,4	37,7	91,4	111,3	67,1	67,3	59,5	20,0	18,5	
Food products, beverages and tobacco products	3,8	8,9	0,8	3,5	8,9	7,8	12,6	10,1	5,5	9,1	8,3	
Textiles, wearing apparel, leather and leather products	2,9	9,5	3,8	0,7	3,2	6,7	6,6	7,9	17,7	4,4	7,2	
Paper and-products, printed matter and recorded media	5,4	12,9	0,0	5,4	15,6	11,7	14,5	16,9	9,1	5,6	-0,7	
Coke, refined petroleum products and nuclear fuel	18,4	74,8	-0,9	39,8	60,9	62,3	126,2	71,4	50,2	33,0	2,5	
Chemicals, chemical products and man-made fibres	1,1	22,7	-2,2	0,8	14,6	20,4	24,6	28,9	17,5	10,8	9,2	
Rubber and plastic products	3,4	8,5	2,9	5,4	7,2	12,3	7,1	9,2	5,7	-0,3	-0,5	
Basic metals and metal products	-4,0	20,5	-10,2	-2,3	9,4	20,6	25,2	19,5	16,9	10,5	2,1	
Machinery and equipment n.e.c.	1,1	9,5	-4,1	3,1	12,7	14,5	14,0	7,6	2,9	8,9	7,6	
Electrical machinery and optical equipment	13,4	25,3	12,8	18,3	17,9	21,8	27,9	23,0	28,1	18,3	4,0	
Transport equipment	3,9	8,4	7,3	11,2	-6,1	14,6	5,7	-0,6	14,0	-2,0	12,4	
Other manufactured goods n.e.c.	8,1	8,2	5,4	6,3	11,1	8,7	12,1	10,1	2,7	4,1	-1,2	
Other products	8,6	11,7	8,4	9,6	12,7	12,2	11,8	11,1	11,5	4,8	5,0	
Final consumption by resident households in the rest of the world	8,3	9,6	14,0	6,6	11,6	12,4	7,0	2,1	17,6	5,6	8,0	
Cif/fob-reclassification	3,4	16,4	-0,6	5,1	8,6	8,5	19,0	14,6	22,9	19,9	6,3	
Imports of goods and services (fob)	6,9	18,9	4,8	9,2	14,2	18,9	20,1	17,9	18,8	9,8	6,1	
GOODS AND SERVICES												
Imports of goods (cif)	6,3	20,2	3,5	9,1	14,4	20,0	21,8	19,4	19,6	10,5	6,2	
Cif/fob-adjustment and reclassification	3,3	16,6	0,7	5,5	7,6	8,6	18,9	14,6	23,4	19,9	6,3	
Imports of goods (fob)	6,5	20,3	3,7	9,2	14,7	20,5	21,9	19,5	19,4	10,2	6,2	
Imports of services (cif)	10,1	12,3	11,2	9,7	13,2	13,0	11,6	10,4	14,3	5,5	5,7	
Final consumption by resident households in the rest of the world	8,3	9,6	14,0	6,6	11,6	12,4	7,0	2,1	17,6	5,6	8,0	
Other imports of services	10,7	13,2	10,3	10,7	13,7	13,2	13,2	13,0	13,3	5,5	4,9	
Cif/fob-reclassification	3,3	16,6	0,8	5,6	7,6	8,6	18,9	14,6	23,4	19,9	6,3	
Imports of services (fob)	9,0	13,0	9,5	9,0	12,2	12,3	12,7	11,1	15,8	7,8	5,8	
Imports of goods and services (fob)	6,9	18,9	4,8	9,2	14,2	18,9	20,1	17,9	18,8	9,8	6,1	

Tabel / Table 6.3.1
Invoer van goederen en diensten, oorspronkelijke reeks
Imports of goods and services, original series

	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
<i>mld gld</i>											
PRODUCTGROEPEN (CPA '93)											
Landbouw-, bosbouw- en visserijproducten	20,2	21,9	5,0	4,5	4,9	6,1	5,4	4,7	5,7	6,2	5,4
Aardolie, aardgas en overige delfstoffen	21,7	37,5	5,0	5,9	7,0	8,2	8,4	9,8	11,1	9,9	9,9
Voedings- en genotmiddelen	28,0	30,5	6,8	6,9	7,8	7,1	7,7	7,6	8,2	7,7	8,3
Textiel, kleding, leder en lederwaren	21,5	23,5	4,8	6,0	4,8	6,3	5,2	6,5	5,6	6,5	5,5
Papier, papierwaren, drukwerk en opgenomen media	13,3	15,0	3,2	3,3	3,7	3,5	3,7	3,8	4,0	3,7	3,6
Aardolie-producten, e.d.	7,4	13,0	1,6	2,2	2,2	2,3	3,5	3,8	3,3	3,1	3,6
Chemische producten	43,9	53,9	11,0	10,6	12,0	12,6	13,6	13,6	14,1	13,9	14,9
Rubber- en kunststofproducten	11,3	12,2	2,9	2,8	3,0	3,0	3,1	3,0	3,1	3,0	3,1
Basismetalen en metaalproducten	26,0	31,3	6,4	6,3	7,0	7,4	8,1	7,6	8,2	8,2	8,2
Machines en apparaten n.e.g.	27,3	29,8	6,7	6,6	7,6	7,2	7,7	7,1	7,9	7,8	8,3
Elektrotechnische machines en optische apparaten	100,2	125,5	23,0	24,6	29,2	28,5	29,4	30,3	37,4	33,7	30,6
Transportmiddelen	36,3	39,4	9,6	8,9	9,1	10,0	10,2	8,8	10,4	9,8	11,5
Overige industriële producten	21,6	23,4	5,3	5,1	6,0	5,7	5,9	5,6	6,1	6,0	5,9
Overige producten	68,0	75,9	17,1	16,9	17,6	18,4	19,1	18,8	19,7	19,3	20,1
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	17,5	19,1	4,9	4,5	4,5	4,0	5,2	4,6	5,3	4,2	5,7
Cif/fob-correctie	-0,7	-0,9	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Invoer van goederen en diensten (fob)	463,5	551,2	113,2	114,8	126,2	129,9	135,9	135,4	150,0	142,6	144,2
GOEDEREN EN DIENSTEN											
Invoer van goederen (cif)	389,8	468,4	94,1	96,3	107,4	110,4	114,6	114,9	128,4	122,0	121,7
Cif/fob-correctie en herclassificatie	14,7	17,2	3,5	3,7	4,0	3,8	4,2	4,3	4,9	4,6	4,4
Invoer van goederen (fob)	375,0	451,2	90,6	92,6	103,4	106,6	110,5	110,6	123,5	117,5	117,3
Invoer van diensten (cif)	74,5	83,7	19,3	18,7	19,1	19,7	21,5	20,7	21,8	20,8	22,7
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	17,5	19,1	4,9	4,5	4,5	4,0	5,2	4,6	5,3	4,2	5,7
Overige invoer van diensten	57,0	64,5	14,4	14,3	14,5	15,7	16,3	16,1	16,5	16,6	17,1
Cif/fob-herclassificatie	14,0	16,3	3,3	3,5	3,8	3,6	4,0	4,1	4,7	4,3	4,2
Invoer van diensten (fob)	88,5	100,0	22,6	22,3	22,9	23,3	25,5	24,7	26,5	25,1	26,9
Invoer van goederen en diensten (fob)	463,5	551,2	113,2	114,8	126,2	129,9	135,9	135,4	150,0	142,6	144,2

Tabel / Table 7.1.1
Uitvoer van goederen en diensten, originele reeks (volume-mutaties)
Exports of goods and services, original series (volume changes)

	Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar									
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●		
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
PRODUCTGROEPEN (CPA '93)												
Landbouw-, bosbouw- en visserijproducten	5,7	5,1	-1,2	5,5	15,5	8,9	5,9	6,6	-1,2	-4,6	-2,0	
Aardolie, aardgas en overige delfstoffen	-2,0	5,4	9,2	-12,7	-13,4	7,3	7,3	14,6	-2,9	2,8	23,5	
Voedings- en genotmiddelen	3,0	3,0	4,5	1,7	4,2	7,5	-1,0	2,4	3,4	-0,3	-1,2	
Textiel, kleding, leder en lederwaren	-0,3	6,4	-0,6	-3,8	0,6	6,5	5,9	6,4	6,9	3,8	10,4	
Papier, papierwaren, drukwerk en opgenomen media	3,2	-0,8	2,3	2,3	8,9	2,6	1,7	3,6	-9,5	-3,6	-6,2	
Aardolie-producten, e.d.	-5,8	3,2	-2,0	-1,7	-24,9	-16,3	11,6	9,9	11,1	7,0	5,5	
Chemische producten	4,8	11,2	2,4	4,4	12,8	11,5	9,8	13,2	10,3	4,6	8,6	
Rubber- en kunststofproducten	2,7	6,3	3,0	2,5	7,1	10,3	5,1	7,2	3,0	-4,7	-2,8	
Basismetalen en metaalproducten	0,5	5,0	0,9	-1,5	2,7	5,9	6,2	3,6	4,3	2,9	5,3	
Machines en apparaten n.e.g.	1,3	12,5	0,5	-3,6	8,1	14,0	11,3	12,9	12,0	9,2	8,7	
Elektrotechnische machines en optische apparaten	13,7	23,1	13,5	17,3	12,0	22,4	25,6	20,7	23,5	17,9	3,2	
Transportmiddelen	4,2	6,7	6,2	-3,4	6,9	6,4	-2,8	13,8	10,6	0,9	14,5	
Overige industriële producten	4,6	3,7	4,4	3,7	3,3	7,7	5,1	2,8	-0,5	2,1	-2,9	
Vervoer en communicatie	9,6	6,0	9,0	9,0	11,4	5,6	6,3	5,7	6,4	3,0	1,8	
Financiële en zakelijke diensten	11,9	11,8	11,8	11,5	13,0	12,1	11,8	12,1	11,3	2,3	2,4	
Overige producten	-4,6	-4,1	-3,4	-6,4	-0,5	-2,6	-4,2	-3,6	-5,6	2,6	4,4	
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	3,4	4,8	-1,0	1,2	15,9	7,3	6,6	1,5	4,8	-7,0	-3,2	
Uitvoer van gebruikte vaste activa	-4,0	0,2	-16,5	-8,9	25,3	-21,2	15,0	12,9	-1,5	9,1	-3,4	
Cif/fob-correctie	5,9	9,1	3,5	5,6	5,8	1,6	12,6	7,1	14,8	15,7	3,3	
Uitvoer van goederen en diensten	5,4	9,5	4,9	4,6	7,4	9,7	9,1	10,0	9,3	5,2	4,0	
GOEDEREN EN DIENSTEN												
Uitvoer van goederen	4,8	10,0	4,4	4,0	6,7	10,2	9,4	10,8	9,8	5,9	4,5	
Uitvoer van goederen uit productie	3,0	5,5	2,6	1,5	5,9	7,0	2,6	6,3	6,1	1,4	3,3	
Wederuitvoer	7,7	17,0	7,6	8,2	7,8	15,3	20,1	17,4	15,3	12,7	6,2	
Uitvoer van gebruikte vaste activa	-4,0	0,1	-16,5	-8,9	25,3	-21,2	15,0	12,9	-1,8	9,1	-3,4	
Uitvoer van diensten	8,1	7,2	7,5	7,0	10,7	7,4	8,1	6,5	6,6	1,7	1,5	
Consumptie van diensten door niet-ingezetenen	3,4	4,8	-1,0	1,2	15,9	7,3	6,6	1,5	4,8	-7,0	-3,2	
Overige uitvoer van diensten	8,8	7,5	8,6	8,1	9,9	7,4	8,4	7,3	7,0	3,0	2,0	
Cif/fob-correctie	5,9	9,1	3,5	5,6	5,8	1,6	12,6	7,1	14,8	15,7	3,3	
Uitvoer van goederen en diensten	5,4	9,5	4,9	4,6	7,4	9,7	9,1	10,0	9,3	5,2	4,0	

Table / Tabel 7.2.1
Exports of goods and services, original series (value changes)
Uitvoer van goederen en diensten, originele reeks (waarde-mutaties)

	Changes on previous year		Changes on corresponding quarter of previous year								
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
	%										
GROUPS OF PRODUCTS (CPA '93)											
Products of agriculture, forestry and fishing	2,2	11,7	-0,5		6,1	11,5	9,1	14,7	11,7	3,1	3,1
Crude petroleum, natural gas and other minerals	-13,2	50,2	-14,9	-22,5	-0,5	41,1	52,8	69,8	47,9	62,7	63,1
Food products, beverages and tobacco products	0,1	7,6	1,1	-0,2	1,1	8,0	2,9	7,7	11,7	6,2	5,0
Textiles, wearing apparel, leather and leather products	-0,2	9,0	-0,2	-3,6	2,0	8,1	8,0	9,1	10,6	7,1	13,8
Paper and-products, printed matter and recorded media	2,4	11,6	-0,7	1,8	12,1	12,3	14,4	18,8	2,6	4,6	-1,9
Coke, refined petroleum products and nuclear fuel	21,6	88,7	6,8	52,1	46,3	93,8	115,9	82,4	72,1	19,3	16,0
Chemicals, chemical products and man-made fibres	1,7	24,7	-3,5	2,6	17,6	23,4	25,5	28,0	22,3	11,1	10,5
Rubber and plastic products	2,9	10,0	2,3	2,7	9,1	12,9	9,3	11,3	6,6	-1,7	-0,4
Basic metals and metal products	-4,1	19,0	-6,4	-4,9	6,3	17,1	22,0	18,5	18,3	7,3	3,5
Machinery and equipment n.e.c.	2,2	14,8	1,6	-2,6	9,5	15,7	13,1	15,7	14,9	12,0	11,0
Electrical machinery and optical equipment	12,6	28,8	11,9	16,7	13,7	26,4	30,0	26,6	31,5	19,4	3,5
Transport equipment	5,0	8,5	5,8	-1,8	10,0	9,3	-0,7	14,6	11,8	1,1	16,2
Other manufactured goods n.e.c.	5,2	6,3	5,4	4,9	3,7	9,8	7,2	6,1	2,7	6,4	-0,3
Transport and communication services	6,9	10,9	6,7	7,6	7,8	7,2	8,9	11,3	16,0	8,5	8,2
Financial and business services	14,7	15,3	14,3	14,2	15,9	15,1	15,6	15,3	15,2	7,0	5,8
Other products	-3,0	-0,7	-1,9	-4,7	1,3	0,6	-0,8	-0,4	-2,2	3,5	5,6
Final consumption by non-residents in the Netherlands	6,1	8,1	1,1	3,9	19,3	9,4	10,7	6,1	7,1	-2,6	2,8
Exports of used fixed capital goods	-3,8	0,0	-16,2	-8,5	25,7	-21,4	15,0	12,9	-1,8	9,1	-3,4
Cif/fob-adjustment	3,4	16,4	-0,6	5,1	8,6	8,5	19,0	14,6	22,9	19,9	6,3
Exports of goods and services	4,8	19,2	3,1	5,7	10,6	18,0	18,6	20,1	19,9	11,1	7,7
GOODS AND SERVICES											
Exports of goods	4,0	20,9	2,0	5,1	10,5	19,8	20,2	22,3	21,5	12,1	8,0
Exports of goods from production	2,2	18,2	0,0	3,1	10,4	19,0	15,4	19,7	18,9	9,5	7,8
Re-exports	6,9	25,2	5,6	8,4	10,6	21,4	27,7	26,2	25,4	16,0	8,3
Exports of used fixed capital goods	-3,8	0,0	-16,2	-8,5	25,7	-21,4	15,0	12,9	-1,8	9,1	-3,4
Exports of services	8,8	11,0	8,2	8,2	11,3	9,8	11,4	10,7	12,2	6,2	6,0
Final consumption by non-residents	6,1	8,1	1,1	3,9	19,3	9,4	10,7	6,1	7,1	-2,6	2,8
Other exports of services	9,2	11,5	9,0	9,0	10,1	9,9	11,6	11,6	13,1	7,6	6,4
Cif/fob-adjustment	3,4	16,4	-0,6	5,1	8,6	8,5	19,0	14,6	22,9	19,9	6,3
Exports of goods and services	4,8	19,2	3,1	5,7	10,6	18,0	18,6	20,1	19,9	11,1	7,7

Tabel / Table 7.3.1
Uitvoer van goederen en diensten, originele reeks
Exports of goods and services, original series

	1999■	2000□	1999■	2000□			2001●				
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
	mld gld										
PRODUCTGROEPEN (CPA '93)											
Landbouw-, bosbouw- en visserijproducten	28,2	31,5	7,3	6,7	7,0	8,1	7,9	7,7	7,8	8,3	8,2
Aardolie, aardgas en overige delfstoffen	7,8	11,6	1,5	1,2	2,6	3,4	2,3	2,1	3,9	5,5	3,8
Voedings- en genotmiddelen	58,8	63,3	14,8	14,5	15,3	15,3	15,3	15,7	17,0	16,2	16,0
Textiel, kleding, leder en lederwaren	14,7	16,0	3,3	3,8	3,7	4,2	3,6	4,2	4,1	4,5	4,0
Papier, papierwaren, drukwerk en opgenomen media	11,6	13,0	2,8	2,8	3,3	3,1	3,2	3,3	3,4	3,2	3,1
Aardolie-producten, e.d.	17,6	33,2	3,7	5,3	5,2	6,6	8,1	9,6	8,9	7,9	9,4
Chemische producten	63,0	78,5	15,5	15,4	17,1	18,3	19,5	19,8	21,0	20,3	21,6
Rubber- en kunststofproducten	11,2	12,3	2,9	2,7	2,9	3,1	3,1	3,0	3,1	3,0	3,1
Basismetalen en metaalproducten	24,2	28,8	6,0	6,0	6,4	6,7	7,4	7,1	7,6	7,2	7,6
Machines en apparaten n.e.g.	25,0	28,7	6,4	5,9	7,0	6,6	7,2	6,8	8,1	7,4	8,0
Elektrotechnische machines en optische apparaten	98,1	126,3	22,8	24,0	28,5	28,7	29,7	30,4	37,5	34,2	30,8
Transportmiddelen	24,8	27,0	6,5	5,6	6,6	6,7	6,5	6,4	7,4	6,7	7,5
Overige industriële producten	13,0	13,9	3,2	3,2	3,6	3,4	3,4	3,4	3,7	3,6	3,4
Vervoer en communicatie	33,9	37,6	8,7	8,7	8,4	8,7	9,5	9,7	9,7	9,4	10,2
Financiële en zakelijke diensten	33,2	38,3	8,5	7,8	8,5	9,7	9,8	9,0	9,8	10,4	10,4
Overige producten	21,6	21,5	5,5	5,2	5,8	5,2	5,4	5,1	5,7	5,4	5,7
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	11,6	12,5	2,4	3,5	3,1	2,9	2,7	3,7	3,3	2,8	2,7
Uitvoer van gebruikte vaste activa	1,2	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Cif/fob-correctie	-0,7	-0,9	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Uitvoer van goederen en diensten	498,7	594,2	122,0	122,3	135,1	140,7	144,6	146,9	162,0	156,4	155,7
GOEDEREN EN DIENSTEN											
Uitvoer van goederen	408,3	493,9	99,5	99,4	112,2	116,6	119,5	121,5	136,3	130,7	129,1
Uitvoer van goederen uit productie	244,3	288,8	60,6	59,5	66,4	68,8	69,9	71,2	78,9	75,4	75,4
Wederuitvoer	162,8	203,8	38,6	39,6	45,5	47,5	49,3	50,0	57,0	55,1	53,4
Uitvoer van gebruikte vaste activa	1,2	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Uitvoer van diensten	90,4	100,4	22,5	22,9	23,0	24,2	25,1	25,3	25,8	25,7	26,6
Consumptie van diensten door niet-ingezetenen	11,6	12,5	2,4	3,5	3,1	2,9	2,7	3,7	3,3	2,8	2,7
Overige uitvoer van diensten	79,5	88,7	20,3	19,6	20,0	21,5	22,6	21,9	22,7	23,1	24,1
Cif/fob-correctie	-0,7	-0,9	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Uitvoer van goederen en diensten	498,7	594,2	122,0	122,3	135,1	140,7	144,6	146,9	162,0	156,4	155,7

Tabel / Table 8.1.1

Binnenlands product, nationaal product en nationaal inkomen, oorspronkelijke reeks (volume-mutaties)*Domestic product, national product and national income, original series (volume changes)*

	Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar									
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●		
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	3,7	3,5	3,3	3,7	4,8	4,7	4,0	3,1	2,2	1,4	1,4	
Nationaal product (bruto, marktprijzen)	5,9	4,0	5,8	6,0	5,9	5,3	4,9	2,3	3,3	-1,2	-0,9	
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	5,1	4,0	5,3	5,3	4,7	4,9	5,1	2,4	3,7	0,1	-0,5	

Table / Tabel 8.2.1

Domestic product, national product and national income, original series (value changes)*Binnenlands product, nationaal product en nationaal inkomen, oorspronkelijke reeks (waarde-mutaties)*

	Changes on previous year		Changes on corresponding quarter of previous year									
	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●		
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
	%											
Domestic product (gross, market prices)	5,5	7,3	5,1	5,4	6,7	8,1	7,7	6,9	6,6	7,1	6,5	
National product (gross, market prices)	7,7	7,9	7,7	7,7	7,9	8,8	8,6	6,2	7,8	4,4	4,0	
National income (gross, market prices)	7,7	7,9	7,7	7,7	7,9	8,8	8,6	6,2	7,8	4,4	4,0	

Tabel / Table 8.3.1

Binnenlands product, nationaal inkomen en lopende transacties met het buitenland, oorspronkelijke reeks*Domestic product, national income and current transactions of the Netherlands with the rest of the world, original series*

	1999■	2000□	1999■			2000□				2001●	
			II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
<i>mld gld</i>											
INKOMEN, BESTEDINGEN EN NATIONAAL INKOMENSOVERSCHOT											
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	823,4	883,9	208,9	199,9	217,0	213,8	225,0	213,7	231,4	229,0	239,5
<i>Domestic product (gross, market prices)</i>											
Uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	101,2	116,7	33,1	22,9	23,8	24,1	32,7	28,5	31,3	25,2	33,1
<i>Primary income received from the rest of the world</i>											
Af: aan het buitenland betaalde primaire inkomens	97,8	108,8	32,6	21,6	23,3	21,7	30,3	28,7	28,2	28,4	36,2
<i>Minus: primary income paid to the rest of the world</i>											
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	826,8	891,7	209,3	201,1	217,5	216,2	227,4	213,5	234,5	225,8	236,5
<i>National income (gross, market prices)</i>											
Uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	10,0	11,3	3,0	2,1	2,2	3,0	3,0	2,5	2,8	3,6	2,7
<i>Current transfers received from the rest of the world</i>											
Af: aan het buitenland betaalde inkomensoverdrachten	15,1	17,7	3,7	3,4	4,5	4,2	3,8	3,9	5,9	4,5	4,5
<i>Minus: current transfers paid to the rest of the world</i>											
Beschikbaar nationaal inkomen (bruto)	821,7	885,3	208,7	199,8	215,2	215,1	226,7	212,1	231,4	224,8	234,7
<i>Disposable national income (gross)</i>											
Af: consumptieve bestedingen	602,0	641,4	154,7	147,9	156,0	153,9	164,5	156,8	166,3	163,3	176,1
<i>Minus: final consumption expenditure</i>											
Correctie pensioenvoorziening (saldo buitenland)	0,3	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>Adjustment for net equity in pension funds reserve (surplus of the nation)</i>											
Nationale besparingen (bruto)	220,1	244,3	54,0	52,0	59,3	61,3	62,2	55,4	65,3	61,6	58,8
<i>National saving (gross)</i>											
Af: investeringen (bruto, incl. veranderingen in voorraden)	186,3	199,4	45,4	44,5	52,1	49,1	51,8	45,5	53,1	51,9	52,0
<i>Minus: capital formation (gross, incl. change in inventories)</i>											
Nationaal inkomensoverschot											
(= Saldo lopende transacties met het buitenland)	33,8	44,9	8,7	7,5	7,2	12,2	10,5	10,0	12,2	9,7	6,8
<i>Surplus of the nation on current transactions</i>											
LOPENDE TRANSACTIES VAN NEDERLAND MET HET BUITENLAND											
Uitvoeroverschot van goederen	33,3	42,7	8,9	6,8	8,8	10,0	9,1	10,9	12,8	13,2	11,8
<i>Net exports of goods</i>											
Uitvoeroverschot van diensten	1,9	0,4	-0,1	0,6	0,1	0,8	-0,4	0,6	-0,7	0,5	-0,3
<i>Net exports of services</i>											
Saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	3,3	7,9	0,5	1,3	0,5	2,4	2,4	-0,2	3,2	-3,2	-3,0
<i>Net primary income received from the rest of the world</i>											
Saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	-5,0	-6,5	-0,7	-1,3	-2,3	-1,2	-0,8	-1,4	-3,1	-0,9	-1,7
<i>Net current transfers received from the rest of the world</i>											
Correctie pensioenvoorziening (saldo buitenland)	0,3	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>Adjustment for net equity in pension funds reserve (surplus of the nation)</i>											
Saldo lopende transacties met het buitenland											
(= Nationaal inkomensoverschot)	33,8	44,9	8,7	7,5	7,2	12,2	10,5	10,0	12,2	9,7	6,8
<i>Surplus of the nation on current transactions</i>											

Begrippenlijst

Afschrijvingen: de berekende waardevermindering van machines, gebouwen en andere vaste activa die worden ingezet in het productieproces, voorzover die vermindering het gevolg is van normale technische slijtage, economische veroudering of verzekerbare schade.

Basisprijzen: de waardering van de toegevoegde waarde en het binnenlands product. De waardering tegen basisprijzen gaat uit van de prijs die de producent uiteindelijk overhoudt, dus exclusief handels- en vervoersmarges en exclusief het saldo van product-gebonden belastingen en subsidies.

Besparingen: het deel van het beschikbaar nationaal inkomen dat niet gebruikt wordt voor consumptie.

Binnenlands product: het totale inkomen dat door middel van productie in Nederland is gevormd. Het is daarmee gelijk aan de som van de toegevoegde waarden van alle bedrijfstakken. Wordt meestal bruto gebruikt.

Bruto: inclusief afschrijvingen.

Consumptieve bestedingen: de goederen en diensten die gebruikt worden voor rechtstreekse bevrediging van individuele of collectieve behoeften.

Economische groei: de procentuele volumegroei van de toegevoegde waarde ofwel het bruto binnenlands product tegen marktprijzen in een bepaalde periode.

Exploitatie-overschot: het deel van de toegevoegde waarde tegen factorkosten dat resteert na de beloning van werknemers. Bij vennootschappen kan het worden opgevat als beloning voor de inzet van kapitaal in het productieproces. In het geval van zelfstandigen bevat het daarnaast een beloning voor de ingezette arbeid van zelfstandigen en eventueel hun meewerkende gezinsleden.

Finale bestedingen: de waarde van de geproduceerde eindproducten, dat wil zeggen de goederen en diensten die in dezelfde periode niet (geheel) in het Nederlandse productieproces worden gebruikt. Deze bestaan uit uitvoer, consumptieve bestedingen en investeringen.

Intermediair verbruik: de goederen en diensten die in het productieproces worden gebruikt voor verdere bewerking en voor de productie van andere goederen en diensten.

Investerings: de finale bestedingen die bestemd zijn voor gebruik in een Nederlands productieproces, maar die in de betreffende periode niet of slechts voor een deel daadwerkelijk zijn verbruikt.

Marktprijzen: wordt vooral gebruikt als waardering voor de toegevoegde waarde en het binnenlands product. De waardering tegen marktprijzen is gelijk aan die tegen factorkosten verhoogd met de belastingen op productie en invoer en verlaagd met de subsidies op productie en afschrijvingen

Invoer: bestaat uit de goederen en diensten die door het buitenland aan ingezetenen zijn verkocht.

Nationaal inkomen: alle inkomens die Nederlandse ingezetenen ontvangen op grond van hun deelname aan een (binnen- of buitenlands) productieproces, dan wel op grond van hun bezit van vermogenstitels, obligaties, leningen en spaartegoeden. Is gelijk aan de som van de primaire inkomens en gelijk aan het binnenlands product plus de per saldo uit het buitenland ontvangen lonen, rente, dividenden en dergelijke.

Main concepts

Consumption of fixed capital: the calculated depreciation of machinery, buildings and other fixed assets that are used in the production process, in as far as this reduction in value is caused by normal technical and economic ageing and insurable accidental damage.

Basic prices: Valuation of value added at basic prices excludes trade and transport margins as well as net taxes and subsidies on production.

Saving: the part of disposable national income that is used for consumption.

Domestic product: the total income generated through production in the Netherlands. It is equal to the sum of value added in all branches of industry. Is usually used gross.

Gross: including consumption of fixed capital.

Consumption: the goods and services used for direct satisfaction of individual or collective needs.

Economic growth: the percentage volume growth of value added, or gross domestic product at market prices over a certain period.

Operating surplus: the part of value added at factor costs that remains after deducting the compensation of employees. For corporations it can be regarded as compensation for the use of capital in the production process. In the case of family enterprises it also contains compensation for work by the owners and their family members.

Final demand: the value of produced final products, which is to say the goods and services that in the considered period are not (completely) used in the Dutch production process. It consists of exports, consumption and investment.

Intermediary use: the goods and services that are used in the production process for further processing or the production of other goods and services.

Fixed capital formation: the final demand which is put in a Dutch production process, but is not or only partly used up in the considered period.

Market prices: is used to value value added and domestic product. Valuation at market prices equals that at factorcosts plus taxes on production and imports minus subsidies on production and imports.

Imports: consist of the goods and services sold to residents by the rest of the world.

National income: the income received by Dutch residents because of their participation in a (Dutch or foreign) production process, or because of their possession of property, bonds, loans and savings accounts. Equals the sum of primary income as well as domestic product plus the wages, interest, dividends and the like received on balance from the rest of the world.

Nationaal product: de totale toegevoegde waarde die in Nederland wordt voortgebracht, plus de per saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens. De reële verandering ervan is exclusief de invloed van de ruilvoetverandering, dit in tegenstelling tot de reële verandering van het nationaal inkomen.

Netto: exclusief afschrijvingen.

Ruilvoetverandering: een indexcijfer dat de verhouding weergeeft tussen de gemiddelde ontwikkeling van de uitvoerprijzen en van de invoerprijzen. Als het prijspeil van de uitvoer sneller stijgt dan dat van de invoer, is sprake van een ruilvoetverbetering.

Saldo lopende transacties met het buitenland: het geld dat een land per saldo aan goederen-, diensten- en inkomstentransacties uit het buitenland ontvangt of daaraan moet betalen.

Toegerekende bankdiensten (rentemarge): de impliciete beloning voor banken die ontstaat uit het verschil tussen de rente, dividenden en dergelijke die banken ontvangen op uitgezette middelen en de rente die ze betalen voor het gebruik van aangetrokken middelen. Deze toegerekende bankdiensten moeten worden afgetrokken van de toegevoegde waarde van de andere bedrijfstakken, teneinde een dubbeltelling in het BBP te voorkomen (de 'correctie verbruik toegerekende bankdiensten').

Vaste activa: productiemiddelen die langer dan één jaar meegaan en die een behoorlijke waarde vertegenwoordigen. Omvat materiële activa en immateriële activa. De aankopen en het zelf bouwen ervan behoren tot de investeringen. De waardevermindering komt tot uitdrukking in de afschrijvingen.

Wederuitvoer: de goederenstroom die, op weg van het ene land naar het andere, door Nederland heen vervoerd wordt en daarbij (tijdelijk) eigendom wordt van een ingezetene, zonder dat hier een industriële bewerking plaatsvindt. Dit betreft onder andere goederen die door Nederlandse distributiecentra worden ingeklaard en uitgeleverd aan andere landen. Maakt deel uit van de invoer en de uitvoer.

National product: the value added generated in the Netherlands, plus the primary income received on balance from the rest of the world. The changes in real terms are exclusive of changes in the terms of trade, in contrary to the changes in real terms of national income.

Net: excluding consumption of fixed capital.

Changes in the terms of trade: an index that expresses the ratio between the average change in exports prices and the average change in imports prices. If the level of exports prices rises faster than that of imports prices, the terms of trade improve.

Surplus of the nation on current transactions: the money from goods, services and income transactions that a nation on balance receives from or has to pay to the rest of the world.

Imputed bank services: the implicit compensation for banks that stems from the difference between the interest, dividends, etcetera that banks receive on money put out and the interest they pay for the use of deposited means. The imputed bank services have to be subtracted from the value added of the other economic activities, in order to prevent double counting in calculating GDP (the correction item 'consumption of imputed bank services').

Fixed assets: means of production in use for more than one year with a substantial value. Comprise tangible as well as intangible assets. The purchase and own-account construction of them are part of investment. The depreciation is expressed in the consumption of fixed capital.

Re-exports: the goods that, on their way from one country to another, are transported through the Netherlands and (temporarily) become property of a Dutch resident, but do not undergo industrial processing. This includes goods that Dutch distribution centres clear through customs and expedite to other countries. Re-exports are part of exports and of imports.

Verwante publicaties

De gegevens uit de Kwartaalrekeningen zijn beschikbaar in de gratis toegankelijke database StatLine van het CBS op Internet: www.cbs.nl. Hierin staan uiteraard ook cijfers uit tal van andere CBS-statistieken. Verder zijn op de website onder andere de conjunctuurpersberichten van het CBS te vinden en het wekelijkse webmagazine. Actuele gegevens over de conjunctuur zijn daarnaast beschikbaar op Teletekst, Conjunctuurpagina 506, Nieuwspagina 507.

Nationale rekeningen 2000	f 85,00 (€ 38,57)
De Nederlandse economie 2000	f 28,50 (€ 12,93)
Conjunctuurbericht, maandelijks bijlage bij het Statistisch bulletin	
Abonnement Statistisch bulletin	f 145,00 (€ 65,80)
A provisional time series of 1977–1994 Quarterly National accounts	gratis
Data linking up with the 1995–1999 ESA 1995 figures: method and results	